

MINISTERSTVO
PRŮMYSLU A OBCHODU

Podnikání a živnosti

Obor státní služby č. 34

Učební text ke zvláštní části úřednické zkoušky

Seznam zkušebních okruhů ke zvláštní části úřednické zkoušky

1. Obecné zásady pro hodnocení dopadů regulace (regulatory impact assessment RIA) – co jsou a kdo zpracovává RIA (pro koho jsou určeny Obecné zásady pro hodnocení dopadů regulace RIA); na přípravu, jakých materiálů se vztahují Obecné zásady RIA; co je obsahem závěrečné zprávy RIA; jaký je význam ex post RIA; jaké je institucionální zajištění procesu RIA.
2. Společenská odpovědnost organizací (corporate social responsibility – CSR) – uveďte definici CSR a oblasti, kterých se CSR týká. Jak se podílí veřejná správa na implementaci CSR? Uveďte příklady uplatňování CSR v praxi. Rada kvality ČR a její přínos pro zlepšování podnikatelského prostředí v ČR.
3. Hospodářská komora České republiky - jaká je struktura komory; který paragraf zákona č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky popisuje působnost komory.
4. Administrativní zátěž - definice administrativní zátěže podnikatelů a informační povinnosti. Způsoby snižování administrativní zátěže.
5. Obchodní obslužnost na venkově – uveďte název programu, který byl vytvořen Ministerstvem průmyslu a obchodu na podporu obchodní obslužnosti venkova a program představte. Uveďte, na jaké provozní náklady je tento dotační program zaměřen, jaké podmínky musí splňovat příjemce dotace, jaký subjekt naopak o dotaci žádat nemůže a jaké jsou podmínky pro provoz prodejny žadatele.
6. Uveďte příklady některých právních předpisů souvisejících se vstupem do podnikání a průběhem podnikání. Definujte pojem podnikatele dle občanského zákoníku a pojem obchodní korporace dle zákona o obchodních korporacích.
7. Soustava živnostenských úřadů a jejich pravomoci. Živnostenský rejstřík - veřejné rejstříky.
8. Pozitivní a negativní vymezení živnosti (znaky živnosti, činnosti vyloučené z živnostenského podnikání). Vznik živnostenského oprávnění.
9. Všeobecné a zvláštní podmínky provozování živnosti. Subjekty oprávněné provozovat živnost (fyzické a právnické osoby; tuzemské a zahraniční osoby – základní charakteristika).
10. Odpovědný zástupce (postavení odpovědného zástupce a jeho funkce). Místní příslušnost podle živnostenského zákona, ohlášení živnosti, žádost o koncesi a změny živnostenského oprávnění.
11. Druhy živností a rozsah živnostenského oprávnění. Kontrolní činnost živnostenských úřadů a neoprávněné podnikání.
12. Zánik živnostenského oprávnění.

13. Pojem reklamy a její regulace podle zákona č. 40/1995 Sb. (zákon o regulaci reklamy), soustava dozorových orgánů podle zákona č. 40/1995 Sb.
14. Definujte malý a střední podnik.
15. Legislativní prostředí pro podporu malých a středních podniků v ČR. Zákon o podpoře malého a středního podnikání.
16. Malé a střední podniky a jejich podpora. Strategie podpory malých a středních podniků pro období 2021-2027.
17. Malé a střední podniky a jejich podpora. Zpráva o vývoji podnikatelského prostředí v České republice.
18. Rozvoj podnikání MSP založeného na podpoře výzkumu, vývoje a inovací.
19. Podpora internacionalizace MSP.
20. Podpora udržitelného hospodaření s energiemi a digitalizace MSP.

1. Obecné zásady pro hodnocení dopadů regulace (regulatory impact assessment RIA) – co jsou a kdo zpracovává RIA (pro koho jsou určeny Obecné zásady pro hodnocení dopadů regulace RIA); na přípravu, jakých materiálů se vztahují Obecné zásady RIA; co je obsahem závěrečné zprávy RIA; jaký je význam ex post RIA; jaké je institucionální zajištění procesu RIA

I. Co je hodnocení dopadů regulace:¹

Hodnocení dopadů regulace (RIA, z anglického Regulatory Impact Assessment) je souborem kroků, jejichž cílem je hodnocení očekávaných dopadů navrhovaných právních předpisů.

Proč se RIA provádí:

Právních předpisů skutečně plnících svůj účel lze docílit především svědomitě prováděným zhodnocením jejich dopadů. Právě kvalitní RIA dává tvůrcům právních předpisů jasnou představu o tom, co vše – a zejména jak – chystaná regulace ovlivní.

Proces RIA je souborem logických kroků, kterými jsou shromažďovány podklady pro rozhodnutí na politické úrovni o výhodách a nevýhodách zvažovaných variant řešení, a to na základě vyhodnocení jejich potenciálních dopadů. Je nástrojem, který stát používá při plnění své základní funkce, tedy ochrany společenských hodnot jako jsou například bezpečnost, zdraví či kvalita životního prostředí. Nekvalitní regulace může přinést společnosti více škody než užitku, proto je RIA nedílnou součástí legislativního procesu v České republice už od listopadu 2007.

Hlavní cíle RIA:

- soustavné zkvalitňování právního prostředí;
- zvyšování transparentnosti výkonu veřejné správy;
- lepší informovanost občanů a organizací o podobě připravované regulace formou konzultací;
- lepší předvídatelnost požadavků připravované regulace pro koncové adresáty;
- eliminace tvorby nové neopodstatněné nebo nadbytečně zatěžující regulace;
- vyhodnocování účinnosti právních předpisů.

Kdo RIA provádí:

V České republice je RIA uplatňována **u všech obecně závazných právních předpisů** připravovaných ministerstvy a ostatními ústředními správními úřady podle Legislativních pravidel vlády, a to včetně implementace práva EU. Při zpracování RIA úřady postupují podle vládou schválených Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace.

RIA by měla v praxi sloužit zejména jako podklad pro rozhodování vlády. Správně vytvořený a zavedený systém hodnocení dopadů napomáhá ke zlepšení efektivity a účinnosti vládnutí. V širším kontextu přispívá k výkonnosti hospodářství a fungování hospodářské soutěže. Posiluje význam konzultací připravovaných legislativních i koncepčních materiálů s veřejností a mimovládními subjekty (profesní komory, spolky,

¹ Informace převzaty ze stránek <https://ria.vlada.cz/ria/> (Úřad vlády České republiky, oddělení RIA, ria@vlada.cz)

spotřebitelské organizace, sdružení zaměstnavatelů, zaměstnanců a nevládní organizace).

II. Jak správně provádět hodnocení dopadů²:

Proces RIA je souborem logických kroků, při kterých jsou shromažďovány podklady o výhodách a nevýhodách zvažovaných variant řešení, a to na základě vyhodnocení jejich potenciálních dopadů. Nenahrazuje politické rozhodnutí, ale vytváří předpoklady pro jeho kultivaci. Kvalitně provedená RIA je **stručná, jasná a adekvátní řešení problematice**.

Příprava a zpracování:

- Zpracování přehledu dopadů: předkladatel zpracovává ke každému návrhu právního předpisu přehled jeho dopadů. V přehledu dopadů navrhuje předkladatel provedení, nebo neprovedení RIA.
- Stanovisko Komise RIA / ÚV ČR: předseda Legislativní rady vlády (LRV) oslovuje příslušné ústřední správní úřady se žádostí o poskytnutí podkladů, včetně přehledu dopadů. Na základě přehledů dopadů Komise RIA a Odbor hodnocení dopadů regulace doporučí, u kterých legislativních návrhů má být provedeno hodnocení dopadů regulace.
- Schválení plánu legislativních prací vlády: je schvalován vládou. Relevantní subjekty jsou rovněž osloveny s žádostí o zaslání podkladů pro přípravu Plánu přípravy vyhlášek na následující kalendářní rok, který schvaluje předseda LRV.
- **Ex ante RIA:** RIA se zpracovává ke všem návrhům právních předpisů, které byly označeny v uvedených plánech a těm návrhům právních předpisů předkládaných mimo plán, kterým zároveň předseda LRV neudělil výjimku ze zpracování RIA. Předkladatel při zpracování RIA postupuje podle OZ RIA. Výstupem z tohoto procesu je Závěrečná zpráva RIA (ZZ RIA).
- Konzultace Komise RIA / ÚV ČR: metodickou pomoc poskytuje Oddělení RIA ÚV ČR. Komise RIA poskytuje konzultace.
- Zpracování ZZ RIA: samostatná část materiálu, kterou zpracovává předkladatel.
- Předložení návrhu právního předpisu: návrh včetně ZZ RIA je předkladatelem vložen do elektronické knihovny ÚV ČR (eKLEP).

Schvalování a implementace:

- Připomínkové řízení: probíhá kontrola kvality ZZ RIA ze strany ÚV ČR. Pokud dojde na základě připomínkového řízení v návrhu k věcným změnám, které mají vliv na provedené hodnocení dopadů, je nutné ZZ RIA doplnit a upravit.
- Projednání Komise RIA a LRV: Komise RIA posuzuje kvalitu ZZ RIA i to, zda vyhodnocení dopadů je v souladu s OZ RIA. LRV následně posuzuje obdobně s ohledem na připomínky uplatněné ze strany Komise RIA.
- Projednání vládou: i v případě, že na základě výsledků jednání vlády dojde ke změně návrhu právního předpisu, ZZ RIA se již nemění.
- Projednání Parlamentem

² Informace převzaty ze stránek <https://ria.vlada.cz/ria/proces/> (Úřad vlády České republiky, oddělení RIA, ria@vlada.cz)

- Vyhlášení ve Sbírce zákonů a implementace

Zpětné hodnocení:

Vše uvedené v úvodu platí i pro zpětné hodnocení dopadů regulace, které je nedílnou součástí celého procesu. V současné době je přezkum účinnosti regulace stanoven v Obecných zásadách a zároveň je obecně podchycen v zákoně č. 2/1969, o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (kompetenční zákon).

- **Ex post RIA:** Přezkum účinnosti regulace hodnotí splnění cílů a soulad skutečných dopadů s předpokládanými nebo časovou relevantnost. Každý přezkum musí mít oporu a plynule navazovat na hodnocení dopadů regulace z fáze návrhu – jde o logické navázání na provedenou ex ante RIA (v podobě ZZ RIA).
- Dne 29. 4. 2022 Ministr pro legislativu a předseda Legislativní rady vlády (LRV) předložil do meziresortního připomínkového řízení návrh **Ex post RIA. Očekává se, že návrh bude schválen.**
- **Ex post RIA bude povinná pro:**
 - zákony, u kterých byla zpracována Závěrečná zpráva RIA (ZZ RIA)
 - nařízení vlády, u kterých byla zpracována Závěrečná zpráva RIA (ZZ RIA)
 - s termínem zpracování max. do 5 let. Pro vyhlášky by Ex post RIA závazná nebyla.

III. Jaké je institucionální zajištění procesu RIA:

Úřad vlády ČR

Koordinaci zainteresovaných subjektů, metodické usměrňování, koncepční činnost a další rozvíjení procesu RIA zajišťuje **oddělení RIA v Sekci Legislativní rady vlády**. Oddělení v rámci meziresortního připomínkového řízení vypracovává stanoviska k připravovaným legislativním i nelegislativním návrhům z hlediska jejich souladu s Obecnými zásadami RIA. Zároveň dbá na soulad procesu s politikami orgánů EU a mezinárodních organizací. Poskytuje metodickou pomoc, zpracovává koncepční a metodické materiály pro hodnocení dopadů regulace.

Legislativní rada vlády – Komise RIA

Od listopadu 2011 funguje v rámci Legislativní rady vlády Pracovní komise pro hodnocení dopadů regulace (Komise RIA) složená z externích odborníků. Vytvořením kontrolního orgánu, který nezávisle posuzuje kvalitu RIA se Česká republika připojila k novému trendu v institucionálním zajištění procesu RIA v zemích EU a OECD. Role Komise RIA směřuje ke zlepšení kvality právních předpisů, zejména z hlediska dopadů navrhované právní úpravy na veřejné rozpočty, podnikatelské prostředí, spotřebitele, životní prostředí a další specificky hodnocené oblasti.

Komise RIA posuzuje kvalitu provedených RIA a v součinnosti s věcně příslušným organizačním útvarem Sekce legislativní rady vlády ÚV ČR na základě rozhodnutí představeného příslušného útvaru provádí konzultace k hodnocení dopadů regulace v průběhu jeho zpracování.

Na základě posouzení ZZ RIA a výsledku jednání Komise RIA zpracuje připomínky, které jsou součástí komplexního stanoviska Legislativní rady vlády.

IV. Co je obsahem závěrečné zprávy RIA (ZZ RIA):

- důvod předložení a cíle
 - název
 - definice problému
 - popis existujícího právního stavu v dané oblasti
 - identifikace dotčených subjektů
 - popis cílového stavu
 - zhodnocení rizika
- návrh variant řešení
- vyhodnocení nákladů a přínosů
 - identifikace nákladů a přínosů
 - náklady
 - přínosy
 - vyhodnocení nákladů a přínosů variant
 - stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení
- implementace doporučené variant a vynuucování
- přezkum účinnosti regulace
- konzultace a zdroje dat
- kontakt na zpracovatele RIA

V. Dokumenty a metodiky

Základní dokumenty

- Legislativní pravidla vlády schválená usnesením vlády ze dne 18. března 1998 č. 188, aktualizovaná usnesením vlády ze dne 17. ledna 2018 č. 47
- Statut Legislativní rady vlády schválený usnesením vlády ze dne 21. srpna 1998 č. 534, aktualizovaný usnesením vlády ze dne 14. prosince 2015 č. 1040
- Jednací řád Legislativní rady vlády schválený usnesením vlády ze dne 21. srpna 1998 č. 534, aktualizovaný usnesením vlády ze dne 14. prosince 2015 č. 1039
- Opatření č. 7/2016 ministra průmyslu a obchodu o dodržování Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace RIA, které organizačně zajišťuje realizaci Obecných zásad v rámci MPO.

Obecné zásady

- Obecné zásady pro hodnocení dopadů regulace (OZ RIA) stanovují postup ústředních orgánů státní správy při vypracování RIA. Jsou koncipovány jako popis po sobě jdoucích kroků, které musí být učiněny v rámci hodnocení dopadů, přičemž v určitých oblastech odkazují na další doplňující metodické návody, které podrobně rozvíjejí určité aspekty či kroky. OZ RIA jsou členěna do dvou částí: **Procesní pravidla a Metodika pro hodnocení dopadů regulace.**
- Obecné zásady pro hodnocení dopadů regulace – Verze novelizovaná usnesením vlády ze dne 3. února 2016 č. 76. Ke stažení zde: <https://ria.vlada.cz/dokumenty/>
- První obecné zásady RIA byly schváleny usnesením vlády ze dne 14. prosince 2011 č. 922.

Zdroj:

- *Obecné zásady pro hodnocení dopadů regulace RIA – bod 1. Předmět úpravy, bod 2.*
- *Působnost Obecných zásad, část B. Hodnocení dopadů regulace,*
- *Usnesení vlády č. 76 ze dne 3. února 2016 o změně Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA)*
- <https://ria.vlada.cz/> (Úřad vlády České republiky, oddělení RIA, ria@vlada.cz)

2. Společenská odpovědnost organizací (corporate social responsibility – CSR) – uveďte definici CSR a oblasti, kterých se CSR dotýká. Jak se podílí veřejná správa na implementaci CSR? Uveďte příklady uplatňování CSR v praxi. Rada kvality ČR a její přínos pro zlepšování podnikatelského prostředí v ČR

Společenská odpovědnost organizací (Corporate Social Responsibility – CSR) je Evropskou Komisí definována jako „odpovědnost podniků za dopady jejich činnosti na společnost.“

MPO je od roku 2013 hlavním gestorem pro agendu společenské odpovědnosti organizací v České republice. V této souvislosti připravuje ve spolupráci s experty a širokou veřejností strategický dokument Národní akční plán společenské odpovědnosti organizací v České republice, který obsahuje klíčové oblasti, priority a aktivity CSR pro dané období. Je zpracován Národní akční plán CSR na roky 2019-2023, který byl v prosinci 2018 projednán vládou ČR.

Společenská odpovědnost má dobrovolný charakter představuje dobrovolný závazek organizace zohledňovat ve svém rozhodování a každodenních činnostech potřeby svých zákazníků, dodavatelů, odběratelů, zaměstnanců, občanů žijících v místě, kde působí, stejně jako životního prostředí a všech ostatních subjektů, jichž se její činnost dotýká, ať již přímo či nepřímo.

Stojí na hodnotách zaměřených na ekonomické, sociální a environmentální dopady hlavní činnosti organizace. **V oblasti ekonomické** jde především o etiku, transparentnost, pozitivní vztahy s dodavateli a dalšími partnery, kvalitu výrobků a služeb. Sleduje se také dopad na ekonomiku na lokální úrovni prostřednictvím např. rozvoje zaměstnanosti či boje proti korupci. **V oblasti sociální** se jedná o odpovědné chování organizace vůči zaměstnancům, ochranu a podporu jejich zdraví a prevenci nemocí, rovný přístup, etiku, pozitivní vztahy se zákazníky, podporu okolní komunity, lidská práva, problematiku závislostí, filantropii atp. **V oblasti environmentální** pak jde o podporu ochrany životního prostředí, posuzování vlivů činnosti na zdraví, prevenci znečišťování, využívání obnovitelných zdrojů a minimalizaci vlastní ekologické stopy. Smyslem CSR je přispívat k udržitelnému rozvoji společnosti, a to prostřednictvím realizace takových činností, které mají pozitivní dopad na společnost, nebo předchází či zmírňují nepříznivé dopady vlastní činnosti. CSR vychází z hlavní činnosti organizace, tedy z toho, co organizace ovládá nejlépe, čímž se posiluje konkurenceschopnost. A i proto je nedílnou součástí CSR i vytváření sociálních inovací, při kterých organizace na jedné straně využívá svých znalostí, na straně druhé zároveň řeší společenský problém. CSR má dobrovolný charakter a zahrnuje ty činnosti, které organizace realizuje nad rámec zákonných povinností, ať již ve vztahu ke svým zaměstnancům, nebo ke společnosti a životnímu prostředí.

CSR může organizaci přinést zlepšení z hlediska řízení rizik, úspor nákladů, přístupu ke kapitálu, vztahů se zákazníky, zaměstnanci a ostatními zainteresovanými stranami (zejména s veřejností) a v neposlední řadě i rozvoj služeb a inovace produktů. Zájmem o dopady své činnosti na společnost si organizace postupně budují dlouhodobou důvěru svých zaměstnanců, obchodních partnerů i široké veřejnosti, což je základ pro udržitelný rozvoj. CSR upevňuje, posiluje a kultivuje hodnoty, jako jsou poctivost, rovnost, spolupráce, empatie, důvěra a samotná odpovědnost, neboť tyto hodnoty spojují základní kameny vytvářející prostor pro společnost i podnikání.

Organizacemi se v kontextu aktualizovaného Národního akčního plánu společenské odpovědnosti organizací rozumí nejen podnikatelské subjekty, ale i nestátní neziskové organizace, subjekty sociálního podnikání, orgány a instituce státní správy a územní samosprávy. Všechny zmíněné subjekty – organizace – jsou odpovědné za dopady své činnosti na společnost.

Stát může šíření konceptu CSR podpořit tím, že vytvoří odpovídající podmínky pro jeho rozšíření, podpoří jeho propagaci a bude podporovat společensky odpovědné aktivity. Ministerstvo průmyslu a obchodu v roli garanta CSR v ČR provozuje Oficiální portál Rady kvality ČR (dostupný na webové stránce www.narodniportal.cz), který obsahuje i problematiku CSR a řídí Platformu zainteresovaných stran CSR jako rámec pro dialog o CSR. Od roku 2018 pravidelně vydává Newsletter CSR (zveřejňovaný na stránkách portálu), který obsahuje jednak aktuality z Ministerstva průmyslu a obchodu a dále články o příkladech z oblasti CSR od zainteresovaných organizací. Dále se MPO na podpoře implementace CSR podílí i pořádáním tematických konferencí a kulatých stolů.

Příklady uplatňování CSR v praxi můžeme najít jak v již zmíněných Newsletterech CSR, tak i např. na webových stránkách organizací-členů Platformy zainteresovaných stran CSR (www.narodniportal.cz).

Rada kvality

- Rada kvality České republiky je poradním, iniciačním a koordinačním orgánem vlády České republiky, zaměřeným na podporu rozvoje řízení a uplatňování Národní politiky kvality v České republice, v souladu s politikou podpory kvality Evropské unie.
- V Radě jsou zástupci jednotlivých správních úřadů, obchodní inspekce, akreditace a normalizace, tak i zástupci nevládních organizací, jako jsou podnikatelské svazy a uskupení, zástupci spotřebitelů a nevládních profesních organizací.
- Podle projednávané problematiky jsou zváni zástupci dozorových orgánů, metrologie, zkušebnictví atd.
- Rada též spolupracuje se zahraničními organizacemi, které se zabývají problematikou kvality, životního prostředí, bezpečnosti a společenské odpovědnosti a dalšími organizacemi podobného zaměření.
- Rada kvality podporuje zlepšování podnikatelského prostředí v ČR prostřednictvím odborných akcí svých odborných sekcí, vydáváním odborných publikací a analýz a organizací soutěží s cílem zkvalitňovat řízení procesů v organizacích (Národní ceny kvality).

Dále podporuje Program Česká kvalita, jehož cílem je vytvořit jednotný systém, který umožní zviditelnit důvěryhodné a nezávislé značky kvality, které jsou založené na objektivním ověřování kvality výrobků nebo služeb třetí stranou a vyloučit značky bez vypovídací schopnosti, které jsou jako informace pro spotřebitele zavádějící.

Značkami v Národním programu Česká kvalita jsou oceňovány jak výrobky, tak i služby a to např. v následujících oborech a oblastech:

Obory: Nábytek (Česká kvalita-nábytek), obuv (Komfortní obuv, Zdravotně nezávadná obuv – bota pro vaše dítě Žirafa), hračky (Bezpečná a kvalitní hračka, Bezpečné hračky), textil (OZ-Zaručená kvalita).

Oblasti: Ekologie (Ekologicky šetrný výrobek/služba), sociální oblast (Práce postižených, Značka kvality v sociálních službách, Prověřená veřejně prospěšná organizace), IT (Certifikované služby IT), stavebnictví (Osvědčeno pro stavbu), montáž a konstrukce (Kvalitní a bezpečná montáž, Hřiště-sportoviště-tělocvična-ověřený provoz) obchod (APEK – Certifikovaný obchod).

Některé značky mají multikriteriální zaměření – např. CZECH MADE, Životnost PLUS, ITC-certifikovaná kvalita.

O své činnosti informuje Rada kvality ČR zejména na stránkách Oficiálního portálu Rady kvality ČR (**www.narodniportal.cz**).

Zdroj:

- *Aktualizovaný Národní akční plán společenské odpovědnosti organizací v České republice*
- www.narodniportal.cz

3. Hospodářská komora České republiky - jaká je struktura komory; který paragraf zákona č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky popisuje působnost komory.

I. Co je Hospodářská komora České republiky?

Hospodářská komora České republiky (HK ČR) je **jediným zákonným zástupcem** podnikatelů v zemi³, má usilovat zejména o rozvoj podnikatelského prostředí v ČR i v Evropské unii. HK ČR je zároveň největším reprezentantem podnikatelské sféry v ČR⁴. HK ČR sdružuje více než 16 000 členů organizovaných v 60 komorách v regionech a ve 129 oborových asociacích. Více než 60 ze 100 největších českých firem je členem HK ČR.⁵ Členové HK ČR vytváří 60 % HDP ČR a zaměstnávají 3,3 milionu lidí.⁶ **HK ČR byla zřízena podle zákona 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.** Tento statut upravuje základní vnitřní vztahy HK ČR. HK ČR tvoří její složky, tzn. zejména okresní Hospodářské komory a v hlavním městě Praze obvodní Hospodářské komory, resp. regionální Hospodářské komory a u Hospodářské komory začleněná živnostenská společenstva.

V oblasti zemědělství, potravinářství a lesnictví působí Agrární komora České republiky, která byla založena stejným zákonem jako HK ČR a vyvíjí podobnou činnost. Jejich společným orgánem je Rozhodčí soud.

II. Struktura Hospodářské komory České republiky⁷

Současná podoba a struktura HK ČR je dána výše zmíněným **zákonem č. 301/1992 Sb.** V čele komory stojí prezident, aktuálně je jím Vladimír Dlouhý, volený sněmem HK ČR. Pracovním orgánem je prezidium, tvořené prezidentem a viceprezidenty. Každému z viceprezidentů je svěřena gesce, které se věnuje a v jejímž rámci vykonává své aktivity v komoře. Řídicím orgánem HK ČR je představenstvo. Jako kontrolní orgán je zřízena Dozorčí rada, pro řešení sporů mezi členy funguje Smírčí komise. Funkční období je tříleté.

Výkonným orgánem HK ČR je Úřad Hospodářské komory ČR. Za jeho činnost odpovídá představenstvu komory tajemník úřadu, který je jmenován a odvoláván představenstvem komory. Úřad zabezpečuje prostřednictvím svých odborů plnění úkolů, vyplývajících z působnosti komory dle zákona a dle aktuálních priorit či úkolů, schválených představenstvem či sněmem HK ČR.

III. Činnost Hospodářské komory České republiky

HK ČR definuje své poslání jako „vytvářet příležitosti pro podnikání, prosazovat a podporovat opatření, která přispívají k rozvoji podnikání v ČR, a tím i k celkové ekonomické stabilitě státu“⁸. HK ČR je zároveň **povinným připomínkovým místem** pro podnikatelskou legislativu v ČR. HK ČR prosazuje nízké daně, efektivní a štíhlý stát,

³ Hospodářská komora České republiky: Jediný zákonný zástupce podnikatelů [online]. Praha, © 2017-2020 [cit. 2022-05-11]. Dostupné z: <https://komora.cz/o-nas/>

⁴ Vladimír Dlouhý bude znovu prezidentem Hospodářské komory. TÝDEN.cz. 2017-05-16. [Dostupné online](#) [cit. 2017-08-01].

⁵ Informace převzata z <https://komora.cz/o-nas/> [cit. 2022-05-11].

⁶ BusinessInfo.cz [online]. [cit. 2020-07-31]. [Dostupné online](#). (česky)

⁷ Informace převzata z <https://komora.cz/o-nas/> [cit. 2022-05-11].

⁸ WWW.MEDIACENTRIK.CZ, CMS: NetDirect MediaCentrik;. Hospodářská komora České republiky - HKCR | Hospodářská komora České republiky. www.komora.cz [online]. [cit. 2017-08-07]. [Dostupné v archivu pořízeném dne 2017-08-02](#). (česky)

uvolňování podnikání a snižování byrokracie. Svými kroky usiluje o zdravý a rychlý růst země.

Mezi hlavní oblasti činnosti HK ČR patří:

- šíření znalostí a informací o hospodářství, ekonomických podmínkách a právních předpisech, týkajících se podnikatelských aktivit a hospodářských styků se zahraničím
- poradenské a konzultační služby v otázkách spojených s podnikatelskou činností
- vzdělávací činnost
- spolupráce s orgány státní správy a místních samospráv
- propagace a šíření informací o podnikatelské činnosti svých členů
- zřizování zařízení s institucemi na podporu rozvoje podnikání a vzdělanosti, profesního vzdělávání a rekvalifikace
- účast na řešení problémů zaměstnanosti a na odborné přípravě k výkonu povolání, podpora školských zařízení zřízených k tomuto účelu

Připomínkování zákonů:

HK ČR ovlivňuje legislativu v ČR i v EU. Členství v HK ČR umožňuje podnikatelům podílet se na vznikajících zákonech, vyhláškách, nařízeních i nové legislativě EU a zasazovat se tak nejen o lepší podmínky pro vlastní podnikatelskou činnost, ale také o formování legislativního rámce podnikatelského prostředí ČR i celé EU.

IV. Členství v Hospodářské komoře České republiky:⁹

Členem HK ČR se může stát každá právnická osoba nebo fyzická osoba zapsaná či nezapsaná v obchodním rejstříku vlastníci živnostenské oprávnění. Sídlo podnikání musí být v ČR. Aktuální členské příspěvky jsou zde: <https://komora.cz/zapojte-se/stante-se-clenem/>. Členem se podnikatel může stát prostřednictvím okresní nebo regionální komory, anebo začleněného živnostenského společenstva.

V. Sekce a pracovní skupiny¹⁰

Hospodářská komora ČR vytvořila v zemi jedinečnou platformu pracovních skupin a sekcí. Jsou vedeny odborníky na danou problematiku, kteří se zabývají děním nejen v oblasti legislativy, ale i předpisů a celkových tendencí ve veřejné diskusi utvářených ke konkrétní oblasti podnikání. Úkolem pracovních skupin a sekcí je prosazovat požadavky podnikatelů v konkrétních oblastech a přispívat ke zlepšování podmínek pro hospodářský růst. V rámci pracovních sekcí a skupin HK ČR působí na 800 odborníků, mohou zde pracovat i nečlenové Hospodářské komory. Seznam sekcí je zde: <https://komora.cz/sekce/>

VI. Komory v regionech¹¹

HK ČR je tvořena v regionální části 14 krajskými komorami (KHK) a 46 okresními a oblastními komorami (OHK). Komory jsou zastoupeny v 73 městech ČR, tedy téměř ve všech okresech ČR.

⁹ Informace volně převzata z <https://komora.cz/zapojte-se/stante-se-clenem/>

¹⁰ WWW.MEDIACENTRIK.CZ, CMS: NetDirect MediaCentrik.; Sekce a pracovní skupiny – HKCR | Hospodářská komora České republiky. www.komora.cz [online]. [cit. 2017-08-07]. [Dostupné v archivu pořízeném](#) dne 2017-08-20. (česky)

¹¹ informace volně převzata z <https://komora.cz/komorova-sit/>

VII. Orgány komory¹²

Sněm HK ČR

Sněm Hospodářské komory je nejvyšším orgánem Hospodářské komory České republiky. Je tvořen všeobecnou sněmovnou složenou ze zástupců okresních komor a sněmovnou společenstev složenou ze zástupců společenstev.

Působnost sněmu Hospodářské komory ČR:

- rozhodování o statutu, volebním a jednacím řádu komory a o volebním a jednacím řádu okresních komor
- stanovování hlavních úkolů komory
- volba a odvolání prezidenta, viceprezidentů, členů představenstva komory, dozorčí rady komory a členů smírčí komise komory z řad členů komory
- schvalování výše a způsobu placení členských příspěvků a rozhodování o udělení výjimek z jejich placení schvalování rozpočtu komory, roční účetní závěrky a zprávy představenstva komory a dozorčí rady komory o činnosti a hospodaření komory
- rozhodování o pozastaveném rozhodnutí představenstva komory
- schvalování zásad odměňování zaměstnanců komory

Představenstvo HK ČR:

Představenstvo Hospodářské komory řídí činnost Hospodářské komory a rozhoduje o všech záležitostech. Představenstvo má celkem 34 členů. Členy představenstva jsou prezident, 5 viceprezidentů a další členové zvolení Sněmem HK ČR.

Prezident a viceprezidenti HK ČR

Prezident Hospodářské komory zastupuje Hospodářskou komoru navenek a jedná jejím jménem; je statutárním orgánem Hospodářské komory a zároveň je předsedou představenstva Hospodářské komory. Prezidenta i viceprezidenta Hospodářské komory volí a odvolává sněm, a to na období 3 let.

Od roku 2014 je prezidentem Vladimír Dlouhý, viceprezidenty jsou od roku 2020 Radek Jakubský, Tomáš Prouza, Zdeněk Zajíček, Michal Štefl a Roman Pommer¹³.

Seznam prezidentů HK ČR:

<ul style="list-style-type: none">• 1993–2002 – Zdeněk Somr• 2002–2008 – Jaromír Drábek	<ul style="list-style-type: none">• 2008–2014 – Petr Kužel• od roku 2014 – Vladimír Dlouhý
--	--

Dozorčí rada HK ČR

Dozorčí rada Hospodářské komory je kontrolním orgánem Hospodářské komory. Za svou činnost odpovídá Sněmu Hospodářské komory a podává mu zprávy o své činnosti. Má 7 členů.

¹² informace volně převzata z <https://komora.cz/komorova-sit/>

¹³ Hospodářská komora zvolila za svého prezidenta opět Vladimíra Dlouhého. iDNES.cz [online]. 2020-07-30 [cit. 2020-08-12]. [Dostupné online.](#)

Smírčí komise HK ČR

Smírčí komise Hospodářské komory je orgánem Hospodářské komory, který je zřízen zejména k předcházení obchodním sporům mezi členy komory.

Úřad HK ČR

Výkonným orgánem HK ČR je Úřad HK ČR. Úřad zajišťuje administrativu a běžný chod komory, řídí a koordinuje činnost komorové sítě při zajišťování úkolů schválených sněmem Hospodářské komory a při zajišťování činností Hospodářské komory vyplývajících ze zákona. Úřad HK ČR řídí tajemník Tomáš Vrbík.¹⁴

VIII. Agrární komora České republiky¹⁵

Agrární komora České republiky (AK ČR) byla zřízena zákonem č. 301/1992 Sb. České národní rady o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Sdružuje většinu podnikatelů v zemědělství, lesnictví a potravinářství, prosazuje a obhajuje zájmy svých členů, kterým poskytuje poradenství a informační služby na celém území ČR. Komora svojí každodenní činností již od roku 1993 pomáhá zachovat tradiční kvalitu českého zemědělství. AK ČR svým jednáním pomáhá rozvoji zemědělství a venkova České republiky.

Zdroj:

- *Zákon č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*
- www.komora.cz
- www.akcr.cz

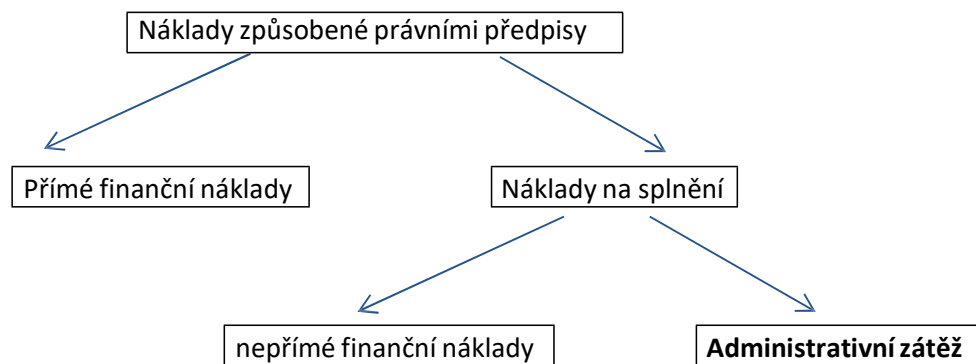
4. Administrativní zátěž - Definice administrativní zátěže podnikatelů a informační povinnosti. Způsoby snižování administrativní zátěže

Administrativní zátěž

Administrativní zátěž - je část administrativních nákladů, kterou podniky nebo podnikatelé vynakládají pouze proto, že jim to nařizuje regulace. Administrativní zátěž je tedy podmnožinou administrativních nákladů, neboť administrativní náklady zahrnují i ty činnosti, které by podniky zajišťovaly, i kdyby byla regulace odstraněna.

Administrativní zátěž = náklady, které podnikatelům způsobuje regulace

Schéma

Informační povinnost

Informační povinnost (IP) = povinnost vyplývající z právní normy (konkrétní § ustanovení) poskytovat informace a data veřejnému sektoru nebo třetím stranám. IP neznamená, že informace musí být předána veřejným správním orgánům nebo privátním osobám, ale může obsahovat povinnost mít informace dostupné pro inspekci či poskytnutí na vyžádání.

Historie

V roce 2005 byla provedena analýza, která vyčíslila administrativní zátěž podnikatelů na 86,4 mld. Kč/rok. V roce 2008 byl schválen první dokument týkající se snižování administrativní zátěže podnikatelů.

- **Plán snižování administrativní zátěže podnikatelů do roku 2010** - usnesením č. 446 ze dne 21. dubna 2008 vláda schválila Plán týkající se šesti resortů (MF, MPSV, MZd, MZE, MŽP a MPO), jejichž právní předpisy působí největší celkovou administrativní zátěž 76,5 mld. Kč/rok a ukládají 998 informačních povinností. Cíl: **Do roku 2010 snížení administrativní zátěže minimálně o 20 %**.
- **Zpráva o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do roku 2010** - zpráva zohledňuje usnesení vlády č. 308 ze dne 27. dubna 2010, kterým byl rozšířen cíl: **Snížení administrativní zátěže podnikatelů o 25 % do konce roku 2012**. Snížení AZP ke konci roku 2010 o 15,6% z celkové zátěže naměřené v roce 2005.
- **Zpráva o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do 31. 12. 2011** - snížení AZP ke konci roku 2011 o 16,38 % z celkové zátěže naměřené v roce 2005.

- **Zpráva o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do 31. 12. 2012 a Závěrečná zpráva z projektu Přeměření - snížení AZP ke konci roku 2012 o 23,4 %. Do plánovaného cíle 25 % zbývají necelá 2 %, která demonstrují především opatření bez jejich možného vyčíslení ve vazbě k základně z roku 2005. Cíl Plánu byl splněn. Nový cíl: sledování AZP prostřednictvím opatření vedoucích ke snižování AZP - realizace 60 opatření do konce roku 2015.**
- **Zpráva o pokroku ve snižování administrativní zátěže podnikatelů za rok 2013** – ke konci roku 2013 splněno 34 opatření.
- **Zpráva o pokroku ve snižování administrativní zátěže podnikatelů za rok 2014** – ke konci roku 2014 splněno 52 opatření.
- **Zpráva o míře a způsobu snižování administrativní zátěže podnikatelů za rok 2015** – ke konci roku 2015 splněno 62 opatření. **Stanovený cíl redukovat zátěž podnikatelů prostřednictvím 60 opatření do konce roku 2015 byl splněn.**
- **Informace o snižování administrativní zátěže podnikatelů za rok 2016** - zrealizováno 23 opatření. **Schválen nový cíl: 40 opatření do konce roku 2020.**
- **Informace o snižování administrativní zátěže podnikatelů za rok 2017** – zrealizováno 18 opatření.
- **Zpráva o vývoji podnikatelského prostředí v České republice - od roku 2018** je zpráva vydávána každoročně. Obsahuje mj. informace o snižování administrativní zátěže, ale také informace z oblasti podpory malých a středních podniků a základní ekonomické informace týkající se malých a středních podniků.

Výpočet administrativní zátěže podnikatelů

Hlavním dokumentem, který slouží k výpočtu administrativní zátěže podnikatelů, jsou Prováděcí pokyny k Metodice měření a přeměřování administrativní zátěže podnikatelů.

Prováděcí pokyny byly vytvořeny pro praktické užití Metodiky měření a přeměřování administrativní zátěže podnikatelů (dále jen „Metodika“). Metodika byla schválena usnesením vlády č. 861 ze dne 1. prosince 2010. Při výpočtu administrativní zátěže podnikatelů vycházíme z informačních povinností (dále jen „IP“), které na podnikatele dopadají z právních předpisů. IP = povinnosti vyplývající z právní normy poskytovat informace a data veřejnému sektoru nebo třetím stranám. IP neznámá, že informace musí být předána veřejným správním orgánům nebo privátním osobám, ale může obsahovat povinnost mít informace dostupné pro inspekci či poskytnutí na vyžádání.

Administrativní zátěž uvádíme v hodinách na podnikatele za rok, a tento údaj dále přepočítáváme na finanční hodnotu uváděnou v Kč/rok. Dále se uvádí celkový propočet na všechny podnikatele, kterých se plnění IP dotkne.

Zdroj:

- Metodika měření a přeměřování administrativní zátěže podnikatelů, příloha č. 2 UV č. 505 z 10. července 2017 (<https://www.mpo.cz/cz/podnikani/regulace-podnikani-a-snizovani-administrativni-zateze/snizovani-administrativni-zateze-podnikatelu/metodika-mereni-a-premerovani-administrativni-zateze-podnikatelu-verze-2-1-spolecne-s-provadicimi-pokyny---230502/>)

5. Obchodní obslužnost na venkově – uveďte název programu, který byl vytvořen Ministerstvem průmyslu a obchodu na podporu obchodní obslužnosti venkova a program představte. Uveďte, na jaké provozní náklady je tento dotační program zaměřen, jaké podmínky musí splňovat příjemce dotace, jaký subjekt naopak o dotaci žádat nemůže a jaké jsou podmínky pro provoz prodejny žadatele

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen MPO) vytvořilo program **Obchůdek 2021+**, který byl vládou schválen 28. 6. 2021. Cílem tohoto programu je poskytnout dotaci krajům (mimo území hlavního města Prahy) za účelem úhrady finanční podpory, kterou kraj poskytne vybrané maloobchodní prodejny v obci na jejímž území je jedna maloobchodní prodejna. Jedná se tak o udržení provozu maloobchodu v obci do 1000 obyvatel, nebo v obci do 3000 obyvatel, jejíž místní části mají méně než 1000 obyvatel. Dotace je určena na snížení provozních výdajů maloobchodních prodejen. Maximální dotace pro kraj je 3 000 000,- Kč za rok, maximální dotace pro jednu prodejnu činí 100 000,- Kč za rok. Dotace je kraji poskytnuta formou ex post v rámci příslušného rozpočtového roku na bankovní účet. Program podpory je schválen na období let 2021 až 2025.

Program je zaměřen na dotační podporu těchto provozních nákladů/výdajů prodejen:

- Mzdy prodavačů/prodavaček a dalšího případného personálu prodejny
- Nájem za objekt prodejny vč. poplatků za energie
- Poplatky za telefony či internet
- Poplatky za platební terminál (poplatky za pronájem platebního terminálu či za jednotlivé uskutečněné transakce)

Příjemce finanční podpory (žadatel) ke dni podání žádosti musí:

1. Vlastnit oprávnění k podnikání na území České republiky odpovídajícímu podporované ekonomické činnosti, k jejímuž uskutečňování je realizován projekt; musí se jednat o maloobchod s převahou potravin, nápojů a tabákových výrobků.
2. Provozovat prodejnu v obci do 1000 obyvatel, nebo v obci do 3000 obyvatel, jejíž místní části mají méně než 1000 obyvatel.
3. Být dle svého čestného prohlášení zaregistrován jako poplatník daně z příjmů na finančním úřadě podle §125, odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, v platném znění.
4. Být dle svého čestného prohlášení bez nedoplatků vůči vybraným institucím a vůči poskytovatelům podpory z projektů spolufinancovaných z rozpočtu Evropské unie.
5. Doložit, že nemá podle svého čestného prohlášení nedoplatky z titulu mzdových nároků jeho zaměstnanců.
6. Doložit, že nemá žádné nedoplatky vůči vybraným institucím a vůči poskytovatelům podpory z projektů spolufinancovaných z rozpočtu Evropské unie. Posečkání s úhradou nedoplatků nebo dohoda o úhradě nedoplatků se považují za vypořádané nedoplatky.
7. Doložit, že nemá nedoplatky z titulu mzdových nároků jeho zaměstnanců.

Příjemcem finanční podpory nemůže být subjekt, pokud k datu podání žádosti:

1. Podle ustanovení § 136 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, bylo rozhodnuto o jeho úpadku (je-li soudem povolena reorganizace, která je podnikem splněna, nenahlíží se na podnik jako na podnik v úpadku) – ověřuje kraj dle veřejných rejstříků.
2. Je proti jeho majetku vedena exekuce nebo výkon rozhodnutí – uvádí poskytovatel sociální služby v čestném prohlášení.
3. Je v likvidaci – ověřuje kraj dle veřejných rejstříků.
4. Má neuhrazený peněžitý dluh vzniklý na základě příkazu k vrácení finančních prostředků vydaného po předchozím rozhodnutí Komise prohlašujícím, že podpora je protiprávní a neslučitelná se společným trhem.

Podmínky pro provoz prodejny žadatele:

1. Budova prodejny je ve vlastnictví obce a prodejnu provozuje obec.
2. Budova prodejny není ve vlastnictví obce a prodejnu provozuje obec.
3. Budova prodejny je ve vlastnictví obce, ale prodejnu provozuje jiná podnikající právnická nebo fyzická osoba.
4. Budova prodejny není ve vlastnictví obce a prodejnu provozuje jiná podnikající právnická nebo fyzická osoba.
5. Prodejna musí být otevřena minimálně 5 dnů v týdnu, celoročně a musí zajišťovat minimálně prodej potravin.
6. V jedné obci, nebo její místní části nesmí být v době schválení žádosti více než jedna maloobchodní prodejna s převahou potravin, nápojů a tabákových výrobků. Toto potvrzení vydá obec na jejímž území se nachází maloobchodní prodejna žadatele.

Zdroj:

- <https://www.obchudek2021plus.cz/>

6. Uveďte příklady některých právních předpisů souvisejících se vstupem do podnikání a průběhem podnikání? Definujte pojem podnikatele dle občanského zákoníku a pojem obchodní korporace dle zákona o obchodních korporacích

Právní předpisy¹⁶ související se vstupem do podnikání a průběhem podnikání jsou např.:

- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon),
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník,
- zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích),
- zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanost,
- zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů,
- zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení,
- zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů,
- zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů,
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád,
- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví,
- zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád.

Definice pojmu „podnikatel“ a „obchodní korporace“

Podnikatel - ten kdo vykonává samostatně na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.

Pro účely ochrany spotřebitele se za podnikatele se považuje také každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání, popřípadě osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele.

Za podnikatele se považuje osoba zapsaná v obchodním rejstříku.

Má se za to, že podnikatelem je osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění.

Obchodní korporace – jsou obchodní společnosti a družstva.

¹⁶ Není-li uvedeno jinak, jsou všechny právní předpisy citovány ve znění pozdějších předpisů.

Pro úplnost citace - definice pojmu „podnikatel“ dle Občanského zákoníku:

§ 420

(1) Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.

(2) Pro účely ochrany spotřebitele a pro účely § 1963 se za podnikatele považuje také každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání, popřípadě osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele.

§ 421

(1) Za podnikatele se považuje osoba zapsaná v obchodním rejstříku. Za jakých podmínek se osoby zapisují do obchodního rejstříku, stanoví jiný zákon.

(2) Má se za to, že podnikatelem je osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle jiného zákona.

Pro úplnost citace - definice pojmu „obchodní korporace“ dle zákona o obchodních korporacích:

§ 1

(1) Obchodními korporacemi jsou obchodní společnosti (dále jen „společnost“) a družstva.

(2) Společnostmi jsou veřejná obchodní společnost a komanditní společnost (dále jen „osobní společnost“), společnost s ručením omezeným a akciová společnost (dále jen „kapitálová společnost“) a evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení.

(3) Družstva jsou družstvo a evropská družstevní společnost.

(4) Evropská společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení a evropská družstevní společnost se řídí ustanoveními tohoto zákona v rozsahu, v jakém to připouštějí přímo použitelné předpisy Evropské unie upravující evropskou společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení nebo evropskou družstevní společnost.

Společnostmi jsou veřejná obchodní společnost a komanditní společnost, společnost s ručením omezeným a akciová společnost a evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení.

Družstva jsou družstvo a evropská družstevní společnost.

7. Soustava živnostenských úřadů a jejich pravomoci. Živnostenský rejstřík - veřejné rejstříky

Výkon státní správy v oblasti živnostenského podnikání je svěřen živnostenským úřadům, jejich postavení a kompetence jsou upraveny zákonem č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech. Soustava živnostenských úřadů je třístupňová a je tvořena:

- obecními živnostenskými úřady,
- krajskými živnostenskými úřady,
- Živnostenským úřadem České republiky.

Obecní živnostenské úřady (celkem 227), jsou zákonem zřízeny na obcích s rozšířenou působností. Obecními živnostenskými úřady jsou **odborní obecních úřadů obcí s rozšířenou působností**, těch je celkem 205. K nim je nutno přičíst 22 obecních živnostenských úřadů na území hlavního města Prahy - **živnostenské odborní úřady městských částí určených Statutem hlavního města Prahy**.

Obecní živnostenské úřady vykonávají činnost prvostupňového orgánu podle živnostenského zákona. V souvislosti se zjednodušením administrativní zátěže podnikatelů podnikajících na základě živnostenského oprávnění mohou zprostředkovat pro podnikatele podání vůči finančnímu úřadu, správě sociálního zabezpečení, zdravotní pojišťovně a úřadu práce. Neméně významnou činností vybraných obecních živnostenských úřadů je funkce jednotného kontaktního místa.

Působnost (pravomoc) obecních živnostenských úřadů je v první řadě dána **zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)**. Kromě toho je jim další pravomoc svěřena zvláštními právními předpisy, např. zákonem č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, zákonem č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, zákonem č. 247/2006 Sb., o omezení provozu zastávek a některých jiných provozoven v noční době, zákonem č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, zákonem č. 266/1994 Sb., o drahách, a zákonem č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, kde mají živnostenské úřady svěřeny kontrolní pravomoci.

Významnou činností obecního živnostenského úřadu je činnost Centrálního registračního místa (CRM). Jeho význam pro podnikatele, kteří podnikají v režimu živnostenského zákona, tkví v tom, že obecní živnostenský úřad může pro podnikatele zajistit splnění jeho oznamovacích povinností např. vůči finančnímu úřadu, správě sociálního zabezpečení, zdravotní pojišťovně a úřadu práce.

Funkce CRM znamená, že živnostenský úřad v souvislosti s ohlášením živnosti nebo se žádostí o koncesi může přijmout:

Od fyzických osob:

- přihlášku k registraci k dani z příjmů nebo k dani silniční a podání obsahující údaje požadované v oznámení o vstupu do paušálního režimu daně z příjmů,
- oznámení o zahájení samostatné výdělečné činnosti pro oblast sociálního zabezpečení,
- přihlášku k důchodovému a nemocenskému pojištění,

- oznámení vzniku volného pracovního místa nebo jeho obsazení,
- oznámení pojišťovny zdravotního pojištění o zahájení samostatné výdělečné činnosti vůči zdravotním pojišťovnám,
- podat žádost o vydání českého národního průkazu průvodce podle zákona upravujícího některé podmínky podnikání a výkon některých činností v oblasti cestovního ruchu.

Od právnických osob:

- přihlášku k registraci k dani z příjmů nebo k dani silniční a podání obsahující údaje požadované v oznámení o vstupu do paušálního režimu daně z příjmů,
- oznámení vzniku volného pracovního místa nebo jeho obsazení.

Podnikatel může na živnostenském úřadu (CRM) oznámit též změnu údajů uvedených v přihláškách nebo oznámení. Živnostenský úřad přihlášky nebo oznámení, včetně změn údajů, předá příslušným úřadům do 5 pracovních dnů ode dne vzniku živnostenského oprávnění; správci daně do 3 pracovních dnů ode dne, kdy osoba učinila vůči živnostenskému úřadu podání obsahující příslušné údaje.

Obecní živnostenský úřad je provozovatelem živnostenského rejstříku (§ 2 zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy), což znamená, že pořizuje a edituje do živnostenského rejstříku údaje o podnikatelích podnikajících v režimu živnostenského zákona, a to jak údaje, které získá na základě oznámení podnikatele, tak i údaje, které získá vlastní činností, popřípadě i údaje získané z jiných informačních systémů veřejné správy a základních registrů.

Obecní živnostenský úřad plní také funkci **jednotného kontaktního místa** podle zákona č. 222/2009 Sb., o volném poskytování služeb. Tato funkce však není svěřena všem obecním živnostenským úřadům. To, který živnostenský úřad vykonává činnost jednotného kontaktního místa, je určeno vyhláškou č. 248/2009 Sb.

Jednotná kontaktní místa byla zřízena jako informační místa pro podnikatele na vnitřním trhu Evropské unie a států Evropského hospodářského prostoru. Jsou součástí celoevropské sítě, proto mohou pomoci podnikatelům i v případě, že chtějí začít podnikat v jiném členském státě Evropské unie. Úlohou jednotného kontaktního místa je především usnadnění vstupu do podnikání v rámci jednotného evropského trhu a k tomu slouží jeho dvě hlavní funkce. V první řadě je to poskytování informací, které klient potřebuje k tomu, aby mohl získat oprávnění k poskytování služby, zejména náležitosti žádosti a kontaktní údaje správních orgánů příslušných k vyřízení žádosti, ale také poskytování obecných informací o požadavcích týkajících se získání oprávnění k poskytování služby v jiných členských státech. Dále poskytuje obecné informace o opravných prostředcích proti rozhodnutím správních orgánů a o možnosti řešení případných sporů mezi poskytovatelem služby a příjemcem služby, nebo mezi poskytovatelem služby. Rovněž poskytuje informace o obecných požadavcích týkajících se ochrany spotřebitele v jiných členských státech a kontaktní údaje sdružení na ochranu spotřebitele včetně Evropské sítě spotřebitelských středisek, která mohou poskytovatelům i příjemcům služeb poskytovat praktickou pomoc.

Druhou hlavní funkcí jednotného kontaktního místa je zprostředkování kontaktu s příslušným úřadem, který se povolováním konkrétních činností zabývá, tím, že živnostenský úřad, který je jednotným kontaktním místem, vyplněnou žádost nebo příslušné oznámení neprodleně předá příslušnému správnímu orgánu, který o něm rozhoduje. Výhodou pro podnikatele je to, že pokud je k podání stanovena lhůta, je podáním u jednotného kontaktního místa tato lhůta zachována.

Krajské živnostenské úřady (celkem 14) jsou zřízeny na krajských úřadech jako jejich odbory, na území hlavního města Prahy je krajským živnostenským úřadem živnostenský odbor Magistrátu hlavního města Prahy (t.č. odbor živnostenský a občanskosprávní). Krajský živnostenský úřad je nadřízeným správním orgánem pro obecní živnostenské úřady ve svém správním obvodu ve smyslu § 178 správního řádu. Jako takový rozhoduje o opravných prostředcích proti rozhodnutím vydaným obecními živnostenskými úřady a vykonává dozor nad jejich činností. Krajský živnostenský úřad řídí a koordinuje činnost obecních živnostenských úřadů a vykonává pro ně metodickou činnost, vydává pro jejich potřebu stanoviska v rámci svěřené pravomoci, včetně činnosti centrálních registračních míst a jednotných kontaktních míst. V jeho pravomoci je i možnost nařídit obecnímu živnostenskému úřadu ve svém správním obvodu provedení živnostenské kontroly, ať již tematicky zaměřené na určitou podnikatelskou činnost, nebo na kontrolu konkrétního podnikatele. Jako nadřízený orgán obecních živnostenských úřadů řeší odvolání proti rozhodnutím, které vydal obecní živnostenský úřad v územním obvodu krajského živnostenského úřadu, přezkoumává rovněž správnost takového rozhodnutí.

Při výkonu svých pravomocí spolupracuje s ostatními správními úřady, které působí na jeho území a kontrolují podnikatele provozující podnikatelskou činnost v režimu živnostenského zákona, například formou vzájemných informací, případně společně prováděných kontrol. Krajský živnostenský úřad spolupracuje i s podnikatelskými samosprávami jako je Hospodářská komora, podnikatelské svazy a sdružení působící na území kraje. Pro svou činnost může požadovat potřebná stanoviska a vyjádření od ústředních správních úřadů. Tyto úřady jsou ze zákona povinny svá vyjádření a stanoviska poskytnout krajskému živnostenskému úřadu do 15 dnů. Stejně jako obecní živnostenské úřady může krajský živnostenský úřad zapisovat údaje do živnostenského rejstříku a pořizovat výpisy z něj. Postavení provozovatele živnostenského rejstříku má tak i krajský živnostenský úřad. Krajský živnostenský úřad plní i další úkoly stanovené zvláštními právními předpisy, např. zákonem č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy.

Živnostenský úřad České republiky je ústředním orgánem státní správy pro oblast živnostenského podnikání. Jako ústřední orgán zpracovává koncepce pro oblast živnostenského podnikání, řídí, kontroluje a koordinuje činnost krajských živnostenských úřadů a jejich prostřednictvím i činnost obecních živnostenských úřadů.

Živnostenský úřad České republiky je také metodickým orgánem pro oblast živnostenského podnikání, řeší odvolání proti rozhodnutím krajských živnostenských úřadů. V jeho pravomoci je nařídit kterémukoliv živnostenskému úřadu provedení živnostenské kontroly. Byť je jeho působnost dána zákonem, nebyl dosud zřízen. Jeho působnost tak v současné době vykonává Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. Součástí jeho činnosti je tak i tvorba zákonné úpravy živnostenského podnikání na území České republiky. V rámci Ministerstva

průmyslu a obchodu je výkon činnosti Živnostenského úřadu České republiky svěřen organizačním řádem odboru živností (resp. t.č. odboru živností a spotřebitelské legislativy).

Živnostenský úřad České republiky je správcem živnostenského rejstříku, zajišťuje propojení tohoto rejstříku se základními registry veřejné správy a dalšími informačními rejstříky. Zajišťuje zveřejňování údajů ze živnostenského rejstříku formou dálkového přístupu a další rozvoj informačního systému rejstříku živnostenského podnikání.

Při naplňování své činnosti spolupracuje s příslušnými správními úřady a ministerstvy, v jejichž působnosti jsou odvětví, ve kterých se provozují živnosti, dále spolupracuje s hospodářskými komorami, podnikatelskými sdruženími a svazy. Pro potřeby své činnosti je od nich oprávněn požadovat stanoviska a vyjádření týkající se jejich působnosti. Tato stanoviska a vyjádření jsou tyto orgány povinny sdělit Živnostenskému úřadu České republiky do 15 dnů.

Zákon o živnostenských úřadech dává zaměstnancům obcí s rozšířenou působností, krajů a Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky, kteří jsou zařazeni do živnostenských úřadů, možnost pro potřeby své činnosti požadovat potřebné doklady, údaje a písemná nebo ústní vysvětlení v rozsahu stanoveném živnostenským zákonem. Mohou se tak např. dozvědět o skutečnostech, které jsou obchodním tajemstvím podnikatele, nahlíží do účetních dokladů apod. Proto jim zákon stanoví povinnost mlčenlivosti o skutečnostech, o kterých se dozvěděli v souvislosti s výkonem své činnosti. Této mlčenlivosti mohou být zbaveni pouze na základě zákona, jedná se o případy, kdy jsou plněny povinnosti vůči příslušnému orgánu při boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti (zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu) nebo při plnění povinností při udržování mezinárodního míru a bezpečnosti (zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí), a také v případech ochrany základních lidských práv a boje proti terorismu.

Zaměstnanci zařazení do obecních živnostenských úřadů a krajských živnostenských úřadů jsou ve skutečnosti zaměstnanci územních samosprávných celků (obcí s rozšířenou působností a krajů). Zákon však zařazuje činnosti těchto živnostenských úřadů do výkonu státní správy v přenesené působnosti. Jedná se tak o výkon státní správy, který byl přenesen na samosprávné celky. Zaměstnanci proto nepodléhají přímému řízení ústředního státního správního orgánu, ale jsou řízeni tajemníkem obce s rozšířenou působností (pracovně mu podléhají), v případě Prahy tajemníkem městské části Prahy, nebo ředitelem krajského úřadu, v případě Prahy ředitelem Magistrátu hlavního města Prahy.

Živnostenský rejstřík je informačním systémem veřejné správy, jehož správcem je Živnostenský úřad ČR, tj. Ministerstvo průmyslu a obchodu a provozovateli jsou obecní a krajské živnostenské úřady, které do rejstříku zaznamenávají údaje vyjmenované v § 60 odst. 2 živnostenského zákona včetně změn těchto údajů a do datového úložiště tohoto rejstříku ukládají elektronické kopie zákonem stanovených dokladů. Živnostenský rejstřík je veřejným seznamem, s výjimkou

- osobních údajů fyzických osob, jimiž jsou rodná čísla, bydliště a místo pobytu těchto osob a adresa pro doručování podle § 45 odst. 2 písm. k) a podle § 45 odst. 3 písm. h) živnostenského zákona,

- pokut uložených živnostenskými úřady a s výjimkou sankčních opatření uložených podnikateli jinými správními orgány v souvislosti s podnikáním,
- všech údajů právnických osob a zahraničních fyzických osob, pokud těmto osobám živnostenské oprávnění podle § 10 odst. 5, § 47 odst. 8 a § 52 odst. 2 živnostenského zákona nevzniklo,
- všech údajů podnikatele po uplynutí 4 let ode dne zániku jeho posledního živnostenského oprávnění.

Z živnostenského rejstříku jsou živnostenskými úřady vydávány výpisy údajů vedených v živnostenském rejstříku týkající se konkrétní fyzické osoby (podnikatele), jakož i potvrzení o tom, že určitý zápis v živnostenském rejstříku je nebo není uveden. Vydání výpisu i potvrzení je zpoplatněno podle zákona o správních poplatcích. Zákon striktně vymezuje, za jakých podmínek mohou být jednotlivé druhy výpisů vydávány, přičemž jednoznačně stanoví, kdy mohou být sdělovány neveřejné údaje. Jaký druh výpisu bude vydán a s jakým obsahem závisí na tom, kdo o jeho vydání žádá. Neveřejné údaje, jako je rodné číslo, uložené pokuty a sankce, bydliště, místo pobytu fyzické osoby a doručovací adresa, jsou poskytovány výhradně podnikateli, jehož se týkají, státnímu orgánu, který tyto údaje potřebuje pro výkon své činnosti a dále pak v případech stanovených právními předpisy (např. zákonem č. 141/1961 Sb., trestní řád). Veřejné údaje, které se stanou neveřejnými po uplynutí čtyř let ode dne, kdy zaniklo poslední živnostenské oprávnění podnikatele, mohou být poskytnuty pouze osobě, která prokáže právní zájem na poskytnutí těchto údajů (např. osobě, která s podnikatelem, jehož údaje požaduje sdělit, uzavřela obchodně závazkový vztah).

Živnostenský úřad ČR plní úkoly správce informačního systému vyplývající ze zákona o informačních systémech veřejné správy a dále v souladu s živnostenským zákonem

- zpřístupňuje údaje vedené ve veřejné části živnostenského rejstříku na internetových stránkách registru živnostenského podnikání www.rzp.cz, kde jsou publikovány jak aktuální informace týkající se podnikatele a jeho živností a další zákonem stanovené skutečnosti, tak i informace již neaktuální (historické);
- poskytuje údaje vedené ve veřejné části živnostenského rejstříku kontaktním místům veřejné správy (tzv. Czech POINT), které vydávají z živnostenského rejstříku úplné výpisy údajů vedených v této části živnostenského rejstříku, a to v aktuální podobě;
- předává v elektronické podobě všechny údaje týkající se podnikatele a jeho živností orgánům a institucím uvedeným v § 48 živnostenského zákona a dalším orgánům podle jiného právního předpisu a správnímu orgánu, pokud tyto údaje potřebuje pro výkon své činnosti, a to v elektronické podobě prostřednictvím příslušného rozhraní pro komunikaci jednotlivých informačních systémů veřejné správy, případně jiným dohodnutým způsobem;
- podle zákona o základních registrech předává prostřednictvím příslušného rozhraní referenční údaje základnímu registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci.

Pro potřeby vedení živnostenského rejstříku a řízení před živnostenskými úřady jsou Živnostenskému úřadu ČR poskytovány údaje z jiných informačních systémů veřejné správy, a to ze základního registru obyvatel, informačního systému evidence obyvatel, informačního systému cizinců a veřejných rejstříků.

Veřejné rejstříky

Pojem „veřejné rejstříky“ lze v užším slova smyslu považovat za legislativní zkratku pojmu „veřejné rejstříky právnických osob“, který je zaveden občanským zákoníkem. V návaznosti na ustanovení § 120 odst. 2 občanského zákoníku byl přijat zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, který ve svém § 1 odst. 1 taxativně uvádí, které veřejné rejstříky vedené rejstříkovými soudy jsou tímto zákonem upraveny. Jedná se o spolkový rejstřík, nadační rejstřík, rejstřík ústavů, rejstřík společenství vlastníků jednotek, obchodní rejstřík a rejstřík obecně prospěšných společností. Zmíněné ustanovení občanského zákoníku nelze v současné době aplikovat na žádný jiný rejstřík, neboť vyjma jmenovaných veřejných rejstříků není žádný jiný veřejný rejstřík zákonem stanoven. Z tohoto hlediska tedy nelze mezi veřejné rejstříky ve smyslu § 120 občanského zákoníku řadit ani živnostenský rejstřík, který je živnostenským zákonem vymezen nikoliv jako veřejný rejstřík, ale jako veřejný seznam.

Zdroj:

- zákon č. 570/1991 Sb. o živnostenských úřadech,
- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon),
- zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele,
- zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních,
- zákon č. 247/2006 Sb., o omezení provozu zastaváren a některých jiných provozoven v noční době,
- zákon č. 111/1994Sb., o silniční dopravě,
- zákon č. 266/1994 Sb., o drahách,
- zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví,
- zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád,
- zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení,
- zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti,
- zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění,
- zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy,
- zákon č. 222/2009 Sb., o volném poskytování služeb,
- vyhláška č. 248/2009 Sb., kterou se stanoví seznam jednotných kontaktních míst,
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu
- zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech
- zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích - Položka 3 a 24 Sazebníku
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník - § 120 a § 121
- zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů

8. Pozitivní a negativní vymezení živnosti (znaky živnosti, činnosti vyloučené z živnostenského podnikání), vznik živnostenského oprávnění

Základním právním předpisem, který upravuje problematiku živnostenského podnikání na území České republiky, je zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 1992. Živnostenský zákon stanoví jednak podmínky živnostenského podnikání a dále pak kontrolu nad jejich dodržováním. Podmínky stanovené živnostenským zákonem se týkají nejen vstupu do živnostenského podnikání, ale i samotného průběhu provozování živnosti. Jedná se o celý soubor skutečností, které musí být splněny, aby podnikatel mohl živnost provozovat (jako např. všeobecné a zvláštní podmínky provozování živnosti, neexistence překážky provozování živnosti, povinnosti podnikatele vztahující se k provozování živnosti v provozovně, oznamovací povinnosti podnikatele vůči živnostenskému úřadu a další).

Pozitivní vymezení živnosti

Živnostenské podnikání představuje jeden ze způsobů podnikání, který v České republice podle statistických údajů patří zároveň mezi nejčastější. Samotný pojem podnikání není právními předpisy nikterak definován. Pro účely jeho vymezení lze vycházet z pojmu „podnikatel“, který je upraven v § 420 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Podnikáním se obecně rozumí výdělečná činnost vykonávaná na vlastní účet a odpovědnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem tak činit soustavně za účelem dosažení zisku. Živnostenský zákon ve svém § 1 zkráceně nazývá živnostenské podnikání živností, kterou následně v § 2 definuje jako soustavnou činnost provozovanou samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených živnostenským zákonem. Živnostenský zákon tedy pozitivně vymezuje živnostenské podnikání, tj. živnost, specifickými znaky, přičemž předpokládá, že uvedené znaky budou naplněny současně.

- Soustavnou činností se zde rozumí činnost trvalejšího charakteru, vykonávaná opakovaně a pravidelně, byť v rozmezí delšího časového úseku (např. sezónně), nikoliv však nahodile. Důležitá je skutečnost, že osoba hodlá tuto činnost opakovat.
- Samostatnost podnikatele je dána tím, že podnikatel je ve svém rozhodování svobodný, vázán pouze právními předpisy, případně obchodněprávními ujednáními, k nimž se sám zavázal. Opakem samostatnosti je závislost, která je typickým znakem pracovněprávního vztahu.
- Výkon činnosti vlastním jménem podnikatele spočívá v tom, že podnikatel právně jedná pod svým jménem, jímž se rozumí osobní jméno a příjmení člověka, a u právnické osoby její název. Jestliže se fyzická nebo právnická osoba zapisuje do obchodního rejstříku, stává se její jméno nebo název obchodní firmou.
- Dalším pojmovým znakem živnosti je výkon činnosti na vlastní odpovědnost, z něhož vyplývá, že podnikatel sám odpovídá za své jednání a jeho důsledky a nemůže přenést svou odpovědnost na jinou osobu. Podnikatel se své odpovědnosti nezbaví ani ustanovením odpovědného zástupce.
- Nejcharakterističtějším znakem podnikání je pak účel dosažení zisku. Skutečnost, zda zisku bylo dosaženo nebo zda výsledkem činnosti je ztráta, není rozhodující; za postačující je považován již pouhý úmysl zisku dosáhnout.
- Aby bylo možno hovořit o živnosti, musí být tato činnost vykonávaná za podmínek stanovených živnostenským zákonem. Musí se tedy jednat o činnost, která je mezi živnostmi živnostenským zákonem zařazena (viz příloha 1 až 4 živnostenského zákona),

nikoliv o činnost, která je z režimu tohoto zákona vyloučena (viz § 3 živnostenského zákona).

Živnostenský zákon vymezuje činnosti, které podléhají úpravě tohoto zákona, ve své druhé části nazvané Druhy živností. Živnosti dělí na živnosti ohlašovací a živnosti koncesované.

Ohlašovací živnosti:

- a) živnosti řemeslné, uvedené v příloze č. 1 živnostenského zákona,
- b) živnosti vázané, uvedené v příloze č. 2 živnostenského zákona,
- c) živnost volná, která je blíže specifikována v příloze č. 4 živnostenského zákona.

Koncesované živnosti:

Živnosti koncesované jsou vyjmenovány v příloze č. 3 živnostenského zákona.

Které činnosti lze v rámci jednotlivých živností, resp. živnostenských oprávnění pro tyto činnosti, vykonávat, je stanoveno prováděcím předpisem k tomuto zákonu (zmocnění k jeho vydání obsahuje § 73a živnostenského zákona), kterým je nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů.

Negativní vymezení živnosti

Činnosti, které nespádají do režimu živnostenského zákona a jsou tudíž upraveny jinými právními předpisy, případně nejsou právními předpisy upraveny vůbec, jsou uvedeny v § 3 živnostenského zákona. Jedná se o ustanovení, které podléhá častým novelizacím. Obsahuje výčet činností, které nelze na základě živnostenského oprávnění vykonávat; tyto činnosti zpravidla vyžadují povolení, licenci nebo jinou formu oprávnění udělovaného jiným státním orgánem nebo institucí, než je živnostenský úřad, a na základě jiného právního předpisu, než je živnostenský zákon. Předmětné ustanovení je rozděleno do tří odstavců, přičemž

- a) v prvním odstavci jsou uvedeny především činnosti, které jsou vyhrazené zákonem státu nebo určené právnické osobě,
- b) druhý odstavec obsahuje výčet povolání, která jsou upravena zvláštními právními předpisy a mohou být vykonávána výhradně fyzickými osobami za podmínek stanovených těmito právními předpisy (např. lékař, auditor, mediátor ad.),
- c) ve třetím odstavci jsou pak uvedeny další činnosti, které nespádají pod právní úpravu živnostenského zákona, ale jsou upraveny buď jinými právními předpisy (např. činnost bank, pojišťoven, penzijních fondů, zemědělských podnikatelů, provozovatelů drah atd.) nebo výkon těchto činností není upraven žádnou zvláštní právní úpravou, ale řídí se výhradně obecnými právními předpisy, jako je občanský zákoník, právní předpisy upravující úhradu daní, pojistných smluv apod. (např. pronájem nemovitostí, bytu a nebytových prostor nebo prodej nezpracovaných rostlinných a živočišných výrobků z vlastní pěstitelské a chovatelské činnosti).

Na **živnostenské oprávnění** je třeba hledět jako na právo či oprávnění provozovat podnikatelskou činnost, která je živností. Je na podnikateli, zda toto oprávnění využije, či nikoliv. To, že podnikatel vlastní živnostenské oprávnění, ještě neznamená, že skutečně toto právo využívá – podniká. **Právo provozovat živnost je nepřenosné** až na výjimky stanovené zákonem a může být vykonáváno na celém území České republiky. Jiná osoba než ta, která

vlastní živnostenské oprávnění, je může provozovat pouze tehdy, je-li jí to živnostenským zákonem umožněno (viz § 13 a 14).

U živností ohlašovacích vzniká živnostenské oprávnění fyzickým a právnickým osobám, které jsou již vzniklé – mají právní subjektivitu (jsou zapsané do příslušného rejstříku, případně se do rejstříku nezapisují nebo jejich vznik není vázán na zápis do rejstříku), okamžikem, kdy ohlásí ohlašovací živnost obecnímu živnostenskému úřadu. Právo provozovat živnost těmto osobám nevznikne v případě, že živnostenský úřad rozhodne, že živnostenské oprávnění podnikateli ohlášením nevzniklo (podnikatel neodstranil na výzvu živnostenského úřadu závady ohlášení – § 47 odst. 6 živnostenského zákona, nebo nesplňuje podmínky stanovené živnostenským zákonem). **Na rozdíl od ohlašovacích živností, kdy může podnikatel začít provozovat živnost ode dne ohlášení, u koncesovaných živností musí vyčkat až na nabytí právní moci rozhodnutí, kterým mu byla udělena koncese.** To platí až na výjimky, kdy oprávnění vznikne až zápisem osoby do veřejného rejstříku a u cizinců z třetích zemí, kteří nedoložili při ohlášení živnosti nebo žádosti o koncesi doklad o povoleném pobytu na území České republiky a oprávnění jim pak vznikne až okamžikem, kdy tento doklad doloží živnostenskému úřadu. Stane se tak ale pouze v tom případě, že tento cizinec doloží doklad o povoleném pobytu do tří dnů ode dne ohlášení pobytu cizince na území České republiky a zároveň neuplyne 6 měsíců ode dne, kdy byl cizinci doručen výpis ze živnostenského rejstříku potvrzující splnění podmínek stanovených živnostenským zákonem pro vznik živnostenského oprávnění se vznikem oprávnění vázaným na den doložení dokladu o povoleném pobytu na území České republiky.

Právnickým osobám vzniklým podle zvláštního předpisu, které se zapisují do obchodního rejstříku až po svém vzniku (např. příspěvkové organizace zřizované územně samosprávnými celky), vzniká právo provozovat ohlašovací živnost rovněž okamžikem, kdy ohlásí živnost obecnímu živnostenskému úřadu. Právo provozovat živnost těmto osobám nevznikne v případě, že živnostenský úřad rozhodne, že živnostenské oprávnění podnikateli ohlášením nevzniklo (podnikatel neodstranil na výzvu živnostenského úřadu závady ohlášení – § 47 odst. 6, nebo nesplňuje podmínky stanovené živnostenským zákonem). U koncesovaných živností i těmto osobám vzniká právo provozovat živnost nabytím právní moci rozhodnutí o udělení koncese.

Právo provozovat živnost podnikatel prokazuje výpisem ze živnostenského rejstříku s údaji podle § 60 odst. 5 písm. a), b) nebo c). Jedná se o výpis s údaji podle § 47 odst. 2 nebo 3, kterým živnostenský úřad potvrzuje podnikateli, že splnil podmínky pro vznik živnostenského oprávnění, případně o úplný výpis, který obsahuje všechny údaje vedené o podnikateli ve veřejné části živnostenském rejstříku, tedy kromě rodného čísla a pokut, které byly podnikateli v souvislosti s jeho podnikatelskou činností uděleny. **Podnikatel své živnostenské oprávnění může prokázat též částečným výpisem ze živnostenského rejstříku, který živnostenský úřad vydá podnikateli na jeho žádost, s údaji, o které podnikatel požádá.** Ani na tomto výpise nejsou uvedeny údaje z „neveřejné části“ živnostenského rejstříku. V době, kdy podnikatel ohlásil ohlašovací živnost a ještě mu nebyl vydán výpis, kterým se stvrzuje splnění podmínek pro vznik živnostenského oprávnění, může prokázat své živnostenské oprávnění stejnopisem ohlášení, na kterém mu obecní živnostenský úřad potvrdí, že ohlášení bylo živnostenským úřadem přijato. Potvrdit přijetí ohlášení může i Czech POINT, který podnikateli zprostředkoval ohlášení živnosti. Toto potvrzení má stejné účinky jako potvrzení

obecního živnostenského úřadu o přijetí ohlášení živnosti. **U koncesovaných živností, kdy se podnikateli vydává výpis až po nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese, může podnikatel prokázat své živnostenské oprávnění též pravomocným rozhodnutím o udělení koncese.**

Poněkud jiná situace je u osob, které se povinně zapisují do obchodního nebo obdobného rejstříku. Jedná se např. o zahraniční fyzické osoby, které hodlají na území České republiky provozovat živnost prostřednictvím odštěpného závodu, založené právnické osoby, které prokáží živnostenskému úřadu, že byly založeny, nebo zahraniční právnické osoby, které zřizují na území České republiky odštěpný závod. Před jejich zápisem do obchodního nebo jiného obdobného rejstříku mohou zakladatelé nebo zřizovatelé ohlásit živnost či požádat o koncesi. Stejná situace je u spolků, které se zapisují do spolkového rejstříku, u nadací, které se zapisují do nadačního rejstříku, dále u ústavů, které se zapisují do rejstříku ústavů a u obecně prospěšných společností, které se zapisují do rejstříku obecně prospěšných společností apod. Živnostenský úřad jim po splnění podmínek vydá výpis ze živnostenského rejstříku, na kterém vyznačí, že právo provozovat živnost jim vznikne dnem zápisu do příslušného rejstříku. Obecně lze konstatovat, že se jedná o všechny právnické osoby, kterým vzniká právní subjektivita zápisem do příslušného rejstříku. Tyto osoby musí do 90 dnů ode dne doručení tohoto výpisu ze živnostenského rejstříku požádat o zápis do příslušného rejstříku. Pokud nepodají návrh na zápis do obchodního rejstříku nebo jiného obdobného rejstříku nebo není-li návrhu vyhověno, rozhodne živnostenský úřad ve správním řízení o tom, že ohlašovatel podmínky pro vznik živnostenského oprávnění nesplnil; v případě, že se jedná o koncesovanou živnost, živnostenský úřad nezahajuje správní řízení, ale pouze tuto skutečnost poznamená do spisu a zapíše do živnostenského rejstříku.

Pokud podnikateli – fyzické osobě vzniká živnostenské oprávnění ohlášením živnosti živnostenskému úřadu, nebo nabytím právní moci rozhodnutí o udělení koncese, a nebylo mu ještě přiděleno identifikační číslo osoby, přidělí mu identifikační číslo osoby obecní živnostenský úřad. Identifikační číslo mu poskytne správce základního registru osob. **Pokud podnikateli bylo již dříve přiděleno identifikační číslo osoby ať živnostenským úřadem, či jiným správním orgánem, obecní živnostenský úřad při ohlášení nové identifikační číslo osoby nepřidělí, každý podnikatel může mít přiděleno pouze jediné identifikační číslo osoby.**

Živnostenské oprávnění je neprenosné na jinou osobu. Živnost může provozovat zásadně pouze podnikatel, který je získal. Vykonávat právo provozovat živnost může jiná osoba než podnikatel, pokud jí to umožní živnostenský zákon. Tuto výjimku stanoví živnostenský zákon v § 13 osobám, které mohou pokračovat v provozování živnosti po zemřelém podnikateli. Stejná výjimka je dána i v § 14, kdy pokračují v provozování živnosti zaniklé právnické osoby nástupnická obchodní společnost nebo družstvo, které dosud nemají příslušné živnostenské oprávnění, popřípadě přejímající společník, který je fyzickou osobou a nemá dosud příslušné živnostenské oprávnění.

Zdroj:

- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) - § 1 až § 3 a § 10
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník - § 420
- zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů,
- zákon č. 18/2004 Sb., zákon o uznávání odborné kvalifikace

9. Všeobecné a zvláštní podmínky provozování živnosti. Subjekty oprávněné provozovat živnost (fyzické a právnické osoby; tuzemské a zahraniční osoby – základní charakteristika)

Všeobecné podmínky provozování živnosti jsou uvedené v § 6 odst. 1 (**plná svéprávnost a bezúhonnost**). Všeobecné podmínky provozování živnosti musí splňovat fyzická osoba, která ohlašuje živnost nebo žádá o koncesi, a fyzická osoba, která je odpovědným zástupcem podnikatele a to po celou dobu provozování živnosti.

Pokud není splněna některá z všeobecných podmínek provozování živnosti při ohlašování živnosti, rozhodne živnostenský úřad o tom, že živnostenské oprávnění ohlášením nevzniklo, nebo že ohlašovatel nesplnil podmínky pro vznik živnostenského oprávnění. V případě žádosti o koncesi zamítne živnostenský úřad tuto žádost.

Přestane-li v průběhu provozování živnosti podnikatel splňovat všeobecné podmínky, živnostenský úřad podnikateli živnostenské oprávnění zruší. V případě, že v průběhu živnosti přestane splňovat všeobecné podmínky odpovědný zástupce, musí podnikatel v zákonem stanovené lhůtě (do 15 dnů) ustanovit nového odpovědného zástupce, který požadované podmínky splňuje. Pokud se tak nestane, živnostenský úřad zahájí řízení o pozastavení provozování živnosti. Absenci splnění všeobecných podmínek provozování živnosti u podnikatele zásadně nelze, na rozdíl od podmínek zvláštních, nahradit ustanovením odpovědného zástupce. Pouze v případě pokračování v provozování živnosti po úmrtí podnikatele zákon stanovuje, že někteří v zákoně výslovně uvedení pokračovatelé, pokud nespĺňují všeobecné podmínky provozování živnosti podle § 6, jsou povinni neprodleně ustanovit odpovědného zástupce. Zákon tak stanoví určitou výjimku z povinnosti splňovat všeobecné podmínky provozování živnosti u osob, které pokračují v provozování živnosti po zemřelém podnikateli.

Právnická osoba prokazuje splnění všeobecných podmínek provozování živnosti podle živnostenského zákona prostřednictvím odpovědného zástupce, pokud ho ustanovuje.

Svéprávnost je podle definice uvedené v občanském zákoníku způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat). Svéprávnosti nelze zbavit zcela, může být pouze omezena. O jejím omezení rozhoduje soud. Všeobecnou podmínkou provozování živnosti podle § 6 odst. 1 živnostenského zákona je plná svéprávnost, která se nabývá zletilostí (dovršením věku 18 let). Před nabytím zletilosti se plné svéprávnosti nabývá jejím přiznáním nebo uzavřením manželství.

K přiznání svéprávnosti může dojít pouze rozhodnutím soudu, a to na návrh nezletilého staršího 16 let, osvědčí-li schopnost sám se žít a obstarávat své záležitosti. S tímto návrhem musí souhlasit zákonný zástupce nezletilého. Jinak může soud návrhu vyhovět i tehdy, je-li to z vážných důvodů v zájmu nezletilého.

Návrh může podat též zákonný zástupce nezletilého a soud může návrhu vyhovět, souhlasí-li s tím nezletilý a je-li splněna podmínka, že nezletilý osvědčil své schopnosti sám se žít a obstarávat své záležitosti.

Podnikat v režimu živnostenského zákona tak mohou osoby, které mají plnou svéprávnost (osoby, které jsou zletilé a jsou způsobilé právně jednat a osoby, které sice zletilosti nedosáhly, ale plná svéprávnost jim byla přiznána soudem).

Plnou svéprávnost lze nahradit přivolením soudu k souhlasu zákonného zástupce nezletilého k samostatnému provozování podnikatelské činnosti. Provozovat konkrétní živnost tedy může za těchto podmínek i nezletilá osoba, která není plně svéprávná.

Pokud má zletilá osoba omezenou svéprávnost, nelze toto omezení nijak zhojit. Tato osoba nemůže živnostensky podnikat.

Druhou všeobecnou podmínkou provozování živnosti je bezúhonnost.

Za bezúhonnou pro účely živnostenského zákona nepovažuje osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento trestný čin spáchán v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena. Není tedy rozhodující druh trestu nebo trvání trestu odnětí svobody, ale výhradně to, zda daná osoba byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně a že předmětný trestný čin byl spáchán v souvislosti s podnikáním nebo s předmětem podnikání, který osoba ohlašuje nebo o který žádá.

Způsob prokazování bezúhonnosti se liší podle toho, zda se jedná o občana České republiky, občana jiného členského státu Evropské unie, nebo o občana jiné země, než je Česká republika nebo jiný členský stát Evropské unie (občan tzv. třetí země). U občanů třetích zemí je úprava ještě rozdílná podle toho, zda mají či nemají na území České republiky povolen trvalý pobyt. Výčet osob, které jsou pro účely živnostenského zákona také považovány za občany členského státu Evropské unie, je dán v § 70 živnostenského zákona.

U občanů České republiky se bezúhonnost prokazuje výpisem z evidence Rejstříku trestů, o tento výpis žádá živnostenský úřad elektronickou cestou od Rejstříku trestů, a není tedy povinností příslušné osoby výpis dokládat k ohlášení živnosti, resp. k žádosti o koncesi či k oznámení o ustanovení nového odpovědného zástupce.

Občan jiného členského státu Evropské unie prokazuje bezúhonnost doklady podle § 46 odst. 1 písm. a) živnostenského zákona, tedy výpisem z evidence trestů nebo rovnocenným dokladem vydaným soudním nebo správním orgánem státu, jehož je občanem, nebo členským státem posledního pobytu; v tomto případě je plně na volbě dané osoby jaký doklad k prokázání bezúhonnosti doloží. Je-li však členským státem posledního pobytu Česká republika, zákon stanoví, že se postupuje jako u českého občana (výpis z evidence Rejstříku trestů si vyžádá živnostenský úřad sám). Občané jiných členských států Evropské unie mohou dokládat bezúhonnost i výpisem z českého Rejstříku trestů s přílohou, která obsahuje informace, které jsou zapsané v evidenci trestů členského státu, jehož je tato osoba občanem, nebo v evidenci trestů členského státu posledního pobytu této osoby.

Pokud příslušný členský stát Evropské unie nevydává výpis z evidence trestů ani rovnocenný doklad o bezúhonnosti, zákon umožňuje doložit bezúhonnost čestným prohlášením o bezúhonnosti. Toto prohlášení musí být učiněno před notářem nebo příslušným orgánem členského státu, jehož je tato osoba občanem, nebo před notářem nebo jiným příslušným orgánem členského státu posledního pobytu. Doklad o bezúhonnosti lze nahradit i dokladem o uznání odborné kvalifikace, obsahuje-li potvrzení bezúhonnosti.

U občanů třetích zemí se bezúhonnost prokazuje jednak doklady podle § 46 odst. 1 písm. b) a zároveň i výpisem z evidence Rejstříku trestů, tedy z české evidence trestů. Občan třetí země je tak zásadně povinen doložit bezúhonnost výpisem z evidence trestů nebo rovnocenným dokladem ze státu, jehož je občanem, a nevydává-li tento stát takový doklad, předkládá čestné prohlášení o bezúhonnosti učiněné před notářem nebo orgánem státu, jehož je občanem, nebo před notářem nebo orgánem státu posledního pobytu.

Pokud se jedná o občany třetích zemí, kteří mají na území České republiky povolen trvalý pobyt, jsou tyto osoby považovány za občany České republiky.

Ve všech případech platí, že doklad o bezúhonnosti nesmí být starší než tři měsíce.

Posuzování bezúhonnosti je velmi složitá záležitost a v některých případech je nutné zjistit o odsouzení více podrobností, než lze zjistit z výpisu z Rejstříku trestů. Zákon proto umožňuje živnostenským úřadům, které bezúhonnost posuzují, aby si vyžádaly od soudu pro tento účel příslušné rozhodnutí v trestní věci, případně aby mohly nahlížet do spisu v části, která obsahuje skutečnosti rozhodné pro její posouzení. Živnostenský úřad je oprávněn nahlížet do těch částí soudního spisu, ze kterých je možno posoudit vazbu mezi spáchaným trestným činem a podnikáním obecně nebo předmětem podnikání, který je ohlašován nebo o který se žádá. Pokud je rozhodnutí vydáno soudem cizího státu, může si živnostenský úřad vyžádat opis pravomocného rozhodnutí tohoto soudu od ohlašovatele živnosti, resp. od žadatele o koncesi. Pokud tato osoba nedoloží živnostenskému úřadu opis ve stanovené lhůtě, platí, že neodstranila závady ohlášení živnosti nebo žádosti o koncesi. Živnostenský úřad pak u ohlašovací živnosti zahájí řízení o tom, že živnostenské oprávnění ohlášením nevzniklo, resp. že ohlašovat neplnil podmínky pro vznik oprávnění, u koncesované živnosti žádost zamítne.

Zvláštní podmínky provozování živnosti jsou v živnostenském zákoně stanoveny pro provozování živností řemeslných, vázaných nebo koncesovaných. Zvláštní podmínkou provozování živnosti je odborná způsobilost, tedy způsobilost spočívající v odborných znalostech a dovednostech získaných absolvováním vzděláním nebo praxí nebo jejich kombinací, případně složením zkoušky.

Odborná způsobilost pro živnosti řemeslné upravena v §§ 21 a 22, pro vázané v příloze č. 2 a pro koncesované v příloze č. 3 živnostenského zákona. V některých případech v nich nejsou požadavky na odbornou způsobilost uvedeny přímo vzděláním nebo praxí, ale v zákoně je odkazováno na ustanovení jiného právního předpisu, který odbornou kvalifikaci upravuje.

Jedná se o odbornou způsobilost, kterou vyžaduje živnostenský zákon po podnikateli fyzické osobě nebo odpovědném zástupci při vstupu do podnikání a až na některé výjimky i v průběhu celého provozování živnosti. Některé živnosti mají tu specifiku, že u nich zákon přímo stanovuje povinnost zajistit výkon činnosti odborně způsobilými osobami. Tyto živnosti jsou uvedeny v příloze č. 5 živnostenského zákona.

Pro účely posuzování odborné praxe v oboru zákon stanoví, co se považuje za praxi v oboru. Praxí v oboru se rozumí výkon odborných činností v oboru živnosti nebo v příbuzném oboru živnosti. Za příbuzné obory se považují obory, které užívají stejných nebo podobných pracovních postupů a odborných znalostí. Praxí podle tohoto ustanovení se rozumí pouze praxe získaná osobami, které činnost vykonávaly jako osoby samostatně výdělečně činné, odpovědní zástupci, nebo osoby v pracovněprávním vztahu, služebním, členském nebo jiném obdobném poměru. U osob samostatně výdělečně činných může být praxe získána pouze při výkonu činnosti na základě příslušného oprávnění k provozování živnosti v oboru nebo v příbuzném oboru. Osoba vykonávající činnosti jako samostatně výdělečně činná se nemůže

domáhat uznání praxe z výkonu těch činností, které vykonávala, aniž by pro příslušnou živnost měla živnostenské oprávnění. Praxi spočívající ve výkonu odborných činností náležejících do oboru nebo příbuzného oboru může také prokázat osoba pověřená vedením obchodního závodu nebo organizační složky obchodního závodu (odštěpného závodu), odpovědný zástupce, osoba bezprostředně odpovědná za řízení činnosti, která je předmětem živnosti, nebo osoba vykonávající samostatné odborné práce odpovídající oboru živnosti v pracovněprávním vztahu, služebním, členském nebo obdobném poměru. Právní úprava stanoví i jak posuzovat dobu, resp. délku praxe. Dobou praxe se rozumí doba výkonu odborných činností konaných v pracovním poměru po stanovenou týdenní pracovní dobu, tedy na plný pracovní úvazek. V ostatních případech (výkon činnosti v pracovněprávním vztahu po kratší pracovní dobu, osobou samostatně výdělečně činnou, osobou pověřenou vedením závodu nebo odštěpného závodu, nebo odpovědným zástupcem) musí být doba výkonu činnosti souměřitelná s dobou jejího výkonu na plný pracovní úvazek.

Praxe může být získána jak v České republice, tak v jiném členském státě Evropské unie, nebo v třetí zemi. Osoba z jiného státu, než je Česká republika může odbornou praxi prokázat tím, že vykonávala činnosti, které spadají do oboru živnosti, jako osoba samostatně výdělečně činná na základě platného oprávnění ve státě původu.

Občan České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie (okruh osob, jež jsou považovány za občana jiného členského státu Evropské unie, upravuje § 70) může odbornou způsobilost prokázat jedním z dokladů o odborné kvalifikaci uvedených pod písm. a) až m), pokud tak stanoví § 21 odst. 2 u řemeslných živností nebo u jednotlivých vázaných živností příloha č. 2 a u jednotlivých koncesovaných živností příloha č. 3. Doklady musí osvědčovat, že tento občan předmětnou činnost vykonával v jiném členském státě Evropské unie (případně v jiném smluvním státě Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo ve Švýcarské konfederaci), než je Česká republika, případně že je držitelem dokladu o dosažené kvalifikaci vydaného nebo uznaného orgánem nebo institucí jiného členského státu Evropské unie, než je Česká republika. **Odbornou způsobilost může prokázat též dokladem o uznání odborné kvalifikace vydaným uznávacím orgánem podle zákona o uznávání odborné kvalifikace. Uznávacím orgánem pro živnosti je Ministerstvo průmyslu a obchodu.**

Živnost může provozovat fyzická nebo právnická osoba, splní-li podmínky stanovené živnostenským zákonem (dále jen „podnikatel“); státní povolení – koncese se vyžaduje jen v případech v živnostenském zákoně vymezených (konkrétně u živností uvedených v příloze č. 3 živnostenského zákona).

Osoby oprávněné k provozování živnosti mohou v zásadě provozovat živnost na území České republiky za stejných podmínek (ať se jedná o fyzické nebo právnické osoby tuzemské nebo zahraniční), pokud z živnostenského zákona, nebo jiného právního předpisu nevyplývá něco jiného.

Subjekty oprávněné provozovat živnost jsou:

- I. fyzické osoby
 - 1) české
 - 2) zahraniční
- II. právnické osoby
 - 1) české
 - 2) zahraniční.

I. Fyzické osoby jako subjekty oprávněné provozovat živnost s ohledem na rozdíly v podmínkách, za kterých mohou v České republice získat živnostenské oprávnění

1. česká fyzická osoba - fyzická osoba s bydlištěm na území České republiky (bydlištěm se rozumí místo trvalého pobytu)

Obvykle je česká osoba i občanem České republiky, občanství však není kritériem, podle kterého se postavení fyzické osoby určuje. Za českou osobu se považuje i občan jiného státu (státu EU nebo tzv. třetího státu), pokud má na území České republiky místo trvalého pobytu.

Právo provozovat živnost fyzické české osobě vznikne dnem ohlášení živnosti u živností ohlašovacích nebo dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese u živností koncesovaných.

Oprávnění k provozování živnosti se vydává na dobu neurčitou.

2. zahraniční fyzická osoba – fyzická osoba, která nemá bydliště na území České republiky

a) zahraniční fyzická osoba, která má podle zvláštního zákona (zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky) povinnost mít pro pobyt na území České republiky povolení, v zásadě se jedná o osobu **z tzv. třetích zemí**

Tato osoba musí k ohlášení živnosti nebo k žádosti o koncesi doložit doklad prokazující udělení víza nad 90 dnů nebo povolení k dlouhodobému pobytu (Tato povinnost se nevztahuje na zahraniční fyzickou osobu, která hodlá na území České republiky provozovat živnost prostřednictvím odštěpného závodu svého zahraničního obchodního závodu). Pokud toto povolení nemá a jinak splňuje zákonem požadované podmínky pro získání živnostenského oprávnění, vydá jí živnostenský úřad (předběžný) výpis ze živnostenského rejstříku (s výjimkou údaje o vzniku živnostenského oprávnění). Právo provozovat živnost jí vznikne dnem doložení dokladu prokazujícího udělení dlouhodobého víza nebo povolení k pobytu živnostenskému úřadu, u kterého byla živnost ohlášena, nebo u kterého požádala o koncesi (doklad o povolení k pobytu je povinná doložit živnostenskému úřadu do 3 pracovních dnů ode dne ohlášení místa pobytu cizince na území České republiky; učiní-li tak, vydá jí živnostenský úřad výpis s údajem vzniku živnostenského oprávnění, neučiní-li tak ve stanovené lhůtě, rozhodne živnostenský úřad o tom, že ohlašovatel živnosti nesplnil podmínky pro vznik živnostenského oprávnění; u koncesí se má za to, zahraniční fyzická osoba nesplnila podmínky pro vznik živnostenského oprávnění a tuto skutečnost živnostenský úřad pouze poznamená do spisu a zapíše do živnostenského rejstříku).

Živnostenské oprávnění se těmto osobám vydává na dobu povoleného pobytu.

Má-li zahraniční fyzická osoba závod mimo území České republiky (podniká mimo její území), může na území České republiky provozovat živnost prostřednictvím odštěpného závodu svého závodu zřízeného v zahraničí. Pak je povinná doložit doklady o provozování tohoto závodu. Právo provozovat živnost jí vznikne dnem zápisu organizační složky závodu (odštěpného závodu) do obchodního rejstříku.

b) zahraniční fyzická osoba, která je občanem jiného členského státu Evropské unie, nebo se za občana členského státu Evropské unie pro účely živnostenského zákona považuje (upraveno § 70 odst. 1 živnostenského zákona)

Pro účely živnostenského zákona se považuje za občana členského státu Evropské unie též

- a) občan jiného smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru a občan Švýcarské konfederace,
- b) rodinný příslušník občana Evropské unie nebo osoby uvedené v písmenu a),
- c) osoba, která má na území České republiky povolen trvalý pobyt, a její rodinný příslušník,
- d) občan třetí země, kterému bylo na území České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie přiznáno právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta,
- e) občan třetí země, kterému byl na území České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie povolen pobyt za účelem vědeckého výzkumu, studia, stáže nebo dobrovolnické služby v Evropské dobrovolné službě,
- f) rodinný příslušník osoby uvedené v písmenu d) nebo e), kterému byl na území České republiky povolen dlouhodobý pobyt,
- g) občan třetí země, který je obětí obchodování s lidmi nebo obdržel pomoc k nedovolenému přistěhovalectví a který spolupracuje s příslušnými orgány, byl-li mu na území České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie povolen pobyt za tímto účelem,
- h) držitel modré karty Evropské unie.

Právo provozovat živnost této zahraniční fyzické osobě vznikne dnem ohlášení živnosti u živností ohlašovacích nebo dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese u živností koncesovaných. Oprávnění k provozování živnosti se těmto osobám vydává na dobu neurčitou.

Má-li tato zahraniční fyzická osoba závod mimo území České republiky (podniká mimo její území), může na území České republiky provozovat živnost prostřednictvím odštěpného závodu svého závodu zřízeného v zahraničí. Není však povinna doložit doklady o provozování tohoto závodu. Právo provozovat živnost jí vznikne dnem zápisu odštěpného závodu do obchodního rejstříku.

Je-li zahraniční fyzická osoba, která je občanem Evropské unie, občanem některého z dalších smluvních států dohody o Evropském hospodářském prostoru (Norska, Lichtenštejnska, Islandu), nebo Švýcarské konfederace nebo rodinným příslušníkem těchto občanů, oprávněna na území domovského státu provozovat podnikatelskou činnost, může na území České republiky dočasně poskytovat služby v rozsahu svého podnikatelského oprávnění v souladu s čl. 56 a následujícími Smlouvy o fungování Evropské unie. Není tedy povinna zřizovat na území České republiky odštěpný závod svého závodu zřízeného v některém z těchto států za účelem dočasného a příležitostného provozování činnosti, kterou provozuje podle práva domovského státu.

c) fyzická osoba, jíž byla udělena mezinárodní ochrana, a její rodinní příslušníci

Živnost může provozovat za stejných podmínek jako občan České republiky.

II. Právnícké osoby jako subjekty oprávněné provozovat živnost s ohledem na rozdíly v podmínkách, za kterých mohou v České republice získat živnostenské oprávnění

• **česká právnícká osoba – právnícká osoba se sídlem na území České republiky**

Právo provozovat živnost jí vzniká u ohlašovacích živností ohlášením živnosti, u koncesovaných živností dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese. Výjimku tvoří právnícké osoby, které se povinně zapisují do obchodního nebo obdobného rejstříku (jiného veřejného rejstříku) a jejich vznik se odvíjí od tohoto zápisu a nejsou ještě v tomto rejstříku zapsány. Tam zakladatelé ohlásí živnost, nebo požádají o koncesi, a jsou-li splněny podmínky dané pro vznik oprávnění živnostenským zákonem, vydá jim živnostenský úřad (předběžný) výpis ze živnostenského rejstříku. Návrh na zápis do obchodního nebo obdobného rejstříku jsou pak povinny podat do 90 dnů. Právo provozovat živnost právnícké osobě vznikne dnem jejího zápisu do obchodního nebo obdobného rejstříku.

Oprávnění se této osobě vydává na dobu neurčitou.

• **zahraniční právnícká osoba – právnícká osoba se sídlem mimo území České republiky**

a) zahraniční právnícká osoba z tzv. třetí země

Na území České republiky může podnikat prostřednictvím odštěpného závodu svého zahraničního obchodního závodu a je povinna doložit živnostenskému úřadu doklady o provozování závodu v zahraničí. Ohlásí živnost, nebo požádá o koncesi, a jsou-li splněny podmínky dané pro vznik oprávnění živnostenským zákonem, vydá jí živnostenský úřad (předběžný) výpis ze živnostenského rejstříku. Právo provozovat živnost jí vznikne dnem zápisu odštěpného závodu do obchodního rejstříku.

Oprávnění se této osobě vydává na dobu neurčitou.

b) zahraniční právnícká osoba, jejíž vnitřní poměry se řídí právem členského státu Evropské unie (dalších smluvních států dohody o Evropském hospodářském prostoru, nebo Švýcarské konfederace)

Na území České republiky může podnikat prostřednictvím odštěpného závodu svého zahraničního obchodního závodu. Tato osoba není však povinna doložit živnostenskému úřadu doklady o provozování tohoto závodu. Ohlásí živnost, nebo požádá o koncesi, a jsou-li splněny podmínky dané pro vznik oprávnění živnostenským zákonem, vydá jí živnostenský úřad (předběžný) výpis ze živnostenského rejstříku. Právo provozovat živnost jí vznikne dnem zápisu odštěpného závodu do obchodního rejstříku.

Oprávnění se této osobě vydává na dobu neurčitou.

Je-li tato osoba na území domovského členského státu oprávněna provozovat podnikatelskou činnost, může na území České republiky dočasné poskytovat služby v rozsahu svého podnikatelského oprávnění v souladu s čl. 56 a následujícími Smlouvou o fungování Evropské unie. Není tedy povinna zřizovat na území České republiky

odštěpný závod svého závodu za účelem dočasného a příležitostného provozování činnosti, kterou provozuje podle práva domovského státu.

Zdroj:

- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) - § 5 až 7
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník - § 15 až 25, § 30, § 33, § 118 až 131, § 502 a 503
- zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů
- zákon č. 18/2004 Sb., zákon o uznávání odborné kvalifikace

10. Odpovědný zástupce (postavení odpovědného zástupce a jeho funkce). Místní příslušnost podle živnostenského zákona, ohlášení živnosti, žádost o koncesi a změny živnostenského oprávnění

Podnikatel může provozovat živnost prostřednictvím odpovědného zástupce.

Odpovědný zástupce je fyzická osoba ustanovená podnikatelem, která odpovídá za řádný provoz živnosti a za dodržování živnostenskoprávních předpisů. Tuto odpovědnost má vůči podnikateli, se kterým je ve smluvním vztahu. Vůči třetím osobám odpovídá za provozování živnosti podnikatel. Ten je také povinen zajistit, aby se odpovědný zástupce zúčastnil provozování živnosti v potřebném rozsahu. Za nedodržování živnostenského zákona a jiných právních předpisů je také sankčně postihován podnikatel.

Odpovědný zástupce musí splňovat všeobecné i zvláštní podmínky provozování živnosti (plná svéprávnost, bezúhonnost, odborná, popř. jiná způsobilost). Nemůže jím být osoba, které byl uložen zákaz činnosti pro živnost, do jejíž obsahové náplně činnost spadá, a to po dobu trvání zákazu. Odpovědným zástupcem pro stejnou živnost nemůže být ani osoba, které bylo zrušeno živnostenské oprávnění z důvodu porušení živnostenského zákona, podmínek provozování živnosti nebo jiných právních předpisů, a to po dobu 1 roku od zrušení oprávnění. U právnické osoby nemůže být odpovědným zástupcem člen její kontrolního orgánu.

Odpovědného zástupce je povinen ustanovit podnikatel, který je fyzickou osobou, pokud nespĺňuje zvláštní podmínky provozování živnosti (odbornou nebo jinou způsobilost).

Podnikatel, který je právnickou osobou, je povinen ustanovit odpovědného zástupce pro živnosti, u nichž se vyžaduje splnění zvláštních podmínek provozování živnosti. U živnosti volné a případně dalších živností (koncesovaných provozovaných v rozsahu, pro něž se odborná ani jiná způsobilost nevyžaduje – provozování silniční motorové dopravy tzv. malými vozidly, nebo prodej kvasného lihu, konzumního lihu a lihovin), není právnická osoba povinna odpovědného zástupce ustanovovat. Do funkce odpovědného zástupce ustanovuje česká právnická osoba přednostně osobu, která je jejím statutárním orgánem. Zahraniční právnická osoba ustanovuje do funkce odpovědného zástupce vedoucího odštěpného závodu. Až v případě, že tyto osoby nespĺňují zvláštní podmínky provozování živnosti, ustanovuje odpovědného zástupce z řad jiných osob.

U ohlašovacích živností podnikatel ustanovuje odpovědného zástupce při ohlášení živnosti a dále v případě, že povinně ustanovený odpovědný zástupce ukončil výkon své funkce. Podnikatelem ustanovený odpovědný zástupce pro živnost ohlašovací může vykonávat svoji funkci ode dne ustanovení, za předpokladu, že splňuje podmínky stanovené zákonem.

U koncesovaných živností podnikatel ustanovuje odpovědného zástupce při žádosti o koncesi a dále v případě, že odpovědný zástupce ukončil výkon své funkce. Ustanovení odpovědného zástupce pro živnost koncesovanou předloží podnikatel ke schválení živnostenskému úřadu. Živnostenský úřad rozhodne o schválení odpovědného zástupce v rozhodnutí o udělení koncese, je-li žádost o jeho schválení předkládána živnostenskému úřadu současně s žádostí o udělení koncese. V případě, že ke změně odpovědného zástupce dochází v průběhu provozování živnosti a žádost o schválení odpovědného zástupce není předkládána současně

se žádostí o udělení koncese nebo se změnou rozhodnutí o udělení koncese, schvaluje živnostenský úřad odpovědného zástupce samostatným rozhodnutím. Odpovědný zástupce ustanovený pro živnost koncesovanou může začít vykonávat svou funkci až ode dne nabytí právní moci rozhodnutí živnostenského úřadu o schválení odpovědného zástupce.

Podnikatel má povinnost oznámit ukončení výkonu funkce odpovědného zástupce a ustanovení odpovědného zástupce do funkce do 15 dnů ode dne, kdy uvedená skutečnost nastala. Ukončení výkonu funkce může živnostenskému úřadu oznámit též odpovědný zástupce, musí však o této skutečnosti předem písemně informovat podnikatele. V tomto případě je dnem ukončení výkonu funkce odpovědného zástupce den, kdy oznámil tuto skutečnost živnostenskému úřadu, pokud ve svém oznámení neuvedl datum pozdější.

Přestane-li odpovědný zástupce vykonávat svoji funkci, nebo přestane-li splňovat podmínky provozování živnosti (např. podmínku bezúhonnosti, nebo u něj trvá překážka provozování živnosti), je podnikatel povinen ustanovit nového odpovědného zástupce do 15 dnů ode dne, kdy takováto skutečnost nastala. Neučiní-li tak, živnostenský úřad zahájí řízení o pozastavení provozování živnosti. To neplatí, je-li již provozování živnosti (z jiných důvodů) pozastaveno, nebo oznámí-li podnikatel, že provozování živnosti je dočasně přerušeno.

Podnikatel může ustanovit odpovědného zástupce i v případě, že tak není povinen učinit. Na takto ustanoveného odpovědného zástupce se vztahují stejné podmínky, jako na obligatorně ustanoveného odpovědného zástupce. Podnikatel však nemusí v případě ukončení výkonu jeho funkce ustanovovat nového odpovědného zástupce.

Odpovědný zástupce může vykonávat funkci pouze pro 4 podnikatele.

Výjimky z uvedených pravidel platných pro odpovědného zástupce platí jen pro některé živnosti, a to vždy v případech, že tak stanoví jiný právní předpis než živnostenský zákon.

S ohledem na platné znění živnostenského zákona je možno zmínit například tyto výjimky: V případě, že povinně ustanovený odpovědný zástupce přestal vykonávat svoji funkci nebo přestal splňovat stanovené požadavky, může být živnost dočasně provozována bez odpovědného zástupce, pokud tak stanoví jiný právní předpis a za podmínek v tomto předpise stanoveném. Ve stávající právní úpravě je tímto předpisem zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů; podle kterého může být silniční motorová doprava provozovaná velkými vozidly v souladu s příslušným nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1071/2009 ze dne 21. října 2009, kterým se zavádějí společná pravidla týkající se závazných podmínek pro výkon povolání podnikatele v silniční dopravě a zrušuje směrnice Rady 96/26/ES., provozována dočasně bez odpovědného zástupce (nejdéle po dobu 6 měsíců). Tuto skutečnost živnostenský úřad zapíše do živnostenského rejstříku. Pokud v uvedené době podnikatel odpovědného zástupce neustanoví, nebo jej živnostenský úřad neschválí, živnostenský úřad živnostenské oprávnění zruší.

U silniční motorové dopravy provozované velkými vozidly podnikatel musí vždy ustanovit odpovědného zástupce, a to i v případě podnikatele - fyzické osoby, která sama splňuje zvláštní podmínky provozování živnosti.

U koncesované živnosti provozované v rozsahu předmětu podnikání distribuce pohonných hmot může odpovědný zástupce vykonávat funkci jen pro jednoho distributora, což je upraveno v zákoně o pohonných hmotách (zákon č. 311/2006 Sb.). Podle uvedeného zákona v případě, že živnostenský úřad neschválil nově ustanoveného odpovědného zástupce, protože nesplňuje podmínky stanovené tímto zákonem nebo živnostenským zákonem, přistoupí ke zrušení živnostenského oprávnění, nikoli k pozastavení provozování živnosti.

Místní příslušnost se obecně rozumí určení správního orgánu, který konkrétní věc projedná, přičemž rozhodujícím kritériem je zde umístění tohoto orgánu. Rozhodnutí vydané nepříslušným orgánem může být napadeno jako nezákonné, a v případě závažných vad příslušnosti se takové rozhodnutí dokonce může pokládat za nulitní, tj. rozhodnutí bez právních účinků. Místní příslušnost živnostenského úřadu je upravena v § 71 živnostenského zákona, zatímco věcná příslušnost živnostenského úřadu je upravena zákonem o živnostenských úřadech.

Podání podle živnostenského zákona, tj. ohlášení živnosti, podání žádosti o koncesi i oznámení změny (viz dále), lze učinit u kteréhokoliv obecního živnostenského úřadu na území České republiky. Pokud by bylo ve stejné věci učiněno podání u několika živnostenských úřadů, potom by měl věc vyřídit ten obecní živnostenský úřad, kterému bylo podání doručeno jako prvému. Ustanovení § 71 živnostenského zákona vedle toho stanoví, že místní příslušnost obecního živnostenského úřadu se v případě řízení o zrušení živnostenského oprávnění (nejedná-li se o zrušení na vlastní žádost podnikatele) nebo řízení o pozastavení provozování živnosti řídí správním řádem (tj. sídlem podnikatele), stejně tak i v případě plnění informačních povinností soudů a jiných orgánů vůči živnostenským úřadům (informace od těchto institucí jsou tedy zasílány živnostenskému úřadu příslušnému podle adresy sídla podnikatele). Místní příslušnost v případě řízení o přestupcích se řídí zákonem o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (tj. zpravidla místem, kde byl přestupek spáchán).

Ohlášení živnosti a podání žádosti o koncesi

Fyzická i právnická osoba, která chce provozovat živnost (dále jen „podnikatel“), musí tuto skutečnost oznámit kterémukoliv obecnímu živnostenskému úřadu, tj. **ohlásit** některému obecnímu živnostenskému úřadu živnost nebo podat mu žádost o koncesi. Ohlášení živnosti i podání žádosti o koncesi je podnikatel povinen učinit na tiskopisu vydaném Ministerstvem průmyslu a obchodu nazvaném Jednotný registrační formulář (JRF). V ohlášení živnosti i v žádosti o koncesi je podnikatel povinen uvést skutečnosti, které jsou stanoveny v § 45 živnostenského zákona. Jedná se zejména o

- základní identifikační údaje podnikatele, jako je jeho jméno a příjmení nebo název, příp. obchodní firma, identifikační číslo osoby, pokud již bylo podnikateli přiděleno a adresa jeho sídla;
- další údaje identifikující osobu podnikatele, členy jeho statutárního orgánu, jedná-li se o právnickou osobu, příp. ustanoveného odpovědného zástupce (např. rodné číslo, bydliště nebo adresu povoleného pobytu na území ČR);
- údaje členů statutárního orgánu, jedná-li se o právnickou osobu – tyto údaje neuvádí právnická osoba, která vzniká zápisem do veřejného rejstříku vedeného rejstříkovým soudem;
- předmět podnikání, který podnikatel ohlašuje nebo o který žádá, přičemž předmět podnikání musí být vymezen s dostatečnou určitostí a jednoznačností, v souladu

s předměty podnikání živností řemeslných, vázaných a koncesovaných a obory živnosti volné, tak jak jsou stanoveny v živnostenském zákoně;

- označení a adresu umístění odštěpného závodu, jedná-li se o zahraniční osobu; adresu provozovny a další údaje ve smyslu § 17 živnostenského zákona vztahující se k provozovně, v níž bude zahajováno provozování živnosti bezprostředně po vzniku živnostenského oprávnění.

Podnikatel je povinen k ohlášení živnosti i k žádosti o koncesi přiložit doklady uvedené v § 46, resp. 50 živnostenského zákona, jako např.

- doklad prokazující jeho bezúhonnost nebo bezúhonnost jeho odpovědného zástupce, v případě právnické osoby doklad prokazující neexistenci překážky provozování živnosti ve smyslu § 8 odst. 5 živnostenského zákona (nejedná-li se o výpis z evidence Rejstříku trestů ČR, který si elektronickou cestou obstarává sám živnostenský úřad);
- doklad prokazující právní důvod pro užívání prostor, do nichž podnikatel umísťuje své sídlo nebo organizační složku závodu umístěného mimo území ČR;
- doklad prokazující odbornou nebo jinou způsobilost fyzické osoby - podnikatele, resp. odpovědného zástupce.

Podnikatel není povinen předmětné doklady živnostenskému úřadu předkládat, jestliže si dokládané skutečnosti může živnostenský úřad sám zjistit ze základních registrů (jako např. vlastnictví objektu) nebo pokud byly tyto doklady již v minulosti některému živnostenskému úřadu při ohlášení živnosti, žádosti o koncesi nebo při oznámení změny předloženy, živnostenský úřad je uložil do živnostenského rejstříku a skutečnosti, které tyto doklady osvědčují, se nezměnily (např. doklad o odborné způsobilosti odpovědného zástupce, doklad k sídlu apod.).

Pokud ohlašovatel splní podmínky stanovené živnostenským zákonem, živnostenský úřad do 5 pracovních dnů ode dne ohlášení živnosti provede zápis do živnostenského rejstříku a vydá ohlašovateli výpis s údaji, které jsou uvedeny v § 47 odst. 2 nebo 3 živnostenského zákona. Bude-li ohlašovatelem právnická osoba, která byla založena, ale dosud nebyla zapsána do příslušného rejstříku, např. obchodního, vydaný výpis nebude obsahovat identifikační číslo této osoby, ani datum vzniku živnostenského oprávnění, neboť oprávnění této osobě vznikne až dnem zápisu do příslušného rejstříku. Bude-li se jednat o zahraniční fyzickou osobu, která je povinna mít pro pobyt na území České republiky povolení, ani tato osoba nebude mít na výpisu uvedeno identifikační číslo osoby, neboť této osobě vznikne živnostenské oprávnění až za podmínek uvedených v § 47 odst. 7 a 8 živnostenského zákona. V případě, že ohlášení živnosti nemá zákonem stanovené náležitosti, živnostenský úřad vyzve ohlašovatele k odstranění závad. Pokud ohlašovatel závady ve stanovené lhůtě neodstraní, živnostenský úřad rozhodne o tom, že ohlášením oprávnění nevzniklo. V případě, že ohlašovatel nesplňuje podmínky stanovené zákonem (nebo nesplní podmínku zápisu do obchodního či obdobného rejstříku nebo podmínku doložení povolení k pobytu), živnostenský úřad rozhodne o tom, že ohlašovatel nesplnil podmínky pro vznik živnostenského oprávnění.

Pokud žadatel o koncesi splní podmínky stanovené živnostenským zákonem, živnostenský úřad rozhodne o udělení koncese, případně i o schválení ustanovení odpovědného zástupce. Náležitosti rozhodnutí o udělení koncese jsou obdobné jako náležitosti výpisu z živnostenského rejstříku. Po uplynutí 5 pracovních dnů ode dne nabytí právní moci

rozhodnutí o udělení koncese živnostenský úřad provede zápis do živnostenského rejstříku a vydá žadateli **výpis**. Pokud však žadatel nesplní všeobecné nebo zvláštní podmínky provozování živnosti nebo u něj bude trvat překážka provozování živnosti nebo s udělením koncese nebude souhlasit příslušný orgán státní správy, živnostenský úřad žádost zamítne. Jestliže nedojde k zápisu právnické osoby do příslušného rejstříku nebo pokud zahraniční fyzická osoba živnostenskému úřadu nedoloží v zákonem stanovené lhůtě povolení k pobytu, má se za to, že nesplnila podmínky pro vznik živnostenského oprávnění. Živnostenský úřad tuto skutečnost poznamená do spisu a zapíše do živnostenského rejstříku.

Změny živnostenského oprávnění a změny údajů a dokladů stanovených pro ohlášení živnosti nebo žádost o koncesi

Podnikatel je povinen změny údajů a dokladů, které jsou stanoveny pro ohlášení živnosti nebo jako náležitosti žádosti o koncesi do 15 dnů ode dne, kdy změna nastala, oznámit živnostenskému úřadu. Pro oznámení změny může využít tiskopis nazvaný Změnový list. Změny údajů a dokladů nemusí podnikatel živnostenskému úřadu oznamovat, pokud se bude jednat o změny zapisované do základních registrů, do obchodního rejstříku (resp. všech veřejných rejstříků vedených rejstříkovým soudem), informačního systému evidence obyvatel nebo informačního systému cizinců. Živnostenský úřad by se měl o provedené změně dozvědět z informací zasílaných z uvedených informačních systémů elektronickou cestou a poté by ji měl promítnout do živnostenského rejstříku. Podnikatel dále není povinen oznamovat změny dokladů, pokud již byly tyto doklady některému živnostenskému úřadu předloženy a živnostenský úřad z nich vyhotovil elektronickou kopii, kterou následně uložil do živnostenského rejstříku. Podnikatel není povinen živnostenskému úřadu oznamovat ani změnu svého sídla, pokud v minulosti živnostenskému úřadu oznámil, že v případě změny bydliště požaduje změnit na shodnou adresu i své sídlo. Podnikatel je naopak povinen oznamovat např. změny rozsahu předmětu podnikání nebo změny údajů a dokladů rozhodných pro stanovení podmínek provozování živnosti.

Oznámenou a řádně doloženou změnu živnostenský úřad zapíše do živnostenského rejstříku a podle charakteru oznamované změny buď vydá výpis, nebo podnikatele informuje o provedeném zápisu (u živností ohlašovacích) nebo podle okolností případu změní rozhodnutí o udělení koncese, provede zápis změn do živnostenského rejstříku, vydá výpis nebo informuje podnikatele o provedeném zápisu nebo rozhodne o pozastavení živnosti nebo o zrušení živnostenského oprávnění (u živností koncesovaných).

Zdroj:

- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) - § 11, § 45 až § 56, § 71
- zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě
- zákon č. 311/2006 Sb., o pohonných hmotách a čerpacích stanicích pohonných hmot a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pohonných hmotách)
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád - § 11
- zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů - § 2 odst. 3
- zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech
- ASPI – komentář k jednotlivým ustanovením živnostenského zákona
- Petr Kameník, Milada Hrabánková, Marie Orlová – Živnostenský zákon, Zákon o živnostenských úřadech, Komentář - Wolters Kluwer 2014

- *Eva Horzinková, Václav Urban – Živnostenský zákon a předpisy související s komentářem a judikaturou – Linde Praha 2014*

11. Druhy živností a rozsah živnostenského oprávnění. Kontrolní činnost živnostenských úřadů a neoprávněné podnikání

Živnosti jsou:

ohlašovací, které dále dělíme na:

- živnosti řemeslné,
- živnosti vázané a
- živnost volnou

a koncesované.

Živnosti ohlašovací

Živnosti ohlašovací smějí být při splnění (živnostenským zákonem) stanovených podmínek provozovány na základě ohlášení. Živnostenské oprávnění u ohlašovacích živností fyzickým i právnickým osobám vzniká dnem ohlášení živnosti živnostenskému úřadu. (Výjimka z tohoto pravidla se uplatňuje u českých právnických osob, které se povinně zapisují do veřejných rejstříků a vznikají až tímto zápisem a jejichž zakladatelé ohlásili živnost nebo požádali o koncesi před tímto zápisem, u zahraničních osob, které v ČR hodlají provozovat živnost prostřednictvím odštěpného závodu, a u zahraničních fyzických osob, které musí mít na území ČR povolen pobyt.)

1a) Živnosti řemeslné

Živnosti řemeslné jsou živnosti uvedené taxativním výčtem v příloze č. 1 k živnostenskému zákonu. Podmínkou provozování živnosti je u řemeslných živností splnění odborné způsobilosti, která je uvedena v § 21 a 22 živnostenského zákona. Odbornou způsobilost musí splnit podnikatel nebo jím ustanovený odpovědný zástupce při vstupu do podnikání a musí ji splňovat po celou dobu provozování živnosti. Odborná způsobilost se prokazuje doklady o řádném ukončení středního vzdělání s výučním listem nebo s maturitní zkouškou nebo vyššího odborného vzdělání v příslušném oboru vzdělání bez doložení praxe, v příbuzném oboru vzdělání pak spolu s doložením 1 roční praxe v oboru. Dále je odbornou způsobilost možno prokázat dokladem o vysokoškolském vzdělání v příslušné nebo v příbuzné oblasti studijních programů a studijních oborů, dokladem o získání všech profesních kvalifikací tvořících úplnou profesní kvalifikaci stanovených pro odpovídající povolání v Národní soustavě kvalifikací nebo dokladem o ukončení rekvalifikace pro příslušnou pracovní činnost spolu s prokázáním jednoroční praxe v oboru, nebo dokladem o vykonání šestileté praxe v oboru (dále úprava umožňuje občanům ČR nebo jiného státu EU a osobám, které se za ně považují podle § 70 živnostenského zákona uznání odborné kvalifikace získané v jiném státě EU na základě dokladu o uznání odborné kvalifikace, nebo přímo dokladů z jiného státu EU ve smyslu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 7. září 2005 o uznávání odborných kvalifikací).

1b) Živnosti vázané

Živnosti vázané jsou živnosti uvedené taxativním výčtem v příloze č. 2 k živnostenskému zákonu. Podmínkou provozování živnosti je u vázaných živností splnění odborné způsobilosti, která je uvedena v příloze č. 2 živnostenského zákona, nebo je upravena zvláštními právními předpisy uvedenými v této příloze. Umožňuje se též občanům České republiky a jiných států EU (a osobám, které se za ně považují podle § 70 živnostenského zákona) prokázat odbornou způsobilost dokladem o uznání odborné kvalifikace získané v jiném státě EU.

1c) Živnost volná

Živnost volná je živnost opravňující k výkonu činností, pro jejichž provozování živnostenský zákon nevyžaduje prokázání odborné způsobilosti. K získání živnostenského oprávnění musí fyzická osoba, případně i fakultativně ustanovený odpovědný zástupce, splnit všeobecné podmínky provozování živnosti. Živnost volná je dělena na obory činnosti, které jsou spolu s předmětem podnikání živnosti volné uvedeny v příloze č. 4 k živnostenskému zákonu.

Živnosti koncesované

Živnosti koncesované smějí být provozovány na základě koncese (tedy na základě státního povolení). Oprávnění provozovat koncesovanou živnost vzniká dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese. (Výjimka z tohoto pravidla se uplatňuje u českých právnických osob, které se povinně zapisují do veřejných rejstříků a vznikají až tímto zápisem a jejichž zakladatelé požádali o koncesi před tímto zápisem, u zahraničních osob, které v ČR hodlají provozovat živnost prostřednictvím odštěpného závodu svého závodu zřízeného v zahraničí, a u zahraničních fyzických osob, které musí mít na území ČR povolen pobyt.)

Živnosti koncesované jsou živnosti uvedené taxativním výčtem v příloze č. 3 k živnostenskému zákonu.

Podmínkou provozování živnosti je u koncesovaných živností splnění odborné způsobilosti, která je uvedena v příloze č. 3 živnostenského zákona, nebo je upravena zvláštními právními předpisy uvedenými v této příloze, případně i splnění tzv. jiné způsobilosti (např. dosažení věku 21 let). Umožňuje se též občanům České republiky a jiných států EU (a osobám, které se za ně považují podle § 70 živnostenského zákona) prokázat odbornou způsobilost dokladem o uznání odborné kvalifikace získané v jiném státě EU.

U koncesovaných živností, stanoví-li tak zákon, se k žádosti o udělení koncese vyjadřuje (vydává souhlas) orgán státní správy, do jehož kompetencí uvedená problematika spadá. Skutečnosti, které ve svém vyjádření posuzuje, jsou upraveny jinými právními předpisy. U koncesovaných živností, u nichž se povinně vyjadřuje orgán státní správy, je tato skutečnost stanovena v příloze č. 3 k živnostenskému zákonu. Obdobně se v některých případech vyjadřuje i ke schválení odpovědného zástupce. Stanoviskem těchto orgánů je živnostenský úřad vázán.

Živnostenský úřad stanoví nebo změní podmínky provozování živnosti na základě živnostenského zákona, nebo na základě jiných právních předpisů. Podmínky provozování živnosti se stanoví v rozhodnutí o udělení koncese, nebo v rozhodnutí o změně koncese. Lze je stanovit pouze tehdy, pokud tak stanoví zákon a v mezích, které zákon stanoví. U některých koncesovaných živností jsou podmínky provozování živnosti stanoveny v příloze č. 3 k živnostenskému zákonu, u dalších živností v jiných právních předpisech (tam jsou vázány na stanovisko orgánu, který se ke koncesi vyjadřuje), u některých koncesovaných živností se dokonce jedná i o kombinaci obou těchto variant. Živnostenský zákon však připouští i možnost, že u koncesovaných živností nebudou specifické podmínky provozování živnosti stanoveny, a stávající úprava živnostenského zákona zná jak koncesované živnosti, u nichž se podmínky provozování živnosti nestanovují, tak dokonce i živnosti, u nichž se stanovují jen pro určitý omezený rozsah předmětu podnikání dané koncesované živnosti.

Rozsah živnostenského oprávnění.

Pod pojmem rozsah živnostenského oprávnění je třeba chápat soubor všech činností, které může podnikatel v rámci svého živnostenského oprávnění vykonávat. V užším kontextu pak mluvíme o rozsahu živnostenského oprávnění pro konkrétní živnost, protože právě v kontextu konkrétních živností je rozsah živnostenského oprávnění upraven nejen v živnostenském zákoně, ale i v prováděcím předpise, jímž je nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností. Soubor činností, které spadají do rozsahu živnostenského oprávnění, zahrnuje činnosti, které jsou dané živnosti vlastní (vyhrazené jen pro danou konkrétní živnost) a další činnosti, které lze v rámci dané živnosti vykonávat, aniž by byl překročen rozsah živnostenského oprávnění podnikatele. Podnikatel, který překročí rozsah svého živnostenského oprávnění, se dopouští neoprávněného podnikání stejně jako podnikatel, který žádné živnostenské oprávnění nemá.

Rozsah živnostenského oprávnění se posuzuje podle předmětu podnikání uvedeného ve výpise ze živnostenského rejstříku s přihlédnutím k ustanovením části třetí živnostenského zákona (§ 34, § 42 až 44 cit. zákona). Je-li tedy předmět podnikání u některé živnosti uveden ve výpise ze živnostenského rejstříku pouze v částečném rozsahu, může podnikatel vykonávat jen činnosti, které do tohoto částečného rozsahu oprávnění spadají (např. pokud u živnosti „Pedikúra, manikúra“ podnikatel ohlásil živnost pouze v částečném rozsahu „manikúra“, a má tedy tak předmět podnikání zapsán v živnostenském rejstříku a následně ve výpise z něj, může vykonávat živnost pouze v rozsahu péče o ruce).

Činností, které je možno v rámci jednotlivých živností vykonávat, jsou stanoveny pro jednotlivé řemeslné, vázané a koncesované živnosti v nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností. V tomto nařízení je pro jednotlivé živnosti vymezen soubor činností, které jsou uvedené živnosti vlastní a které lze vykonávat v podstatě jen v rámci živnostenského oprávnění k dané konkrétní živnosti. Dále je v něm u některých živností (u všech živností řemeslných a některých živností vázaných a koncesovaných) uveden i výčet činností, které lze v rámci dané živnosti ještě vykonávat a které představují určitý přesah mezi jednotlivými živnostmi, protože tento soubor činností lze vykonávat i v rámci některé jiné živnosti, případně i více jiných živností. Obvyklý je takovýto přesah mezi živnostmi řemeslnými a živnostíí volnou, kde např. ubytovací služby lze provozovat jak v rámci živnosti řemeslné „Hostinská činnost“, tak v rámci živnosti volné.

V části třetí živnostenského zákona je dále uveden výčet činností, které nejsou vlastní jednotlivým živnostem řemeslným, vázaným koncesovaným nebo případně živnostíí volné, ale představují některé doprovodné aktivity, které umožňují podnikateli bez zbytečných omezení provozovat konkrétní živnost. Tyto doprovodné činnosti může podnikatel vykonávat za předpokladu, že zůstane zachována povaha živnosti. Živnostenský zákon podle povahy živnosti rozděluje živnosti na ty, jejichž provozování spočívá

- v obchodní činnosti,
- ve výrobní činnosti a
- živnosti, při nichž jsou poskytovány opravy nebo údržba věcí, přeprava osob nebo věcí, ubytování, hostinská činnost, zastavárenská činnost a jiné práce a výkony k uspokojování dalších potřeb.

Podnikatel provozující živnost spočívající v obchodní činnosti je tedy oprávněn, zůstane-li zachována povaha živnosti, např. pronajímat zboží, zprostředkovávat jeho koupi a prodej,

provádět na něm drobné úpravy a montáž a výměnu součástí zboží dodaného zákazníkovi. Dále je oprávněn provádět servis dodaného zboží, jestliže k tomu použije odborně způsobilých osob. Pokud však tyto činnosti vyžadují koncesi, může je provádět pouze, má-li tuto koncesi.

Podnikatel provozující výrobní činnosti má právo v rámci svého živnostenského oprávnění výrobky nejen vyrábět, ale i prodávat a opravovat, zůstane-li zachována povaha živnosti. Dále je oprávněn nakupovat a prodávat a pronajímat i výrobky jiných výrobců, pokud jsou stejného druhu, jako jeho výrobky, pronajímat výrobky vlastní a vyrábět a potiskovat obaly etikety a pomocné prostředky umožňující prodej vlastních výrobků a může i provádět montáž, seřízení a údržbu výrobků.

Na podnikatele, který provozuje živnosti, které nejsou ani výrobní, ani obchodní, se vztahují ustanovení upravující rozsah oprávnění pro výrobní živnosti přiměřeně.

Podnikateli, který je oprávněn k přepravě osob a zboží se dále umožňuje vykonávat činnosti související se zajištěním bezpečnosti a pohodlí cestujících, překládat, skladovat a balit zásilky, provozovat úschovu a poskytovat pohostinství v dopravních prostředcích.

Živnostenský zákon stanoví, že „Rozsah oprávnění k výkonu živnosti volné opravňuje podnikatele k výkonu všech činností uvedených v příloze č. 4 k tomuto zákonu“. I zde je však třeba posuzovat toto upřesnění v kontextu dalších ustanovení živnostenského zákona upravujících rozsah živnostenského oprávnění. Rozsah živnostenského oprávnění je vymezen předmětem podnikání živnosti volné, který zní „Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona“. V rámci živnosti volné je proto možno vykonávat veškeré činnosti, které jsou živností (jedná se o soustavnou činnost provozovanou samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku, a zároveň se nejedná o činnosti, které jsou přímo z režimu živnostenského podnikání vyloučeny – jsou uvedeny taxativním výčtem v § 3 živnostenského zákona) a které nespadají svým obsahem do některé z živností řemeslných, vázaných nebo koncesovaných. Obor činnosti živnosti volné, který je podnikatel povinen uvést v ohlášení živnosti a který je následně zapsán do živnostenského rejstříku a uveden ve výpise z tohoto rejstříku, nemá na rozsah živnostenského oprávnění pro provozování živnosti volné žádný vliv. Ustanovení upravující v živnostenském zákoně rozsah oprávnění o doprovodné činnosti ve vztahu k tomu, zda se jedná o živnost spočívající v obchodní, výrobní nebo v dalších činnostech, se při posouzení rozsahu živnostenského oprávnění pro volnou živnost sice také použije, ale jeho užití je logicky omezeno rozsahem živnostenského oprávnění pro živnost volnou. Za zmínku však stojí úprava vztahující se k provozování živností spočívajících ve výrobních činnostech, kde v rámci živnosti může podnikatel provozující výrobní živnost i opravovat výrobky stejného druhu, zůstane-li zachována povaha živnosti. Toto ustanovení např. umožňuje výrobcí silničních vozidel (který uvedenou činnost vykonává oprávněně v rámci živnosti volné), opravovat silniční vozidla, pokud zůstane zachována povaha výrobní živnosti, přestože opravy silničních vozidel jsou jinak obsahem živnosti řemeslné.

Živnostenskou kontrolu provádějí v rámci své působnosti dané zákonem o živnostenských úřadech obecní živnostenské úřady. V rámci kontroly živnostenské úřady sledují jak dodržování povinností daných živnostenským zákonem, tak jinými právními předpisy upravujícími podnikání. Kontrolují rovněž poskytování služeb ve smyslu § 69 živnostenského

zákona (tj. dočasný výkon podnikatelské činnosti osobou z jiného členského státu Evropské unie) a plnění podmínek provozování živnosti stanovených rozhodnutím o udělení koncese.

Živnostenský zákon výslovně stanovuje, že živnostenské úřady kontrolují i

- dodržování povinností při značení tabákových výrobků podle zákona upravujícího spotřební daně a
 - dodržování povinností při značení lihu a při nakládání s lihem podle zákona o povinném značení lihu,
- pokud porušení těchto povinností zjistí v rámci své jiné působnosti (např. kontrole povinností podnikatele plynoucích ze živnostenského zákona).

Dozorové pravomoci živnostenských úřadů jsou ale stanoveny i dalšími zákony, a to

- zákonem o omezení provozu zastáven a některých jiných provozoven v noční době (zákon č. 247/2006 Sb.),
- zákonem o ochraně spotřebitele (zákon č. 634/1992 Sb.),
- zákonem o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu (zákon č. 159/199 Sb.).

V menším rozsahu též např.

- zákonem o drahách (zákon č. 266/1994 Sb.),
- zákonem o civilním letectví (zákon č. 49/1997 Sb.),
- zákonem o silniční dopravě (zákon č. 111/1994 Sb.),
- zákonem o povinném značení lihu (zákon č. 307/2013 Sb.),
- zákonem o pohřebnictví a o změně některých zákonů (zákon č. 256/2001 Sb.),
- zákonem o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek (zákon č. 65/2017 Sb.).

Podle zákona o regulaci reklamy (zákon č. 40/1995 Sb.) jsou jedním z orgánů dozoru také krajské živnostenské úřady.

Ministerstvo průmyslu a obchodu v postavení Živnostenského úřadu České republiky a krajské živnostenské úřady mohou také nařídit výkon živnostenské kontroly (toto oprávnění plyne ze zákona o živnostenských úřadech).

Při kontrole postupují živnostenské úřady podle zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), podpůrně se pro výkon kontroly (tam kde není úprava daná kontrolním řádem), užije správní řád - např. ustanovení o doručování, o nahlížení do spisu. Případné správní tresty se udělují v navazujícím přestupkovém řízení podle zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (zákon č. 250/2016 Sb.).

Živnostenský zákon obsahuje zvláštní ustanovení o pověření ke kontrole - jeho forma odvisí od toho, zda obec nebo kraj vydávají průkaz osoby vykonávající kontrolu. Pokud tomu tak je, prokazují se kontroloři živnostenského úřadu kontrolované osobě tímto průkazem, v opačném případě se musí prokázat písemným pověřením ke každé jednotlivé kontrole. Živnostenský zákon rovněž stanovuje, že kontrolovaný podnikatel je oprávněn přizvat ke kontrole jakoukoliv třetí osobu – její postavení není v zákoně nijak blíže upraveno.

Živnostenský úřad může uložit podnikateli, aby odstranil nedostatky v provozování živnosti, které byly zjištěny při kontrole. Odstranění nedostatků se ukládá správním rozhodnutím a odvolání proti takovému rozhodnutí nemá odkladný účinek. Z toho je zřejmé, že rozhodnutí o odstranění nedostatků by mělo být vydáváno jen v těch případech, kdy pokračování protiprávního (závadného) stavu s sebou nese závažné negativní důsledky např. na zdraví osob, na životním prostředí, veřejném pořádku atp.

Neoprávněným podnikáním v činnosti, která je živností, se rozumí provozování činnosti, která je předmětem živnosti, bez živnostenského oprávnění pro tuto živnost. Může se jednat o případy, kdy provozovatel dané činnosti nemá žádné živnostenské oprávnění, i o situace, kdy sice živnostenské oprávnění má, ale nepokryje jím provozovanou činnost - podnikatel má např. živnostenské oprávnění pro živnost volnou „Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1-3 živnostenského zákona“, obor 48 Velkoobchod a maloobchod, avšak prodává střelné zbraně, střelivo nebo výbušniny, což může činit jen v rámci oprávnění pro příslušné koncesované živnosti.

Neoprávněné podnikání v činnosti, která je živností, je přestupkem. Může se ho dopustit jak fyzická, tak právnická osoba. Přestupek je postižitelný pokutou, jejíž horní hranice je odstupňována podle toho, zda se jedná o neoprávněné podnikání v činnosti, která je předmětem živnosti volné, řemeslné či vázané nebo v živnosti koncesované (horní hranice je 500 tis. Kč u živnosti volné, 750 tis. Kč u živnosti řemeslné nebo vázané a až 1 mil. Kč u živnosti koncesované; při splnění podmínek zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich lze místo pokuty uložit správní trest ve formě napomenutí).

Neoprávněné podnikání v činnostech, které jsou živností, spadá do dozorové pravomoci obecních živnostenských úřadů. Místní příslušnost se řídí zákonem o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Zdroj:

- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) § 9, § 10, § 19 až 28, § 34, § 42 až 44, § 60a – 60d, §62 odst. 3, § 63, přílohy 1 až 4
- nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 7. září 2005 o uznávání odborných kvalifikací, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník - § 118 až 131, § 502 a 503
- zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů
- zákon č. 179/2006 Sb., o uznávání výsledků dalšího vzdělávání
- zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti
- zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách
- zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon
- zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

12. Zánik živnostenského oprávnění

Živnostenský zákon uvádí taxativním výčtem důvody, pro které podnikateli zaniká živnostenské oprávnění. **U fyzické osoby platí, že živnostenské oprávnění zaniká zásadně smrtí této osoby.** Jinak je tomu pouze v případech, kdy po úmrtí podnikatele v provozování jeho živnosti pokračuje oprávněná osoba (např. dědic ze zákona nebo dědic ze závěti, správce dědictví, pozůstalý manžel - postup pokračovatelů i živnostenských úřadů je upraven pro takové případy v § 13 živnostenského zákona). I v případech, kdy oprávněná osoba pokračuje v provozování živnosti po zemřelém podnikateli, však platí, že na základě oprávnění zemřelého nelze podnikat donekonečna - oprávnění zemřelého podnikatele zaniká nejpozději dnem, kdy po ukončení řízení o pozůstalosti získá pokračovatel vlastní živnostenské oprávnění, případně, kdy, ač pokračovatel ohlásil živnost nebo požádal o koncesi, živnostenský úřad rozhodne o jeho ohlášení (žádosti o koncesi) negativně.

Jedná-li se o právnickou osobu, její oprávnění zásadně zaniká dnem zániku dané právnické osoby. Stejně jako u fyzické osoby i zde platí z této zásady výjimka - živnostenské oprávnění zánikem právnické osoby nezaniká, pokud při fúzi, při rozdělení společnosti nebo družstva nebo při převodu jmění na společníka hodlá nástupnický subjekt pokračovat v podnikání a nemá potřebné vlastní živnostenské oprávnění. Rovněž v těchto případech může nástupce podnikat dále na základě oprávnění předchůdce, ovšem jen do doby získání vlastního oprávnění, resp. do doby negativního rozhodnutí o jeho ohlášení živnosti či žádosti o koncesi. Živnost ohlásit nebo o koncesi požádat přitom musí společně s oznámením, že hodlá pokračovat v provozování živnosti předchůdce a musí tak učinit nejpozději do 15 dnů ode dne zániku (rozdělení) předchůdce.

Živnostenské oprávnění podnikatele zaniká také uplynutím doby, na kterou bylo omezeno. Podle platné právní úpravy (červen 2018) lze oprávnění časově omezit pouze podnikateli, který je zahraniční fyzickou osobou a pro pobyt na území České republiky musí mít povolení (tato osoba má ze zákona živnostenské oprávnění omezeno na dobu povoleného pobytu, ostatním osobám se živnostenské oprávnění uděluje na dobu neurčitou). Ze zákona však platí, že pokud podnikatel oznámí živnostenskému úřadu před uplynutím doby, na kterou má živnostenské oprávnění omezeno, že hodlá v provozování živnosti pokračovat, resp. požádá o změnu rozhodnutí o udělení koncese vydané na dobu určitou, pak mu živnostenské oprávnění uplynutím doby nezaniká. Zahraniční fyzická osoba (pokud musí mít pro podnikání v České republice povolení na jejím území pobyt) musí k oznámení (k žádosti) doložit nové povolení k pobytu. Pokud tak neučiní, musí ji živnostenský úřad k doložení dokladu vyzvat a stanovit pro to přiměřenou lhůtu; lhůta musí být stanovena minimálně v délce aktuálně povoleného pobytu na území České republiky. Pokud není doklad o povolení k pobytu živnostenskému úřadu doložen ve stanovené lhůtě, živnostenské oprávnění podnikatele zaniká uplynutím této lhůty. Zánik živnostenského oprávnění uplynutím doby, na kterou bylo omezeno, není překážkou provozování živnosti - bude-li v budoucnu podnikatel splňovat podmínky zákona, může živnost znovu ohlásit nebo znovu požádat o koncesi.

Zahraniční osobě povinně zapsané v obchodním rejstříku zaniká živnostenské oprávnění jednak výmazem této osoby z obchodního rejstříku, jednak výmazem jejího předmětu podnikání z tohoto rejstříku.

Dalším důvodem zániku živnostenského oprávnění je skutečnost, že tak stanoví zvláštní právní předpis. Příkladem mohou být situace, kdy zvláštní právní předpis vyjme nějakou činnost z režimu živnostenského zákona (stalo se tak např. u provozování zoologických zahrad, u provozování poštovních služeb) a zároveň stanoví, jakým způsobem a k jakému datu zanikají dosavadní živnostenská oprávnění pro danou činnost.

Živnostenské oprávnění však nejčastěji zaniká rozhodnutím živnostenského úřadu. Zákon rozlišuje případy, kdy je živnostenský úřad povinen oprávnění zrušit, a případy, kdy tak je oprávněn učinit, přičemž je na jeho posouzení, zda jsou dány důvody pro zrušení oprávnění či nikoliv.

Obligatočně se živnostenské oprávnění ruší, pokud

- o to podnikatel požádá (na žádost podnikatele),
- podnikatel nesplňuje podmínku plné svéprávnosti nebo podmínku bezúhonnosti (všeobecné podmínky provozování živnosti - § 6 živnostenského zákona),
- nastanou překážky provozování živnosti podle § 8 nebo 8a živnostenského zákona, nejedná-li se o překážku podle § 8 odst. 5 u živnosti volné,
- neprokáže-li podnikatel na žádost živnostenského úřadu právní důvod pro užívání prostor, ve kterých má na území České republiky své sídlo (zahraniční osoba právní důvod pro užívání prostor, ve kterých má umístěn odštěpný závod).

Z povinného rušení živnostenského oprávnění pro překážku provozování živnosti podle § 8 živnostenského zákona jsou vyňaty případy překážek podle § 8 odst. 5 u živnosti volné, tedy případy, kdy byl podnikateli v živnosti volné vysloven soudem nebo správním orgánem zákaz činnosti týkající se provozování živnosti v oboru nebo v příbuzném oboru. Podnikatel pak nemůže po dobu trvání zákazu provozovat z důvodů zákazu činnosti pouze příslušný obor činnosti avšak provozování ostatních oborů činnosti živnosti volné zůstává nedotčeno (podnikatel v nich může nadále podnikat); živnostenské oprávnění k provozování celé živnosti volné živnostenský úřad v takovém případě neruší.

Živnostenský úřad povinně ruší živnostenské oprávnění rovněž v případě, že to navrhne orgán státní správy, který se vyjadřuje k žádosti o koncesi (např. Ministerstvo dopravy u koncesované živnosti „Vnitrozemská vodní doprava), a to z důvodů závažného porušení nebo porušování povinností podnikatele daných rozhodnutím o udělení koncese, živnostenským zákonem nebo zvláštními právními předpisy. Ze stejného důvodu může živnostenský úřad i pozastavit provozování živnosti.

Stejně tak se **povinně ruší živnostenské oprávnění i zahraniční fyzické osobě, jejíž oprávnění provozovat v České republice živnost je vázáno na povolení k pobytu na území České republiky a osoba podmínku povoleného pobytu nesplňuje.**

V jiných případech porušování právních předpisů podnikatelem je na posouzení živnostenského úřadu, zda vyhodnotí porušení povinnosti jako tak závažné, že je důvodem pro odebrání živnostenského oprávnění. Může se jednat např. o porušování hygienických předpisů, předpisů stavebních či bezpečnostních. Živnostenský úřad si v takových případech zpravidla jako podklad pro své rozhodnutí vyžaduje stanovisko příslušného odborného úřadu (např. hygienika, stavebního úřadu, příslušného oblastního inspektorátu práce), tímto

stanoviskem však není vázán, rozhodnutí o tom, zda je na místě zrušit živnostenské oprávnění, je na posouzení živnostenského úřadu. Stejně tomu je i v případě, že návrh na zrušení živnostenského oprávnění podá Správa sociálního zabezpečení s odůvodněním, že podnikatel neplní závazky vůči státu (tj. neplatí příslušné odvody). I zde je na úvaze příslušného živnostenského úřadu, zda návrhu vyhoví či nikoliv.

Živnostenské oprávnění lze zrušit i podnikateli, který po dobu delší než 4 roky svoji živnost neprovozuje - jedná se o možnost zrušit živnostenské oprávnění, nikoliv o povinnost tak učinit.

13. Pojem reklamy a její regulace podle zákona č. 40/1995 Sb., (zákon o regulaci reklamy), soustava dozorových orgánů podle zákona o regulaci reklamy

Podle zákona o regulaci reklamy je **reklamou** „oznámení, předvedení či jiná prezentace šířená zejména komunikačními médii, mající za cíl podporu podnikatelské činnosti, zejména podporu spotřeby nebo prodeje zboží, výstavby, pronájmu nebo prodeje nemovitostí, prodeje nebo využití práv nebo závazků, podporu poskytování služeb, propagaci ochranné známky, pokud není dále stanoveno jinak.“

Hlavním pojmovým znakem reklamy ve smyslu definice zákona o regulaci reklamy tedy je, že konkrétní prezentace směřuje k podpoře podnikatelské činnosti (má za cíl podporu podnikatelské činnosti) - zákon pak vyjmenovává příkladmo, o jakou podnikatelskou činnost se může jednat. Pokud oznámení či jiná prezentace nemá za cíl podporu podnikání, nejedná se o reklamu ve smyslu zákona o regulaci reklamy, z čehož plyne i to, že takové oznámení nepodléhá omezením stanoveným tímto zákonem. Reklamou v uvedeném smyslu tedy nejsou různá sdělení, která mají za cíl informovat veřejnost, např. oznámení o stravování pro bezdomovce (charita), plakáty podporující bezpečnost silničního provozu (výchova), billboardy proti pokusům na zvířatech (osvěta)...

Pro jednotlivé komodity, které jsou zákonem o regulaci reklamy regulovány, může být reklama definována specificky, resp. rozšiřujícím způsobem (viz text definice „...pokud není dále stanoveno jinak“). Definice reklamy je rozšířena např. u reklamy na tabákové výrobky, kde za reklamu je ze zákona považována i distribuce tabákového výrobku zdarma, pokud přímo či nepřímo směřuje k propagaci tabákového výrobku, nebo prezentace, která se nezmiňuje výslovně o tabákovém výrobku, ale využívá ochranné známky, emblému nebo jiného charakteristického rysu tabákového výrobku (např. velbloud na cigaretách Camel). Za reklamu na humánní léčivé přípravky se považuje i návštěva obchodního zástupce s humánními léčivými přípravky u lékaře nebo sponzorování vědeckých kongresů s účastí odborníků (lékařů, lékárníků).

Jiné právní předpisy však mohou reklamu definovat odlišně - např. podle zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání (zákon č. 231/2001 Sb.) je reklamou „jakékoliv veřejné oznámení, vysílané za úplatu nebo obdobnou protihodnotu nebo vysílané za účelem vlastní propagace provozovatele vysílání, s cílem propagovat dodání zboží nebo poskytnutí služeb za úplatu, včetně nemovitého majetku, práv a závazků“. Jedním z nezbytných pojmových znaků definice reklamy podle uvedeného předpisu je, na rozdíl od definice zákona o regulaci reklamy, vysílání předmětného sdělení za úplatu nebo jinou protihodnotu, případně vlastní propagace. Tento znak není ve vztahu k zákonu o regulaci reklamy rozhodující - u reklamy podle zákona o regulaci reklamy je určující, že se jedná o prezentaci, jejímž cílem je podpora podnikatelské činnosti, nikoliv to, zda prezentace byla vytvořena či šířena za úplatu.

Dozor nad dodržováním zákona je svěřen více orgánům dozoru, a to jednak podle média, kterým je reklama šířena, jednak podle komodity, která je reklamou propagována.

Pro všechnu reklamu šířenou v rozhlasovém a televizním vysílání a v audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a pro sponzorování v rozhlasovém a televizním vysílání

a v audiovizuálních mediálních službách na vyžádání je orgánem dozoru **Rada pro rozhlasové a televizní vysílání**.

Státní ústav pro kontrolu léčiv je orgánem dozoru pro reklamu na humánní léčivé přípravky, na lidské tkáně a buňky, na zdravotnické prostředky a diagnostické zdravotnické prostředky in vitro a pro sponzorování v této oblasti; Státní ústav pro kontrolu léčiv je dále orgánem příslušným k výkonu dozoru nad dodržováním čl. 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/74542) v rozsahu, v jakém se týká reklamy na zdravotnické prostředky.

(článek 7 nařízení 2017/745 nařízení o zdravotnických prostředcích)

Tvrzení

Při označování prostředků, poskytování návodů k jejich použití a jejich dodávání na trh a uvádění do provozu, **jakož i při reklamách** na tyto prostředky je zakázáno používat text, názvy, ochranné známky, vyobrazení a figurativní nebo jiné symboly, které by mohly uživatele nebo pacienta uvést v omyl, pokud jde o určený účel, bezpečnost a účinnost prostředku, tím, že:

- a) připisují prostředku funkce a vlastnosti, které daný prostředek nemá;
- b) vytvářejí klamnou představu ohledně léčby nebo diagnózy, funkcí nebo vlastností, které daný prostředek nemá;
- c) neinformují uživatele či pacienta o pravděpodobném riziku spojeném s používáním daného prostředku v souladu s jeho určeným účelem;
- d) navrhují odlišné způsoby použití prostředku než ty, o nichž je uvedeno, že tvoří součást určeného účelu, jehož se týkalo provedené posouzení shody.)

Ministerstvo zdravotnictví je orgánem dozoru pro reklamu na zdravotní služby a sponzorování v této oblasti.

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský je orgánem dozoru pro reklamu na přípravky na ochranu rostlin a pomocné prostředky.

Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv je orgánem dozoru pro reklamu na veterinární léčivé přípravky.

Dalšími orgány dozoru podle zákona o regulaci reklamy jsou **celní úřady** (pro reklamu na hazardní hry, které jsou zakázány podle zákona o hazardních hrách) a pro větší část reklamy týkající se potravin je orgánem dozoru **Státní zemědělská a potravinářská inspekce** (požadavky stanovené zákonem o potravinách a tabákových výrobcích, zejména pokud jde o uvedení informace naznačující, že země původu potraviny je Česká republika, pro výživové nebo zdravotní tvrzení podle přímo použitelného předpisu Evropské unie o výživových a zdravotních tvrzeních, pro zavádějící informaci užitou v rozporu s přímo použitelným předpisem Evropské unie o poskytování informací o potravinách spotřebitelům a pro údaje použité v rozporu s přímo použitelnými předpisy Evropské unie, které stanoví pravidla pro použití označení původu, zeměpisných označení a tradičních výrazů v reklamě na potraviny, včetně sponzorování).

U všech šesti posledně jmenovaných orgánů dozoru platí, že nemají v kompetenci dozor nad reklamou na uvedené komodity, pokud je šířena rozhlasem, televizí nebo prostřednictvím

audiovizuálních mediálních služeb na vyžádání. Jak je uvedeno výše, veškerá reklama v těchto médiích podléhá dozorové pravomoci Rady pro rozhlasové a televizní vysílání.

Orgánem dozoru podle zákona o regulaci reklamy je také **Úřad pro ochranu osobních údajů**, ten má v působnosti dozor nad nevyžádanou reklamou šířenou elektronickými prostředky, je-li způsob šíření nekalou obchodní praktikou.

Ve všech ostatních případech jsou orgány dozoru **krajské živnostenské úřady**.

Přestože krajské živnostenské úřady mají vymezenou působnost jako „zbytkový“ orgán dozoru, ve skutečnosti do jejich dozorové pravomoci spadá převážná část reklam, ať již jsou šířeny v tisku, na plakátech, internetem či prostřednictvím audiovizuálních produkcí.

Zdroj:

- *zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů (§ 1, § 7)*

14. Definujte malý a střední podnik

Typy podniků:

- 1) malý podnik,
- 2) střední podnik,
- 3) mikropodnik.

Kritéria pro posouzení:

- a) počet zaměstnanců
- b) výše ročního obrát
- c) bilanční suma roční rozvahy

Mikropodnik = tzv. drobní podnikatelé zaměstnávající méně než 10 osob s ročním obrátem nebo bilanční sumou roční rozvahy nepřesahujícím 2 milióny EUR.

Malý podnik = podnik zaměstnávající méně než 50 osob s ročním obrátem nebo bilanční sumou roční rozvahy nepřesahujícím výši 10 miliónů EUR.

Střední podnik = podnik zaměstnávající méně než 250 osob s ročním obrátem nepřesahující 50 miliónů EUR, nebo
= podnik zaměstnávající méně než 250 osob nebo bilanční sumou roční rozvahy nepřesahující 43 miliónů EUR.

Počet zaměstnanců

Základní počet zaměstnanců je vyjádřen v ročních pracovních jednotkách (RPJ). Za jednu jednotku se počítá osoba, která byla v daném podniku nebo jeho jménem zaměstnána na plný pracovní úvazek po celý sledovaný rok. Osoby, které pracovaly na částečný úvazek, sezónní pracovníci a osoby, které nepracovaly po celý rok, se započítávají jako zlomky RPJ.

Kritérium týkající se počtu zaměstnanců se vztahuje na osoby zaměstnané na plný pracovní úvazek, osoby zaměstnané na částečný pracovní úvazek, dočasné a sezónní pracovníky a jsou do něj zahrnováni:

- zaměstnanci,
- osoby přidělené, aby pro podnik pracovaly, které jsou považovány za zaměstnance podle vnitrostátních právních předpisů (to může zahrnovat i dočasné nebo tzv. prozatímní zaměstnance),
- vlastníci-vedoucí pracovníci,
- společníci zapojení do běžné činnosti podniku, kteří čerpají finanční výhody plynoucí z podniku.

Osoby nezapočítávané do počtu zaměstnanců:

- učni nebo studenti, kteří absolvují odbornou přípravu na základě smlouvy o učňovské přípravě nebo stáži,
- zaměstnanci na mateřské nebo rodičovské dovolené.

Roční obrát

Roční obrát se určuje výpočtem příjmů, které podnik během daného roku získal z prodeje výrobků a poskytování služeb v rámci běžných činností podniku po odečtení případných slev. Obrát by neměl zahrnovat daň z přidané hodnoty (DPH) ani jiné nepřímé daně.

Bilanční suma roční rozvahy

Bilanční suma roční rozvahy se vztahuje k hodnotě hlavních aktiv společnosti.

Velikost podniku (počet zaměstnanců, obrat a bilanční suma) není při zjišťování, zda určitý podnik patří do kategorie MSP, jediným faktorem, který je nutno vzít v úvahu. Ve skutečnosti může být podnik na základě těchto kritérií velmi malý, má-li však přístup k významným dalším zdrojům (například je-li vlastněn větším podnikem, či je s ním propojen nebo je jeho partnerem) nemusí být pro status MSP způsobilý.

Definice MSP rozlišuje tři různé kategorie podniků:

- nezávislé podniky: je-li podnik zcela nezávislý, nebo má-li jedno či více menšinových partnerství (každé s méně než 25 %) s jinými podniky.
- partnerské podniky: pokud podíly v jiných podnicích činí nejméně 25 %, avšak nepřesahují 50 %, považuje se tento vztah za vztah mezi partnerskými podniky.
- propojené podniky: pokud podíly v jiných podnicích přesahují prahovou hodnotu 50 %, považují se podniky za propojené.

Důležitým pojmem v definici MSP je pojem „ovládání“, a to právní i faktické. Ovládání určuje, zda se podnik považuje za partnerský nebo propojený podnik, či nikoli. Je třeba posoudit nejen základní kapitál nebo podíly, ale také ovládání jednoho podniku jiným podnikem.

Podnik se může považovat za **nezávislý**, a nemít tudíž žádné partnerské podniky, i tehdy, je-li 25% práh dosažen nebo překročen některým z těchto investorů:

- veřejné investiční společnosti, společnosti rizikového kapitálu a business angels,
- univerzity nebo nezisková výzkumná střediska,
- institucionální investoři včetně fondů pro regionální rozvoj,
- samostatné místní orgány s ročním rozpočtem nižším než 10 milionů EUR a s méně než 5 000 obyvatel.

Jeden či několik výše uvedených investorů může mít jednotlivě v podniku podíl až 50 %, pokud nejsou s dotýčným podnikem vzájemně propojeni, a to jednotlivě nebo společně.

Podnik je **partnerským podnikem** (není ani nezávislý, ani navzájem propojený) v těchto případech:

- podnik drží podíl rovnající se nebo převyšující 25 % základního kapitálu nebo hlasovacích práv jiného podniku a/nebo jiný podnik drží v dotýčném podniku podíl rovnající se nebo převyšující 25 %, a
- podnik není propojený s jiným podnikem; to mimo jiné znamená, že hlasovací práva podniku v jiném podniku (či naopak) nepřesahují 50 %.

Podle definice **není podnik MSP, jestliže je 25 % nebo více jeho základního kapitálu či hlasovacích práv přímo nebo nepřímo drženo nebo ovládáno**, společně či jednotlivě, jedním či více **veřejnými subjekty**. Důvodem tohoto ustanovení je skutečnost, že veřejné vlastnictví může podnikům poskytnout určité výhody, zejména finanční, v porovnání s ostatními podniky, které jsou financovány soukromým kapitálem. Často mimoto nelze vypočítat příslušný počet zaměstnanců a finanční údaje veřejných subjektů. Toto pravidlo se nevztahuje na kategorie investorů zmíněných výše, jako jsou univerzity nebo samostatné místní orgány, které podle vnitrostátních právních předpisů mají status veřejného subjektu. Celkový podíl těchto

investorů v podniku může činit nejvýše 50 % hlasovacích práv podniku. Při překročení 50 % již nelze podnik považovat za MSP.

Propojenými podniky jsou podniky, které tvoří skupinu prostřednictvím přímého či nepřímého ovládnutí většiny hlasovacích práv v podniku jiným podnikem nebo prostřednictvím možnosti uplatňovat na podnik rozhodující vliv. Dva nebo více podniků je propojeno, existuje-li mezi nimi některý z těchto vztahů:

- jeden podnik drží většinu hlasovacích práv, která náležejí společníkům nebo akcionářům, v jiném podniku,
- jeden podnik má právo jmenovat nebo odvolat většinu členů správního, řídicího nebo dozorčího orgánu jiného podniku,
- smlouva uzavřená mezi podniky nebo ustanovení v zakladatelské (společenské) smlouvě (listině) nebo ve stanovách některého z těchto podniků umožňuje jednomu z nich uplatňovat rozhodující vliv ve druhém podniku,
- jeden podnik ovládá na základě dohody sám většinu hlasovacích práv náležejících akcionářům nebo společníkům v jiném podniku.

Typickým příkladem propojeného podniku je 100% dceřiná společnost.

V případě, že vztah tohoto druhu vzniká prostřednictvím vlastnictví jedné či více fyzických osob (které jednají společně), se dotyčné podniky považují za propojené, působí-li na stejném trhu nebo na sousedních trzích.

Zdroj:

- **Doporučení 2003/361/ES** ze dne 6. května 2003 týkající se definice mikropodniků, malých a středních podniků. Úřední věstník EU, L 124 ze dne 20. 5. 2003, str. 36-40 v podmínkách České republiky.
- **Příloha č. 1 Nařízení Komise č. 651/2014** ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem.
- **Uživatelská příručka k definici malých a středních podniků** [online]. In: . Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2015, s. 60 [cit. 2019-01-09]. DOI: 10.2873/244305. ISBN 978-92-79-45316-8. Dostupné z: http://publications.europa.eu/resource/cellar/79c0ce87-f4dc-11e6-8a35-01aa75ed71a1.0010.01/DOC_1

15. Legislativní prostředí pro podporu malých a středních podniků v ČR. Zákon o podpoře malého a středního podnikání

Stěžejním právním předpisem je zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1996 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů; zkráceně zákon na podporu malého a středního podnikání (ZMSP). S tímto zákonem souvisí též přímo použitelné předpisy Evropské Unie tzv. Nařízení a další právní předpisy na národní úrovni (zákony atd.).

Zákon na podporu malého a středního podnikání upravuje **zásady pro poskytování podpory při zahájení podnikání**, jakož i **při upevňování ekonomického postavení malých a středních podnikatelů**, kteří mají **sídlo či trvalý pobyt v České republice**. Zákon se nevztahuje na podporu v oblasti zemědělské a lesnické prvovýroby.

Taxativně jsou v § 3 vymezeny **oblasti podpory**, tzn. pro jaké oblasti podnikání a jaký účel může být podpora poskytnuta. Zároveň stanoví, že podpora není nároková.

Dále jsou v § 4 stanoveny **formy, ve kterých je veřejná podpora poskytována**:

- a) návratné finanční výpomoci,
- b) dotace, služeb nebo služeb za zvýhodněnou cenu,
- c) finanční příspěvek,
- d) záruka, nebo
- e) úvěr se sníženou úrokovou sazbou.

Vymezuje **subjekty poskytující a přijímající veřejnou podporu** následovně:

1) Poskytovatel podpory:

- a) **Ministerstvo** – ve formě návratné finanční výpomoci nebo dotace nebo služeb nebo služeb za zvýhodněnou cenu;
- b) **Česká agentura pro podporu obchodu CzechTrade** – ve formě návratné finanční výpomoci nebo dotace nebo služeb nebo služeb za zvýhodněnou cenu;
- c) **Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest** - ve formě návratné finanční výpomoci nebo dotace nebo služeb nebo služeb za zvýhodněnou cenu;
- d) **Agentura pro podnikání a inovace** – ve formě návratné finanční výpomoci nebo dotace nebo služeb nebo služeb za zvýhodněnou cenu;
- e) **Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.** – ve formě finančního příspěvku, záruky nebo úvěru se sníženou úrokovou sazbou;

2) Příjemce podpory:

- a) **malí a střední podnikatelé;**
- b) **sdružení malých a středních podnikatelů** – pouze pro projekty sdružení pro rozvoj malých a středních podnikatelů a k posílení jejich postavení na trhu;
- c) **osoby připravující se na podnikání** – pouze pro získávání informací o podnikání.

Zároveň stanovuje, že podmínky poskytovaných podpor jsou stanoveny v tzv. programech podpory, jejich povinné náležitosti (obsah) je uveden v § 6 tohoto zákona. Programy podpory

musejí být schváleny vládou na návrh Ministerstva průmyslu a obchodu. Jsou zveřejňovány na veřejně přístupném místě (internet) a v Obchodním věstníku. Obsahují zejména poskytovatele podpory, účel a oblast podpory, okruh potenciálních příjemců, finanční limity, dobu trvání programu podpory, náležitosti žádosti o veřejnou podporu atd.

Vznik závazku poskytnutí podpory: **1) smlouva** – dvoustranné právní jednání. Vztahuje se na finanční příspěvek, záruka a úvěr se sníženou úrokovou sazbou.

2) rozhodnutí – jednostranné právní jednání. Vztahuje se na dotace, návratnou finanční výpomoc a služby za zvýhodněnou cenu.

Obsah smlouvy či rozhodnutí – mezi povinné ujednání patří ustanovení o příjemci podpory, účelu, výši a podmínky podpory, lhůtu jejího čerpání a postup při porušení podmínek poskytování podpory. Smlouva, kterou se sjednává úvěr se sníženou úrokovou sazbou, musí dále obsahovat ujednání o způsobu zajištění závazku.

O vývoji malého a středního podnikání je každoročně zpracovávána Zpráva o vývoji malého a středního podnikání (viz § 9 zákona). Tuto Zprávu předkládá vláda Poslanecké sněmovně spolu s vyhodnocením účinnosti podpor a hospodárnosti využívání prostředků státního rozpočtu podle zákona a záměr na další zdokonalení účinnosti podpor.

Současně zákon na podporu malého a středního podnikání **zřídil Agenturu pro podporu podnikání a investic CzechInvest** jako státní příspěvkovou organizaci (viz § 4a zákona). Zákon byl novelizován v roce 2016, kdy došlo ke vzniku **Agentury pro podnikání a inovace** jakožto služebního úřadu v souladu se zákonem č. 234/2014 Sb., o státní službě. Tato agentura plní roli zprostředkujícího subjektu pro alokaci finančních prostředků z Evropské Unie. Jejím nadřízeným služebním orgánem je Ministerstvo průmyslu a obchodu (§ 4b zákona). Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest se nadále zabývá investičními pobídkami a dalšími záležitostmi v oblasti.

Souvisejícími předpisy jsou:

- Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem,
- Doporučení Komise (EU) č. 2003/361/ES ze dne 6. května 2003 týkající se definice mikropodniků, malých a středních podniků,
- Nařízení Komise (EU) č. 1407/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu de minimis,
- dále zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla),
- Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006,

- Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1301/2013 o Evropském fondu pro regionální rozvoj, o zvláštních ustanoveních týkajících se cíle Investice pro růst a zaměstnanost a o zrušení nařízení (ES) č. 1080/2006, atd.

Zdroj:

- *zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1996 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.*

16. Malé a střední podniky a jejich podpora. Strategie podpory malých a středních podniků pro období 2021-2027

Primárním národním strategickým dokumentem v oblasti malého a středního podnikání je „**Strategie podpory malých a středních podniků pro období 2021-2027**“, kterou připravilo Ministerstvo průmyslu a obchodu. Jejím cílem je zvýšit produktivitu a konkurenceschopnost českých MSP a posílit mezinárodní pozici ČR v oblasti výzkumu, inovací a využívání pokročilých technologií. Strategie vychází ze závěrů a doporučení analýzy současného prostředí MSP v ČR, kterou zpracovala Světová banka ve spolupráci s MPO a Evropskou komisí, a zároveň navazuje na Koncepti podpory malých a středních podnikatelů z období 2014–2020.

Strategie vychází ze základu, že MSP hrají od přechodu na tržní hospodářství nezastupitelnou roli z pohledu růstu české ekonomiky, tvorby pracovních míst či inovativnosti. Vedle makroekonomického hlediska pak mají MSP značný nejen ekonomický, nýbrž kulturní a sociální význam na regionální úrovni. Pomáhají formovat prostředí na lokální úrovni. Jsou však mimořádně citlivé na ekonomické výkyvy, mnohdy se dostávají do existenčních potíží a zejména v prvních letech své existence jsou náchylné k zániku. Jejich podpora je mimořádně důležitá a jednou ze strategických priorit ČR.

Vzhledem k současnému vývoji globální ekonomiky a rychle se měnícím podmínkám na světových trzích je potřeba přizpůsobit nastavení podpory pro MSP v dalším období tak, aby klíčová opatření a iniciativy na rozvoj podnikání napomáhaly českým MSP čelit celé řadě výzev v éře digitalizace, rostoucího významu služeb, klimaticko-energetických změn, pandemií či významných demografických změn, které by mohly snížit jejich konkurenceschopnost. Cílem je tak vhodně nastavit politiku podpory MSP a vytvořit takové podmínky, aby regulace pozici českých MSP v globální konkurenceschopnosti nezhoršovala, a naopak, aby předpoklady spojené s technologickým, vzdělávacím a vědeckým prostředím byly přeměněny v posilování mezinárodní pozice ČR.

Celkem bylo identifikováno sedm klíčových oblastí, v nichž je žádoucí změna a posun.

- **podnikatelské prostředí**
- **přístup k financím**
- **přístup na trhy**
- **pracovní síla, dovednosti a vzdělávání**
- **výzkum, vývoj a inovace**
- **digitalizace**
- **nízkouhlíková ekonomika a účinné nakládání se zdroji**

Součástí každé z klíčových oblastí je identifikace hlavních zjištění, resp. problémů, na které je potřeba se zaměřit. Zároveň obsahuje strategické a specifické cíle a opatření, jejichž splnění v rámci uvedené gesce orgánů veřejné správy by mělo vést k dosažení stanovených cílů a komplexnímu rozvoji segmentu MSP.

PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ

Administrativní zátěž kladená na podnikatele je v některých ohledech stále vysoká a způsobuje podnikatelům značné potíže. České MSP se často potýkají s komplexními a zatěžujícími právními předpisy, další komplikaci představují jejich časté změny, kdy MSP mají problém tyto změny neustále sledovat a těžko se jim přizpůsobují. Cílem je zjednodušení podmínek pro podnikání MSP za účelem jejich rozvoje.

Strategický cíl – Příznivé podnikatelské prostředí pro MSP

Klíčové je vytvořit příznivé, stabilní a předvídatelné podnikatelské prostředí a pozvednout podnikatelskou kulturu tak, aby se zvýšila motivace k zakládání nových inovativních podniků, odstranily se překážky růstu podniků a podnítil se jejich dynamický rozvoj.

Specifický cíl – Snížení administrativní a legislativní zátěže

Specifický cíl – Zjednodušení založení společnosti

Specifický cíl – Zvýšení efektivity předcházení a řešení úpadku podnikatelů

Specifický cíl – Zjednodušení daňového systému pro MSP

Specifický cíl – Zajištění maloobchodu a služeb na venkově

Strategický cíl – Posílení a rozvoj podnikatelské infrastruktury

Je potřeba dokončit síť podnikatelských a inovačních center s širokou škálou kvalitních poskytovaných služeb či umožnit opětovné využití zastaralé podnikatelské infrastruktury, což ovlivní podnikavost, motivaci k zakládání společností či k investicím do rozšiřování stávající a inovativní výroby MSP.

Specifický cíl – Vytvoření a posílení podnikatelské infrastruktury pro MSP včetně spin-offů, start-upů a scale-upů

Specifický cíl – Rozšíření dostupnosti podnikatelských nemovitostí pro MSP

PŘÍSTUP K FINANCÍM

Existuje rozmanité portfolio finančních produktů – bankovní půjčky, leasing, factoring, i alternativní zdroje financování jako rizikový kapitál, andělské investice, dluhopisy, crowdfunding či státní podpora. Problémem ČR je slabší investiční prostředí, nedostatečná orientace podnikatelů v možnostech financování, slabé financování prostřednictvím soukromého kapitálu.

Strategický cíl – Diverzifikace zdrojů financování MSP ve všech fázích rozvoje

Patří sem zintenzivnění možnosti využití alternativních zdrojů financování, zvýšení ochoty investovat do raných stádií rozvoje firem, státní podpora ve všech stádiích rozvoje – tím se zvýší efektivita podniků, jejich konkurenceschopnost, inovativnost produktů, expanze na trhy.

Specifický cíl – Zvýšení zájmu MSP o možnost financování svých záměrů přes kapitálový trh

Specifický cíl – Rozvoj investičního crowdfundingu a technologie blockchain v ČR

Specifický cíl – Zintenzivnění využívání rizikového kapitálu v ČR

Specifický cíl – Zajištění širokého přístupu ke kvalitnímu bankovnímu financování a k úvěrům

Specifický cíl – Vytvoření příznivých podmínek pro financování začínajících a rostoucích podniků

PŘÍSTUP NA TRHY

Pro MSP je obecně obtížnější a nákladnější přístup ke kapitálu, informacím a znalostem, což má mj. vliv i na slabší důraz na jejich internacionalizaci či marketingové aktivity v zahraničí.

Strategický cíl – Významná přítomnost českých MSP na zahraničních trzích

Podpora exportu, expanze na zahraniční trhy a internacionalizaci prostřednictvím nástrojů financování, ale také asistenčních služeb, podnikatelského či marketingového poradenství. Cílem je prestiž ČR na světových trzích, budování dobrého jména českých produktů, zapojení podniků do globálních řetězců, zvýšení konkurenceschopnosti.

Specifický cíl – Usnadnění působení českých MSP na vnitřním trhu EU

Specifický cíl – Diverzifikace vývozu českých MSP i mimo trhy EU

Specifický cíl – Zvýšení schopnosti českých MSP internacionalizovat své aktivity a zajištění jejich trvalé přítomnosti na zahraničních trzích

PRACOVNÍ SÍLA, DOVEDNOSTI A VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace a technologický pokrok spojený s digitální transformací znamenají řadu nových příležitostí, které však budou vyžadovat odborné technické a digitální dovednosti. Je třeba propojit vzdělávací a podnikatelskou sféru, zlepšit přístup ke vzdělávání založený na praxi, requalifikovat a zvyšovat znalosti a dovednosti zaměstnanců.

Strategický cíl – Rozvoj dovedností žáků a studentů v souladu s požadavky trhu práce

Podpora technických a digitálních dovedností.

Specifický cíl – Nastavení a posílení vhodné formy spolupráce mezi školami a podniky

Specifický cíl – Zvýšení kvality, účinnosti a relevance přípravy na budoucí povolání

Strategický cíl – Zajištění dalšího vzdělávání zejména v oblasti klíčových dovedností

Adaptace pracovní síly na měnící se podmínky dané technologickými změnami. Rozvoj digitálních dovedností pracovníků.

Specifický cíl – Zajištění dalšího vzdělávání pro zaměstnance a podniky

Specifický cíl – Zvýšení úrovně digitálních dovedností v podnikatelském sektoru

VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE

Pro udržitelný model hospodářského růstu jsou klíčové rostoucí podniky založené na inovacích. V ČR je však nízká inovační výkonnost, nedostatečné vlastní výzkumné a inovační aktivity, nedostatečné investice do produkce s vyšší přidanou hodnotou či rozvoje technologií. České MSP jsou na nízkých úrovních dodavatelských řetězců. Není dostatečně rozvinutá spolupráce mezi podniky a výzkumnými organizacemi.

Strategický cíl – Plný rozvoj inovačních schopností MSP

Podpořit MSP, aby se posunuly k produkci výrobků a poskytování služeb s vyšší přidanou hodnotou. A zároveň nastavit prostředí, které umožní akceleraci inovačních aktivit MSP – navyšování investic do výzkumu a vývoje, propojení podnikatelského sektoru s akademickou obcí, odstraňování překážek.

Specifický cíl – Zintenzivnění výzkumných, vývojových a inovačních aktivit MSP

Specifický cíl – Vytvoření vyspělého inovačního ekosystému založeného na domácím VaV

DIGITALIZACE

Digitalizace a nástup nových technologií přináší MSP příležitosti ke zvýšení produktivity či vytváření pracovních míst a nových profesních oborů, ale rovněž vytváří tlak na flexibilitu moderní průmyslové výroby, zvýšené nároky na kybernetickou bezpečnost, investic do sítí. Mezi klíčové technologie patří zejména robotika, 3D tisk, umělá inteligence, cloud, digitální platformy, automatizace či e-commerce. Tyto nové digitální technologie hrají zásadní roli při změně výrobních procesů a metod. Je potřeba zvýšit povědomí a informovanost o možnostech digitalizace včetně stimulů pro využívání klíčových technologií.

Strategický cíl – Digitální transformace MSP v ČR

Hlavním cílem je usnadnit proces přechodu MSP na plné využití rychle se rozvíjející digitální ekonomiky a společnosti, a tím zajistit, resp. zvýšit jejich konkurenceschopnost.

Specifický cíl – Zvýšení veřejného povědomí o přínosech digitální transformace

Specifický cíl – Zvýšení využití digitálních nástrojů a nových technologií v podnikání MSP

Specifický cíl – Zajištění fungování sítě Center pro digitální inovace za účelem podpory MSP

Specifický cíl – Kvalitní digitální infrastruktura a vysokorychlostní připojení k internetu

NÍZKOUHLÍKOVÁ EKONOMIKA A ÚČINNÉ NAKLÁDÁNÍ SE ZDROJI

ČR musí plnit klimatické a environmentální cíle a požadavky spojené s udržitelným rozvojem, které jsou stanoveny na národní či evropské úrovni. Posun k nízkouhlíkovému hospodářství prostřednictvím využívání nízkouhlíkových technologií, racionalizace celkového energetického hospodaření při výrobních a technologických procesech, v oblasti snižování energetické náročnosti budov, podpora energie z obnovitelných zdrojů, pořizování vozidel s alternativním pohonem, trvale udržitelné hospodaření s vodou, implementace prvků oběhového hospodářství jako je důraz na využívání druhotných surovin, prevence vzniku odpadů, a v neposlední řadě účinné nakládání se zdroji nerostných surovin.

Strategický cíl – Přejít MSP k nízkouhlíkové ekonomice

Investiční podpora a zároveň nastavení systémových a legislativních podmínek zaměřené na nízkouhlíkovou ekonomiku, úspory energií, obnovitelné zdroje energie a udržitelnou dopravu.

Specifický cíl – Zvýšení energetické účinnosti MSP

Specifický cíl – Intenzivnější užívání OZE v rámci MSP

Specifický cíl – Rozšíření prvků čisté mobility mezi MSP

Strategický cíl – Efektivnější využívání zdrojů ze strany MSP

Cílem je zvýšit podíl MSP efektivně využívajících zdroje, zavádějících prvky oběhového hospodářství, efektivního hospodaření s vodou. ČR musí zajistit podpůrné nástroje pro tyto účely.

Specifický cíl – Snižování spotřeby vody v MSP

Specifický cíl – Zvýšení zapojení MSP do oběhového hospodářství

Zdroje financování klíčových oblastí a opatření:

Státní rozpočet, finanční prostředky EU, soukromé zdroje podniků, soukromé investice.

(Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond pro spravedlivou transformaci, Facilita na podporu oživení a odolnosti, Modernizační fond, Unijní programy – Horizont Evropa, Digitální Evropa aj., národní a resortní programy)

Zdroj:

- **Strategie podpory malých a středních podniků v České republice pro období 2021 až 2027**
(<https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/male-a-stredni-podnikani/studie-a-strategicke-dokumenty/2021/3/Strategie-podpory-MSP-v-CR-pro-obdobi-2021-2027.pdf>)

17. Malé a střední podniky a jejich podpora. Zpráva o vývoji podnikatelského prostředí v České republice

Sektor malých a středních podniků je páteří ekonomiky (cca 99,92 % podnikatelských subjektů tvoří malí a střední podnikatelé) národní i té regionální. Velkou roli hrají i v politice zaměstnanosti (přispívají ke snižování míry nezaměstnanosti). Pozitivní dopad z fungování sektoru malého a středního podnikání může být realizován pouze za podmínky, že si tento sektor zachová a dále zvýší svoji konkurenceschopnost, což je možné pouze, bude-li schopen ve zvýšené míře inovovat a snižovat náklady, a získávat tak konkurenční výhodu.

MPO každoročně zpracovává dokument o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře. V roce 2021 byla zpracována **Zpráva o vývoji podnikatelského prostředí v České republice v roce 2020**.

Zpráva byla zpracována MPO na základě usnesení vlády č. 983 ze dne 5. října 2020 a na základě § 9 zákona č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a jeho podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Zpráva obsahuje informace o snižování administrativní zátěže podnikatelů a o podporách pro malé a střední podnikatele za rok 2020. Část Zprávy zaměřené na malé a střední podnikání obsahuje informaci o vývoji podnikatelské činnosti MSP a poskytnuté podpoře. Jsou uvedeny podpory v roce 2020 zaměřené na **rodinné podnikání, bezhotovostní ekonomiku, aplikovatelnost výsledků výzkumu a vývoje v podnikové sféře, snižování spotřeby energie a energetické náročnosti pro MSP, programy na podporu Startupů, rozvoj zahraniční spolupráce, ekonomickou diplomacii, oblast podpory MSP v sektoru zemědělství a rovněž informace týkající se oblasti daní a životního prostředí**.

Závěrečná třetí část přibližuje plány do budoucna v oblasti snižování zátěže podnikatelů i podpory malého a středního podnikání.

Vybrané oblasti podpory MSP:

- Výzkum a vývoj pro inovace
- Investice včetně finančních nástrojů
- Energetika, energetické úspory a infrastruktura
- Podpora exportu
- Podpora start-upů
- Výroba a zpracování zemědělských produktů, podpora diverzifikace příjmů
- Podpora malých a středních podnikatelů – covidové podpory MPO (např. nájemné, ošetřovné pro OSVČ, gastro, lyžařská střediska, kultura aj.), covidové podpory MMR (např. ubytování, cestovní kanceláře), covidové podpory MF (např. kompenzační bonus), covidové podpory MD (např. bus)

Vybrané programy podpory:

Program podpory Expanze (OP PIK)

- Záruka bezplatně k úvěrům od bank, které s ní mají uzavřenou dohodu o spolupráci
- Zvýhodněný úvěr s finančním příspěvkem

Národní program Záruka 2015 až 2023

- Záruka na financování odkupu obchodního podílu rodinného podniku v rámci předávání podniku na další generaci

Národní program TRIO

Program MPO na podporu aktivit v aplikovaném výzkumu, které budou využívat a dále rozvíjet potenciál v oblasti klíčových technologií, za účelem rozvoje hospodářství ČR směrem k produkci s vyšší přidanou hodnotou. Mezi cíle programu TRIO patří posílení účinné spolupráce ve výzkumu a vývoji (VaV) mezi podniky a výzkumnými organizacemi.

Národní program TREND

Program MPO na podporu průmyslového výzkumu a experimentálního vývoje, poskytovatelem podpory v tomto programu je Technologická agentura České republiky (TA ČR). Obdobně jako v programu TRIO jsou i v programu TREND podporovány projekty s aktuálním zaměřením, tedy s vazbou na KETs, zároveň jsou bonifikována např. relevantní témata v Automobilovém průmyslu nebo zaměření na 5G sítě.

Program na podporu inovací The Country for the Future

Jedním z prvních finančních opatření nové Inovační strategie České republiky 2019 – 2030 je program na podporu inovací The Country For The Future, který se zaměří na oblasti národního start-up a spinoff prostředí, digitalizaci a chytré investice a bude mimo jiné podporovat usnadnění robotizace, automatizace a prosazování inovací ve firmách s důrazem na malé a střední podniky v souladu s definovanými standardy Průmyslu 4.0 a klíčovými trendy perspektivních odvětví. Program cílí na tři základní okruhy aktivit: vznik inovativních firem (high-tech start-upů), jejich následný rozvoj a internacionalizace, budování inovační infrastruktury s důrazem na digitální služby a umělou inteligenci, zavádění inovací do praxe (zejména využíváním existujících výsledků VaV).

Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OP TAK)

Program na podporu českých podniků z Evropského fondu pro regionální rozvoj v programovém období 2021-2027 v gesci MPO s celkovou alokací 81,5 mld. Kč. Cílem podporovaných aktivit by mělo být mj. zvýšení produktivity českých firem, jejich posun v globálních hodnotových žebříčcích, a tím i posílení české ekonomiky a zvýšení životní úrovně obyvatel ČR. Podpora bude rozdělena na nevratnou (dotace), návratnou (finanční nástroje), případně jejich kombinaci. OP TAK se bude primárně zaměřovat na malé a střední podniky, v některých případech však budou podpořeny i velké podniky (např. energetika či výzkum a vývoj). Podpora bude zacílena na celou ČR kromě území hl. m. Prahy.

Národní plán obnovy

Program zaměřen na obnovu po dopadech pandemie, v celkové výši 191 mld. Kč. V oblasti podpory MSP směřují investice do digitalizace, podpory start-upů, budování odpadové a recyklační infrastruktury, cirkulární ekonomiky v podnicích, regenerace brownfieldů, výzkumu a vývoje, inovací atd.

Zdroj:

- **Zpráva o vývoji podnikatelského prostředí v České republice v roce 2020** (https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/regulace-podnikani-a-snizovani-administrativni-zateze/snizovani-administrativni-zateze-podnikatelu/2022/1/Zprava-o-PP_2020.pdf)

18. Rozvoj podnikání MSP založeného na podpoře výzkumu, vývoje a inovací

Cílem klíčové oblasti Výzkum, vývoj a inovace **Strategie podpory malých a středních podniků v České republice pro období 2021-2027** je podpořit inovační schopnosti tuzemských MSP, aby se mohly v globálních hodnotových řetězcích posunout směrem k produkci výrobků či poskytování služeb s vyšší přidanou hodnotou.

Hlavní zjištění stavu výzkumu, vývoje a inovací v ČR

- Nedostatečné vlastní výzkumné a inovační aktivity MSP
- Většina výdajů na výzkum a vývoj MSP realizována v odvětvích se střední a nižší technologickou náročností
- Nedostatečné investice do produkce s vyšší přidanou hodnotou (inovace vyšších řádů)
- Regionální rozdíly v dynamice výzkumných a inovačních aktivit
- Nízký počet patentů českých podniků
- Nedostatečně rozvinutá spolupráce mezi MSP, jinými podniky, výzkumnými organizacemi a akademickou sférou

Strategický cíl – plný rozvoj inovačních schopností MSP

K naplnění strategického cíle je třeba podpořit jak přímo samotné MSP, tak nastavit odpovídající prostředí, které pomůže jejich inovační aktivity akcelarovat. V rámci podpory tuzemských MSP tak bude kladen důraz na zvyšování investic do oblasti výzkumu a vývoje, resp. rozvíjení jejich inovačních schopností, a to v kombinaci se systémovými opatřeními zejména ve smyslu odstraňování překážek růstu podniků, které povedou ke zlepšení výkonnosti výzkumu. Dále bude reflektována potřeba zřídit znalostní kanály a nastavit systematickou spolupráci mezi podnikatelským sektorem a akademickou obcí za účelem posílení inovačního potenciálu a umožnění transferu znalostí a technologií a tím odstranění překážek bránících rozvoji plně funkčního inovačního ekosystému. Navržená opatření tak cílí jednak na rozvoj systémového prostředí, jednak na podporu konkrétních aktivit, což by mělo přinášet synergické efekty.

Specifický cíl – Zintenzivnění výzkumných, vývojových a inovačních aktivit MSP

Cílem realizovaných opatření bude zejména stimulace MSP k inovačním aktivitám a realizaci přelomových inovací s vysokým ekonomickým potenciálem, zavádění nových obchodních modelů, posun v hodnotových řetězcích, zvýšení ochrany duševního vlastnictví a zvýšení příjmů z patentů a licencí. Opatření by měla směřovat na podporu nových technologií, včetně technologií digitálních. Provázanost s doménami Národní RIS3 strategie.

Vybraná opatření

- Podporovat MSP při výzkumu a vývoji nových produktů materiálů, technologií a služeb (MPO a TA ČR)
- Podporovat vývoj specializovaného SW (např. pro počítačovou bezpečnost, simulace, monitorování, počítačové vidění, pro práci s velkými daty – Big Data Analytics, pro 3D tisk apod.) (MPO a TA ČR)
- Podporovat zavádění produktových, organizačních, procesních a marketingových inovací v MSP. (MPO)

- Podporovat ochranu, využívání a prosazování duševního vlastnictví u MSP. (MPO a TA ČR)

Specifický cíl – Vytvoření vyspělého inovačního ekosystému založeného na domácím VaV

Hlavním cílem realizovaných opatření je zkvalitnění tuzemského inovačního ekosystému pro české MSP a zajištění co nejpříznivějších podmínek pro rozvoj jejich inovačních aktivit. Dílčím cílem je pak zvýšení počtu úspěšných (progresivně rostoucích) start-ups/spin-offs vzniklých na základě využití výzkumného knowhow z veřejných výzkumných organizací (VO, VŠ apod.) a zároveň zjednodušení komercializace výsledků VaV do praxe.

Vybraná opatření

- Podporovat spolupráci a předávání znalostí mezi výzkumnými institucemi / akademickou obcí a podniky v prioritních odvětvích. (MŠMT, MPO a TA ČR)
- Podporovat budování a rozvoj infrastruktury pro VaV a inovace MSP, testování a ověřování technologií v podnikatelském sektoru, např. v oblasti disruptivních technologií, “Makers dílen”, test-labů aj. (MPO)
- Podporovat spolupráci MSP a designérů (CzechTrade)

Národní RIS3 strategie 2021-2027

Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR 2021–2027 zajišťuje promyšlené a účelné zacílení evropských, národních i regionálních prostředků na podporu orientovaného a aplikovaného výzkumu a inovací a směřuje tuto podporu do vybraných prioritních oblastí, které mají vysoký potenciál pro vytváření dlouhodobé konkurenční výhody ČR založené na využívání znalostí a na inovacích. Identifikace a rozvíjení těchto perspektivních oblastí, tedy „inteligentní specializace“, staví na silných stránkách ČR a jednotlivých krajů. Usiluje o cílené „chytře“ využívání unikátní kombinace příležitostí, které nabízí naše hospodářské zázemí a výzkumné a inovační kapacity.

Existence a realizace strategie inteligentní specializace zároveň představuje základní podmínku pro uskutečňování intervencí kohezní politiky Evropské unie v oblasti výzkumu, vývoje a inovací.

Dlouhodobá strategická vize Národní RIS3 "Odolná ekonomika založená na znalostech a inovacích" formuluje základní směr rozvoje ČR. Klade důraz na sféru znalostní ekonomiky a na transformaci hospodářství tak, aby rostla konkurenceschopnost založená na inovacích, nikoli na nízkých nákladech.

Ministerstvo průmyslu a obchodu je gestorem plnění této základní podmínky, spolugestory jsou Úřad vlády ČR (RVVI) a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Zdroj:

- **Strategie podpory malých a středních podniků v České republice pro období 2021 až 2027** (<https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/male-a-stredni-podnikani/studie-a-strategicke-dokumenty/2021/3/Strategie-podpory-MSP-v-CR-pro-obdobi-2021-2027.pdf>)
- **Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky 2021-2027** https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/ris3-strategie/dokumenty/2022/1/RIS3-Strategie-_A_RIS3-Strategie_.pdf

19. Podpora internacionalizace MSP

Cílem klíčové oblasti Přístup na trhy **Strategie podpory malých a středních podniků v České republice pro období 2021-2027** je zvýšení přítomnosti českých MSP na zahraničních trzích.

Hlavní zjištění stavu přístupu na trhy MSP v ČR

- Největší objem vývozu a dovozu v rámci EU, zejména sousední země
- Omezená schopnost expanze – vývoz orientován na regionální hodnotové řetězce s nízkou přidanou hodnotou
- Slabý důraz na internacionalizaci a marketingové aktivity v zahraničí (nedostatek informací, nákladné a složité povolená procesy, nedostatek financí, neschopnosti chránit vlastní technologii, povinnost splnění požadovaných norem a kvality produktů a služeb, měnící se obchodní předpisy a postupy)

Strategický cíl – významná přítomnost českých MSP na zahraničních trzích

V rámci segmentu MSP bude prioritně zacíleno především na nástroje financování, poskytování informací a rozvoj služeb exportérům či rozvoj obchodních příležitostí. Z důvodu nutnosti komplexního uchopení tak bude finanční podpora v této oblasti doplněna o „měkká“ opatření jako např. asistenční služby či podnikatelské a marketingové poradenství. Stanovená opatření se řídí obecnými principy, které umožní srovnání úrovně tuzemských technologických společností s úrovní evropských i světových společností, budou podporovat a efektivně navigovat české podniky při vstupu na tyto trhy a podporovat dobré jméno českých produktů a služeb ve světě ve smyslu zahraničního PR ekonomice ČR a jejím subjektům. Zároveň budou napomáhat objevování potenciálu jednotlivých exportních regionů českým podnikatelům a investorům, nabízet jim pomocnou ruku v každém z těchto regionů, zvyšovat jejich sebevědomí při expanzi do zahraničí, napomáhat v odlišném právní prostředí cizích trhů či využívat trendy v progresivních sektorech globální ekonomiky.

Specifický cíl – Usnadnění působení českých MSP na vnitřním trhu EU

V rámci podpory exportu usiluje ČR dlouhodobě na národní i evropské úrovni o prohloubení vnitřního trhu EU, odstranění přetrvávajících a nově vzniklých překážek a zefektivnění již existujících nástrojů, které umožňují tento prostor lépe využívat. V rámci vnitřního trhu EU je kromě odstraňování bariér přístupu a nutnosti další liberalizace vnitřního trhu zásadní rovněž poskytování podpůrných služeb MSP.

Vybraná opatření

- Realizovat opatření uvedená ve sdělení EK „Dlouhodobý akční plán pro lepší provádění a prosazování pravidel jednotného trhu“, především se zaměřením na skupinu opatření pro prosazování pravidel na vnitřním trhu (SMET), dále prosazovat další zjednodušení a odstraňování překážek přístupu na vnitřní trh EU ve smyslu snížení regulační zátěže. (MPO)
- Nabízet MSP doplňkové služby, které jim ulehčí jejich působení na vnitřním trhu, zejména služby Jednotného kontaktního místa, SOLVIT centra a Kontaktního místa pro výroby. (MPO)

Specifický cíl – Diverzifikace vývozu českých MSP i mimo trhy EU

Záměrem tohoto specifického cíle je identifikovat perspektivní možnosti uplatnění MSP na zahraničních trzích mimo vnitřní trh EU, a tím diverzifikovat tuzemský export a zvýšit možnosti internacionalizace MSP. Vzhledem k tomu, že globální trhy představují pro MSP důležitý zdroj růstu, je zásadní poskytovat MSP nejen finanční podporu, ale rovněž kvalitní informace a podpůrné služby.

Vybraná opatření

- Využívat novou generaci nástrojů (včetně sdílení best practice) posilující trvalou přítomnost českých podniků v zahraničním obchodu, zprostředkování exportních příležitostí z globálních trhů i mimo EU, zapojení do aktivit pro internacionalizaci prostřednictvím center a získání kompetencí (Mezinárodní centra internacionalizace, Vývozní aliance a klastry, Design Centrum, Adresář designérů, Adresář exportérů, Centra KET). (CzechTrade a MPO)
- Pokračovat ve sjednávání prohloubených a komplexních dohod o volném obchodu. (MPO)

Specifický cíl – Zvýšení schopnosti českých MSP internacionalizovat své aktivity a zajištění jejich trvalé přítomnosti na zahraničních trzích

Je potřeba zajistit, aby MSP disponovaly dostatečnou úrovní exportně specifických znalostí a dovedností a zároveň dostatečnými lidskými kapacitami. Je klíčové, aby stát nastavil podpůrný ekosystém pro exportní aktivity, aby podniky chtěly inovovat a pronikat na nové zahraniční trhy a aby mohly obstát v rámci jednotného trhu EU a rovněž v globální konkurenci. Dále podpora za účelem zvýšení podílu českých MSP v globálních hodnotových řetězcích s vysokou přidanou hodnotou. Zlepšení přístupu MSP k digitálním technologiím a zvýšení dovednosti podniků pro jejich využívání. V neposlední řadě zintenzivnění prosazování ekonomických zájmů v zahraničí (ekonomická diplomacie).

Vybraná opatření

- Poskytovat poradenské služby pro MSP (ve všech fázích jejich rozvoje) usnadňující vstup a působení na zahraničních trzích či expertní služby v oblasti obchodní a marketingové strategie, designu, optimalizace materiálového ekodesignu výrobků a dalších podpůrných nástrojů pro vstup a působení na zahraničních trzích. Dále poskytovat bezplatné oborově zaměřené exportní poradenství a konzultace s odborníky působícími v zahraničí (Meeting Point CzechTrade, Konzultační dny, Design Centrum aj.), včetně zprostředkování právního poradenství. (CzechTrade, CzechInvest a MPO)
- Podporovat účast MSP na zahraničních veletrzích a výstavách včetně organizace a účasti na dalších zahraničních akcích, sympoziích, seminářích a dalších akcích. (CzechTrade, CzechInvest a MPO)

Starší strategické dokumenty

Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky

Strategický dokument pro období 2012-2020 s podtitulem "Zpět na vrchol". Strategie posuzuje konkurenceschopnost v devíti pilířích: Instituce, Infrastruktura, Makroekonomická stabilita, Zdravotnictví, Vzdělanost, Trh práce, Finanční trhy, Efektivnost trhu zboží a služeb a zkvalitňování charakteristik podnikání, Inovace. Základní vizí Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR je vysoká a dlouhodobě udržitelná životní úroveň občanů České republiky založená na pevných základech konkurenceschopnosti

Exportní strategie ČR 2012–2020

Exportní strategie České republiky pro období 2012 až 2020 vymezuje strategický rámec proexportní politiky do roku 2020 a shrnuje celkovou vizi proexportních aktivit státu, jejich cíle a rovněž opatření, jejichž prostřednictvím má dojít k naplnění těchto cílů. Strategie je postavena na třech pilířích: finanční nástroje, zpravodajství pro export a rozvoj exportu a podpora obchodních příležitostí.

Zdroj:

- **Strategie podpory malých a středních podniků v České republice pro období 2021 až 2027**
(<https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/male-a-stredni-podnikani/studie-a-strategicke-dokumenty/2021/3/Strategie-podpory-MSP-v-CR-pro-obdobi-2021-2027.pdf>)
- **Exportní strategie ČR 2012-2020**
<https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/45705/51548/587267/priloha001.pdf>
- **Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR 2012 – 2020**
https://www.mpo.cz/assets/cz/2011/7/Strategie_konkurenceschopnosti.pdf

20. Podpora udržitelného hospodaření s energiemi a digitalizace MSP

Cílem klíčové oblasti Digitalizace **Strategie podpory malých a středních podniků v České republice pro období 2021-2027** je usnadnit proces přechodu MSP na plné využití rychle se rozvíjející digitální ekonomiky a společnosti, a tím zvýšit jejich konkurenceschopnost.

Hlavní zjištění stavu digitalizace MSP v ČR

- Vysoký podíl průmyslové výroby na celkové ekonomice státu
- MSP nemají informace a povědomí o přínosech digitálních technologií
- Míra využití digitálních nástrojů MSP na nízké úrovni
- Neuspokojivá situace ve výstavbě a modernizaci vysokorychlostních sítí elektronických komunikací

Strategický cíl – Digitální transformace MSP v ČR

Je zásadní MSP připravit podmínky, aby mohly MSP plně těžit z digitálních inovací a maximalizovat svůj růstový potenciál. Navržená opatření vychází z priorit specializace ekonomiky ČR s tím, že MSP umožní urychlení procesu jejich adaptace na podmínky digitální ekonomiky, vytvoří podmínky pro zvýšení využívání dat či usnadní volbu správné digitální obchodní strategie. MSP tak budou poskytnuty stimuly pro využívání umělé inteligence, vysoce výkonných počítačových systémů, zvyšování kybernetické bezpečnosti či zavádění digitálních technologií v podnikání. Důležité je rovněž zajistit přístup k infrastruktuře a službám v rámci testovacích a pilotních linek za účelem rychlého ověření proveditelnosti potenciálních digitálních inovací. Zároveň bude zajištěno, že MSP budou moct plně těžit z digitálních inovací i ze všech dalších rychle se rozvíjejících technologických oblastí a využijí tak potenciálu převratných digitálních technologií v celém spektru svých aktivit. Opatření se však budou zaměřovat i na rozšíření přístupu k vysokorychlostnímu připojení k internetu tak, aby všichni občané a podniky měli zajištěn kvalitní a spolehlivý přístup prostřednictvím sítí s velmi vysokou kapacitou, které jsou nezbytným předpokladem pro digitální transformaci.

Specifický cíl – Zvýšení veřejného povědomí o přínosech digitální transformace

Vybraná opatření

- Propagovat úspěšné obchodní případy nasazení technologií Průmyslu 4.0 českými firmami, které ukáží, jak tyto specifické technologie zvyšují produktivitu a mají dopady na konkurenceschopnost. (MPO)

Specifický cíl – Zvýšení využití digitálních nástrojů a nových technologií v podnikání MSP

Vybraná opatření

- Podporovat MSP při zavádění a využívání digitálních nástrojů a nových technologií v podnikání (automatizace, AI, robotizace, strojové učení, rozšířená a virtuální realita, business intelligence, e-commerce apod.). (MPO)
- Podporovat MSP při využívání a propojování ICT infrastruktury (např. datová centra, technologie HPC aj.), která je nezbytná pro naplňování principů P4.0, a to v souladu s trendem zpracování a využívání velkého množství dat. (MPO)
- Podporovat zvyšování kybernetické bezpečnosti systémů a technologií v MSP, vč. uchování dat. (MPO)

Specifický cíl – Zajištění fungování sítě Center pro digitální inovace za účelem podpory MSP

Vybraná opatření

- Vybudovat národní síť Center pro digitální inovace, umožnit jejich zapojení do evropské sítě a zajistit jejich další rozvoj za účelem poskytování služeb pro MSP. (MPO)
- Podporovat fungování Center pro digitální inovace za účelem zvyšování odborných digitálních znalostí a dovedností na úrovni managementu i zaměstnanců. (MPO a ÚV ČR)
- Umožnit zapojení tuzemských MSP a provozovatelů Center pro digitální inovace do programu Digital Europe. (MPO)

Specifický cíl – Kvalitní digitální infrastruktura a vysokorychlostní připojení k internetu

Vybraná opatření

- Podporovat modernizaci, resp. rozšiřování stávající infrastruktury a zřizování nových sítí pro vysokorychlostní přístup k internetu prostřednictvím sítí s velmi vysokou kapacitou založených zejména na kabelech s optickými vlákny, a tím konektivitu pro domácnosti a socioekonomické aktéry, tzn. i MSP. (MPO)

Cílem klíčové oblasti Nízkouhlíková ekonomika a účinné nakládání se zdroji **Strategie podpory malých a středních podniků v České republice pro období 2021-2027** je realizovat pozvolný přechod na udržitelné obchodní praktiky s dopadem na rozvoj MSP a jejich konkurenceschopnost a současně zvýšit podíl MSP efektivně využívajících zdroje.

Hlavní zjištění stavu udržitelného nakládání s energiemi v ČR

- Bude obtížné dosáhnout požadované klimatické neutrality do roku 2050 a to zejména díky značné orientaci na průmyslovou výrobu
- Ambice investovat do nízkouhlíkových technologií jsou nízké
- Vysoké náklady a dlouhá doba návratnosti při zavádění nových technologií
- Nedostatečná infrastruktura inovativních technologií pro získávání druhotných surovin
- Nedostatečný důraz na prevenci vzniku odpadu

Strategický cíl – Přechod MSP k nízkouhlíkové ekonomice

Daná oblast reflektuje především požadavky, které pro MSP vyplývají z nutnosti podílet se na plnění environmentálních cílů stanovených ať už z národní nebo evropské/globální úrovně. Je tak nezbytné zaměřit se na MSP a poskytnout jim pro tyto účely co nejširší paletu podpůrných nástrojů směřujících ke snížení emisí skleníkových plynů s důrazem na úspory energií, obnovitelné zdroje energie a implementaci prvků čisté mobility. Právě investiční podpora totiž představuje klíčový předpoklad pro zavádění opatření, která mají přispět ke splnění energeticko-klimatických cílů.

Specifický cíl – Zvýšení energetické účinnosti MSP

Vybraná opatření

- Podporovat snižování energetické náročnosti energetického hospodářství MSP a zavádění „smart“ prvků řízení efektivního nakládání s energií v budovách. (MPO a MŽP)
- Podporovat výstavbu nových budov MSP v pasivním energetickém standardu využívajících OZE v kombinaci s akumulací energie. (MPO)

Specifický cíl – Intenzivnější využívání OZE c rámci MSP

Vybraná opatření

- Podporovat využití solárních termických systémů či solárních elektráren v MSP. (MPO a MŽP)
- Podporovat využívání malých vodních elektráren v MSP. (MPO a MŽP)
- Podporovat využívání větrných elektráren v MSP. (MPO a MŽP)
- Podporovat efektivní využití bioplynu a biomasy při výrobě tepla a elektrické energie v MSP. (MPO)

Specifický cíl – Rozšíření prvků čisté mobility mezi MSP

Vybraná opatření

- Podporovat MSP v pořízení vozidel na alternativní pohon (elektřina, vodík, příp. CNG, LNG a plug-in hybridy). (MPO a MŽP)
- Podporovat budování dobíjecích a plnicích stanic. (MPO, MD a MŽP)

Strategický cíl – efektivnější využívání zdrojů ze strany MSP

Do této oblasti patří především zavádění prvků oběhového hospodářství a efektivní hospodaření s vodou, jelikož ČR se musí přizpůsobovat moderním environmentálním trendům a zároveň musí reagovat na měnící se klimatické podmínky a nutnost zajistit surovinovou soběstačnost ČR a optimalizovat využívání přírodních zdrojů.

Specifický cíl – Snížení spotřeby vody v MSP

Vybraná opatření

- Podporovat optimalizaci spotřeby vody v MSP zaváděním technologických změn, jejichž cílem je úspora vody pomocí primárního snížení spotřeby vody, přímé recyklace a opětovným využitím znečištěné/využité vody, případně i úplná eliminace potřeby vody. (MPO)
- Podporovat jímání, akumulaci a využívání dešťové vody v MSP. (MPO)
- Podporovat nákup poradenských služeb zacílených na zpracování plánu recyklace vody ve výrobních odvětvích MSP. (MPO)

Specifický cíl – Zvýšení zapojení MSP do oběhového hospodářství

Vybraná opatření

- Podporovat pořízení a zavedení inovativních technologií na získávání, zpracování a využívání druhotných surovin z výrobků a materiálů s ukončenou životností, na výrobu výrobků s obsahem druhotných surovin, včetně podpory materiálové recyklace odpadů a technologií umožňujících nové nebo vyšší využití druhotných surovin jako náhrady primárních zdrojů. (MPO)
- Podporovat investice do inovativních technologií ke snížení materiálové náročnosti výroby a zavádění a optimalizaci materiálového ekodesingu výrobků. (MPO)
- Zavést sníženou sazbu DPH pro recyklační procesy. (MPO)
- Podporovat MSP při implementaci bezodpadových technologií při těžbě nerostných surovin a využít možnosti podpory nákupu těchto technologií v zahraničí. (MPO)

Zdroj:

- **Strategie podpory malých a středních podniků v České republice pro období 2021 až 2027**
(<https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/male-a-stredni-podnikani/studie-a-strategicke-dokumenty/2021/3/Strategie-podpory-MSP-v-CR-pro-obdobi-2021-2027.pdf>)